

Gnkur. X. Ş.

Büyük Harbin Tarihi

ÇANAKKALE

GELİBOLU ASKERİ HAREKÂTI

II. Cildin Lâhika ve Haritaları

Çeviren:
Yb. SAİT

Britanya İmparatorluğu Müdafaa Komitesi Tarih Encümeninin
nezareti altında resmî vesikalara istinaden yazılmıştır.

1 9 4 0

L Â H İ K A L A R

	<u>Sahife</u>
1 — 28/haziran/1915 tarihinde icra edilecek Zığındere muharebesi için 29. tümenin neşrettiği emirler ve talimatlar	1
Hellesteki türk mukabil bataryaları	13
2 — Suvla harekâtı için seferî kuvvetler karargâhından IX. kolorduya verilen ilk talimat	14
3 — Suvla harekâtı hakkında seferî kuvvetler karargâhından IX. kolorduya verilen son talimat	18
4 — IX. kolordu komutanı General F. W. Stopford'un Suvla limanında karaya çıkış için neşretmiş olduğu kolordu emri.	25
5 — Suvla çıkışı için 11. tümen emri	32
6 — Ağustos harekâtı için tahsis edilen deniz kuvvetlerinin umumî teslihatı ve kuruluşu	37
7 — Anzaktan yapılacak gece yürüyüşü ve Sarıbayırın zaptı için verilen emirler	38
8 — 8/ağustosta Sarıbayıra yapılacak taarruz emri	51
9 — Suvlada karaya çıkış hakkında Tümamiral tarafından neşredilen emirlerin hulâsası	53
10 — IX. kolordunun 7/ağustosta 31. tuğaya verdiği emir . . .	56
11 — General Stopford'un 7/ağustosta büyük karargâha verdiği ilk rapor	57
12 — 8/ağustos sabahı yapılacak ileri hareket için 32. tuğay emri.	58
13 — 9/ağustos taarruzu için 11. tümen emirleri	59
14 — 9/ağustos taarruzu için 11. tümenin verdiği son emir . .	61
15 — 9/ağustos taarruzu için 32. tuğayın verdiği emir	62
16 — Büyük karargâhın Tümgeneral De Lisle C.B.ya verdiği talimat	63
17 — Lord Kitchener'in Korgeneral Monro'ya verdiği talimat . .	66
18 — Helles'in tahliyesi için ordu emri	68
19 — Deniz nakliyat komutanı Albay Staveley ve iskele komutanı tarafından Helles'in tahliyesi için verilen deniz bindirme emri	73
20 — Helles'in tahliyesi için kolordu emri	77

-
1. harita : Üçüncü Kirte muharebesinin hedefleri
 2. harita : Haziran 1915 te Helleste topçu muharebesi
 3. harita : Suvla ve Anzak [Kabatepe ve civarı]
 4. harita : Suvla üssülharekesi: Faaliyet plânı
 5. harita : Suvla ve Anzak : 1915 birincikânundaki siperler
 6. harita : Helles : 1916 ikincikânundaki siperler

LÂHİKA — 1

28/HAZİRAN/1915 TARİHİNDE İCRA EDİLECEK ZİĞİNDERE MUHAREBESİ İÇİN 29. TÜMENİN NEŞRETTİĞİ EMİRLER VE TALİMATLAR

1 — Topçu bombardmanı

Türk mevzilerine karşı ayın 28 de öğleden evvel 9 da ağır topçu bombardmanı başlayacaktır. Kroki 7, 8

Bombardmanı, türk siperleri önündeki tel maniaları kesmek üzere öğleden evvel 10,20 de sahra topçu bombardmanı takip edecektir.

Topçu bombardmanları fasılası esnasında üç makinalıtüfek [Mitralyöz] bataryası J 9 , J 10 , J 11 ve H 11 boyunca ve aynı zamanda dereden yukarıya Zığınderenin, Kurudere ile birleştiği noktaya kadar olan mevzileri yan ateşine alacaktır.

Öğleden evvel 10,40 da ikinci bir ağır topçu bombardmanı icra edilecek ve saat 11 de mesafeler arttırılacak ve istikamet değiştirilecek H 14 ve J 12 mevzilerine ateş edilecektir.

2 — Birinci piyade hücumu

Tekmil saatler tümenin evvelce alacağı tertibatla ayar edildikten sonra öğleden evvel tam saat 11 de, bölüklerin hücum için hazırladıkları kıt'alar, bölük komutanlarının verecekleri ve bütün hat boyunca daki takım ve manga komutanlarının aynen tekrar edecekleri (hücum) emrile ileri atılacaklardır .

156. tuğay H 12 a, H 12, H 11 e ve derenin şimalişarkısındaki H 11 e hücum edeceği gibi, hücumunu küçük derenin dirseğinde bulunan H 12 irtibat hendeğine kadar ilerletecektir.

78. tuğay, J 9, J 10, J 11 ve J 11a'nın yarısına kadar olan sahaya taarruz edecektir, bu tuğay taarruzunun Zığınderenin şarkında bulunan çıkıntılı sipere ve derenin düşman tarafından tutulmuş kısmından J 11 e kadar olan kısma kadar temdit edecektir.

Aynı zamanda Hint tuğayı da mevzilerinden çıkarak sırtlar ile deniz arasındaki yarlar imtidadınca tâli muharebe siperlerinin garbine ilerliyecek ve 87. tuğay ile birleşecek ve J 11 den J 11a ve J 12 nin

takriben yarısına kadar olan mevzileri işgal ederek bu hat üzerinde yaptığı tahkimat ile 87. tuğayın solcenah keşif kolunu himaye edecek ve J 11 mevzii tahkim edilinciye kadar bu hat üzerinde yerleşecektir. Tuğay hücum gruplarının mütebaki kısmı, bu hattın solcenah aşağısında diğer bir ilerleme için hazırlık mevziine girecektir.

(H 12 ve J 11) siperleri zaptedilir edilmez bu hat birleştirilecek ve fevkalâde süratle tahkim edilecektir.

3 — İkinci piyade hücumu

Aksi emredilmedikçe, 86. tuğay öğleden evvel 11,30 da solcenah-tan J 11a, J 12 ve J 13 e karşı kademeli [Echelon] olarak ilerliyecektir.

J 12, J 13 ve H 14 teki topçuların himaye ateşi altında açık bir sahada yapılacak olan bu taarruzda kıtaatın, taarruzunu ifaya kadir olabilmeleri için, işbu topçu ateşi mümkün olduğu süratle yapılmalıdır.

Bu taarruza J 11 a ve bu siper ile deniz arasındaki mevzilere doğru ilerliyecek olan Hint tuğayı tarafından yardım edilecek ve bu tuğay 86. tuğayın solcenahının muhafazasından mes'ul olacaktır. 86. tuğay hedefine vâsıl olunca, Hint tuğayı J 13 ün şimaligarbî nihayetinden denize kadar olan bir hatta tutunacaktır.

Hint tuğayı, şarka müteveccih olan J 11a ateş siperlerini işgal etmek için de kâfi miktarda asker ayıracaktır.

J 12, J 13 zaptedilir edilmez, bu siperler derhal müdafaa vaziyetine konulacaktır. 86. tuğay emrine verilen sahra istihkâm bölüğü J 12 ve J 13 ün şark nihayetlerini birleştirmeye ve buradan J 10a ve H 12 arasındaki derenin çift dirseği istikametinde birbirine bağlamakta tuğaya yardım edecektir.

87. tuğay emrine verilmiş olan istihkâm bölüğü, Zığınderenin bu kısmından şimal istikametinde yapılacak siperlerin yapılmasına 86. tuğayın buradaki siperlerine bağlanmasına yardım edecektir. İşbu siper hattı . H 14 istikametinden yapılacak mukabil taarruzlara karşı koyabilecek tarzda araziye uygun olarak yapılacaktır. Bu hat mütemadi bir hat olmayabilir, fakat takriben 100 er yarda boyunda hatlardan ibaret olarak kazılmalıdır; bu siperler mümkün olan süratle geri ile irtibat ettirilmeli ve siperler hazırlanır hazırlanmaz 86 ve 87. tuğaylardan gönderilecek eratla işgal edilmelidir.

4 — Tümen ihtiyatı

Taarruz yapılır yapılmaz, sağda 42. tümen ile solda dere dahil olduğu halde Zığındere arasındaki şimdiki hattımızı 88. tuğay tutacaktır.

Dere hariç olmak üzere Zığındereden denize kadar olan kısmı, Hint tuğayının ihtiyatları tutacaktır.

86. ve 87. tuğaylardan 8 makinalitüfek, tuğayların makinalitüfek subaylarının emrinde olarak ve bahriye motörlü maksim bölüğünden altı makinalitüfekten üç batarya teşkil edilerek J 10, J 11 ve H 11 mevzilerini yan ateşine alabilmek üzere ilk taarruzdan evvel münasip mevzilere yerleştirilecektir. Tuğay makinalitüfek bataryaları, birinci taarruzdan sonra lüzum görülürse 86 ve 87. tümenler emrine verilecektir. Makinalitüfeklerin geri kalan kısmı, tuğayın alacağı tertibat dairesinde, zaptedilen siperlerin müdafaasında kullanılmak üzere taburların emrinde bulunacaktır.

Taarruzu himaye edecek olan topçu, hücum eden piyadenin yanında ve önünde, bilhassa H 14 ve Zığındere arasında bir ateş perdesi [a barrage de feu] yapacak surette daima hazır bulunacaktır.

5 — Umumi talimat

1 — Her bir askerin, hücum partisine mi, takviye partisine mi, yoksa yardımcı partiye mi mensup olduğunu ve ne yapacağını tamamilе öğrenmesi için tuğaylarca tertibat alınacaktır.

2 — Hücum kabilelerinin «Hücum!» emrile siperlerinden çabuk ve kolay çıkabilmeleri için şeytan çarmıhları [Halat merdivenler] kullanılacak ve şimdiki siperlerin ön taraflarında kapılar ve basamaklar hazırlanacaktır.

3 — 156., 87. ve 86. tuğaylara birer istihkâm bölüğü verilecektir. İstihkâm kıtaatından küçük bir partide düşman siperleri zaptedildikten sonra bilhassa lâğım atmağa mahsus telleri aramak ve kesmek ve herhangi bir lâğım bulunduğu takdirde onu tahrip etmek vazifesile hücum bölüklerine tevzi edilecektir.

4 — Kafile şöyle teşkil edilecektir:

Hücum partisi.

Cenahlardaki bombacı partilerile takviye partisi.

İhtiyatlar.

5 — Her tabur, bir tarafı kırmızı ve kutranî beyaz çizgili ve diğer tarafı hâki olmak üzere iki levha hazırlıyacaktır. Bunlar, topçuya himaye ateşine lüzum olduğunu göstermek üzere gündüz siperlerin arkasından gösterilecektir. Gece için tabur karargâhlarında altı tane Veri [İşaret tabancası] bulunacak ve topçu himayesine lüzum olduğunu göstermek üzere bunların altısı birden atılacaktır.

Esaslı bir sebep olmadıkça topçu ateşi himayesi istenilmemelidir. Veri tabancaları, ancak telefonlar bozulduğu takdirde, bunların yedeği olarak kullanılmalıdır.

6 — Hücüm bölüklerine mensup her asker, arkasında müsellesi mütesaviyül'adla şeklinde bisküvit kutusundan bir teneke taşıyacaktır. Bu tenekeler bir kadem açıklığında iki şeritle omuzlardan asılacaktır. Bu müsellesler takım komutanlarının emrile ilerlenen mesafeyi göstermek üzere kullanılacak, bir kısmı da kazanılan herhangi bir siperin arkasına dikilecektir. Ağırlıklar alınmayacaktır. Hücüm partileri tel kesecek malzeme taşıyacaklar. Fakat istihkâm alât ve edevatına ait levazım taşımayacaklardır. İhtiyat ve takviye kıtaatı her kazmaya üç kürek isabet edecek derecede istihkâm alâtı alacaklardır. Kürekler sırta çapraz gelecek surette bağlanacaktır. Bütün erat bel kemerlerinde boş iki kum torbası bulunduracak ve 200 fişek taşıyacak, yanına bir günlük erzakını alacak ve su matrasını dolu bulunduracaktır.

7 — Zaptedilen her siper, hemen müdafaa siperi vaziyetine ifrağ olunacaktır. Bu husus için icap eden partiler evvelden hazırlanacaktır. Zaptedilen düşman siperlerine doğru gelen teknil irtibat siperleri işgal edilecek ve zaptedilen teknil siperlerin 50 yarda ilerisi evvelden ihzar edilecek partilerle tahkim edilecektir.

Bu noktalarda, ileri sürülmüş birkaç muhafız ile beraber tahkimat işinin yapılabilmesi için, bir setir kıt'ası teşkil edilecektir.

Şimdiki siperlerimizle zaptedilen siperler arasındaki irtibat siperleri, tümen ihtiyatını teşkil etmek üzere halihazırdaki hattımızı tutan tuğaylardan evvelden tertip edilecek partilerle derhal tanzim ve ıslah edilecektir.

8 — Yarahlara bakmak vazifesinin sahra sedyecilerine terettüp ettiğini her askere hatırlatmalıdır. Sargı mahalline götürülecek yaralı askerlere, muharip asker terfik edilmemelidir. Bu emrin tatbiki ve cepheden emirsiz hiçbir kimsenin ayrılması için, umum inzibat âmiri, polis postaları teşkil edilecektir.

9 — Tümen, tuğay yahut tabur emirleri suretinin, ilk hattaki siperlerde bulunanlardan hiçbir kimsede bulunmamasından tuğaylar mes'uldür; çünkü, bir subay veyahut erin esaretinde bu emirlerin ele geçmesi teknil harekâtı akamete uğratar.

87. tuğay komutanlığına

1 — 87. tuğaya şu hedefler verilmiştir:

- a) Boomerang kalesi ve bu sahadaki Türkiye siperleri hâlâ düşman elindedir;

- b) Zığınderenin J 11 deki iltisak noktasına kadar olan kısmı;
c) J 9, J 10, J 11 ve J 11 a'nın yarısına kadar olan siper hattı.

2 — Hint tuğayının işgal ettiği hattın garp nihayeti de dahil olduğu halde şimdiki siperlerimizin karşısında bulunan türk siperlerinin bombardmanı esnasında, bu siperlerle beraber bu sahadaki takviye kıtaatı siperlerinin ve derelerin işgalinin de, 87. tuğaydan talep edilmesi ihtimali vardır. 87. tuğay taarruzunu yapmak için şimdiki siperlerimizde tecemmü edecektir. Taarruz vesair işler için lüzumu olmıyan erat, Zığınderede tuğay ihtiyatında bulundurulacaktır.

Tuğayın muhtelif kısımları kendilerine tahsis edilmiş olan mevzilerde öğleden evvel 9 da tecemmü etmiş bulunacaklardır. J 9 mevziine olan kurbiyetinden ve topçumuzun onlara da ateş etmek tehlikesinden naşı, Hin tuğayının ön siperlerinde hiçbir asker bulundurulmayacaktır.

3 — Şimdiki ön siperlerimizde bulunan askerler, birbiri peşine ilerledikçe, ilerlemeğe hazır olan geri siperlerdeki askerler, vaziyetin icap ettirdiği veçhile ilerliyerek, bunların boş bıraktıkları siperleri tutacaklar ve bu suretle J 11 ilerisinden ve 87. tuğayın arasından taarruz edecek olan 86. tuğaya mümkün olduğu kadar süratle saha bırakacaktır.

4 — Zığındere de dahil olduğu halde J 11 hattından yukarı doğru olan hattın tahkimatı son derece süratle icra edilmelidir; çünkü bu hat şarktan yapılacak mukabil taarruzlara karşı emniyete alınmadıkça 86. tuğayın taarruzu icra edilemez ve bu tuğayın topçu bombardmanı himayesinde ilerliyebileceği zaman, 87. tuğay taarruzunun icrası zamanından itibaren bir saat olarak tahdit edilmiştir. J 11 hattı tahkiminin tamam olduğuna dair 86. tuğay komutanlığına erken malûmat verilmesi son derecede mühimdir.

5 — 87. tuğay karargâhı, 86. tuğay karargâhının bulunduğu yerde tesis edilecektir.

6 — Kazanılacak mevzilerin muhafazası ve 86. tuğay taarruzunun muvaffakiyeti, onun kifayetine bağlıdır. Tuğayınız, H 11 ve J 12 nin şimalinde Zığınderenin çifte dirseği arasında ileri sürülmüş olan mevzileri zapt ve müdafaaya hazırlamak üzere mümkün olduğu kadar yardım etmelidir. Bu hattın tabiiyevî noktalarına birkaç makinalı tüfek gönderilmesi çok kıymetli olur.

86. tuğay komutanlığına

1 — 86. tuğay, 87. tuğayın taarruzundan evvel J 9, J 10, J 11 bombardman edilirken, Zığındere ve yakınındaki siperlerden Hint tuğayı karargâhına giden patika yakınında tecemmü edecektir.

2 — 86. tuğayın hedefi, J 12, J 13 türk siperlerinin zaptıdır.

3 — Bu maksat için taarruz, şimdiki ateş hattımızın Zığındere garbindeki kısmından sola kademeli olarak [Echelon] yapılacaktır; aynı hareket noktası, 87. tuğay tarafından da kullanılacaktır. Başka bir şey emredilmedikçe bu taarruza öğleden evvel 11,30 da başlanacaktır.

4 — J 12 ve J 13 mevzilerinin bombardmanına 12 den sonra devam edilmeyecektir Taarruz kıtaatının, 87. tuğay tarafından tahliye edilen hareket mevzilerini mümkün olan süratle tutmaları lâzımdır. 87. tuğay taarruzunu icraya başlar başlamaz, 86. tuğay ilk mevziinden ilerliyecek ve ilerlemeğe hazır bulunmak üzere Hint tuğayının ateş hattında ve ateş hattı gerisinde tecemmü edecektir. Tabur karargâhları evvelden tayin edilmeli ve telefon kabloları, tuğay komutanı ilerleme emrini ve-rince bu harekete derhal başlanabilecek veçhile döşenmelidir.

Tabur karargâhları, işbu irtibatlar için 87. tuğay ile birlikte evvel-den tertibat almalıdır.

J 12 ve J 13 e karşı yapılacak taarruz için, J 11a daki taburdan müzaheret görüldüğü takdirde, bir taburun kâfi gelmesi memuldür. Tuğayınızla bu hattın şarkında mevzi almak mümkün görülmediği takdirde burasını Hint tuğayı eratı ile müdafaa edilmek için derhal hazırlık yapılacaktır.

J 12 ve J 13 arasında ve bu hattın sağında yapılacak siper kazma ameliyatını setretmek için, mümkün olursa dereden karşıya müfrezeler geçirilmelidir.

Bu cephedeki müstakbel harekâtın muvaffakiyeti, J 12 ve J 13 mevzilerine taarruz etmek üzere ayrılmış olan taburlara, bu mevzii ele geçirmek ve elde tutmak için yapacak oldukları harekâtta muvaffakiyete son derecede bağlı olduğu, anlatılmalıdır.

Hint tuğayı komutanlığına

Hint tuğayının ileri hatları ayın 27 sinde 87. tuğay tarafından teslim alınacak ve bu iş öğleden sonra 6 da tamam olacaktır. Hint tuğayı ayın 28. günü öğleden evvel ona kadar sol tâli siperlerin garbinde, dereden denize kadar imtidat eden mevzilerde gizlenecektir. 86. tuğay ilerlediği zaman, sol tâli siperlerin işgali için bir ihtiyat tuğay ayrılacaktır. Zaptedilecek irtibat siperlerini intizama koymak için, bu ihtiyat tuğaydan bir kısım ayrılmalıdır.

Yüksek feveranlı kumbaralarımızın tehlikesinden dolayı, 87. tuğay ileri harekete başladığı zaman, Hint tuğayı sahil boyuca ilerliyemeyecektir. Bu sebepten tuğayın rolü, yarlar boyunca ilerliyerek ve ilk

piyade hücumuna iştirak etmek suretile; J 11 ve J 10a karşı yapılan taarruzlara yardım etmek olacaktır. Tuğay, 87. tuğayın solcenahında bulunan J 11a siperini işgal edecek ve bu siperin cenubugarbî yarısını, şarka müteveccih bir ateş [İlk siper] siperi olarak muhafaza edecektir. Tuğayın taarruza iştirak eden kısmının mütebakisi, J 11a siperinin tutulan kısmının altında toplanarak öğleden evvel 11,30 da yapılacak daha fazla ilerleme hareketi için hazırlık yapacaktır.

Hint tuğayının ikinci piyade hücumu esnasındaki rolu, J 11a mevzii boyunca bombalarla hücum etmek ve 86. tuğayın solunda, fakat ileri-sinde olmamak üzere, denizle hattı balâ arasındaki yarlar boyunca aynı surette faaliyet göstermek ve J 11a dan J 13 e kadar olan siperin mütebaki kısmını ateş siperi [İlk siper] yapmak üzere işgal etmek olacaktır. Dereden bu sipere kadar amudi hendekler açılacaktır. Maki-nahtüfek mevzileri yapılacak ve bu siper, H 14 istikametinden yapılaca-k bir mukabil taarruza mukavemet edecek derecede mükemmel hazırlanacak ve cepheleri bu istikamete müteveccih olmak üzere mümkün olan süratle kısa kısa kademeli yeni siperler kazılacaktır.

Tuğaydan bir kurmay subayı işaretçilerle beraber, daha evvel tümen karargâhından saat ayarını da alarak, öğleden evvel 8 de Zığındere munsabbından Wolverine torpidosuna alınacaktır. Mumailayh, kolordu saatini deniz komutanına bildirecek ve vazifesi ileri harekete nazaran Wolverine komutanı ile aramızdaki muhaberata tavassut olacaktır. Kı-taatın mevkilerini göstermek üzere evvelden bir işaret kodu [Remzi] tertip edilmelidir.

Hint tuğayı J 11a yı işgal ettikten sonra 86. tuğayın solunu setretmek üzere istihdam edilecek ve buradan denize doğru olan sivri tepelikleri müdafaa edecektir.

86. tuğay, mefruz hatta — H 11 in şimalindeki dere içinde J 13 ten derenin çift dirseğine kadar olan hatta — vâsıl olmağa ve burada tutunmağa muvaffak olamazsa, J 11a ya doğru geriye atılabilir; böyle bir hal vukuunda, tuğayınızın bölükleri, bunların ricatlerini setre-derek bu hat boyunca onlara müzaharet edeceklerdir.

156. tuğay komutanlığına

1 — Tuğaya tahsis edilen H 12 hattının zaptı vazifesinin kolay olduğu evvelce yapılan taarruzlarla anlaşılmıştı. Bu hat, solcenahtan takviyeye ihtiyaç göstermesinden dolayı muhafaza edilmemişti; fakat bu takviye şimdi yapılacaktır. Vazifeyi, bu sefer de yine muvaffakiyetle başarmak için her bölüğün, takımın ve manganın yapacağı işler evvelce yapıldığı gibi etraflı bir surette tesbit edilmelidir.

2 — Tuğay, öğleden evvel 8 de türk siperinin [Bu isimdeki siperin kendisi hariç olmak üzere] sağındaki ve merkezindeki amudî hendeklerin ateş siperlerinde toplanacaktır. Taburların taarruz edecek kısımları, istihkâm müfrezeleriyle beraber ilk hatta bulunacaklardır; bunların gerisinde takviye kıt'aları, siper kazıcılar ve icap eden aletleri hâmil olarak istihkâm eratı bulunacaktır. İleri hareketin kolaylıkla icra edilebilmesi için, taarruz edilecek cephe iyice keşfedilerek istikametler pusula kerterizleriyle tayin edildikten sonra, her kıt'aya tahsis edilecek kısımlar evvelden intihap ve tayin edilmelidir.

3 — H 12a . H 12 . H 11 ile H 11 in şimalişarkisindeki dere ile H 12 muvasala siperinin dere dirseğindeki irtibatına kadar olan hedefin boyu, diyagramlardan hesap edilecek ve taarruz edilecek muhtelif kısımlara isabet edecek kuvvetler, aşağıdaki hesaba göre tayin edilecektir:

Taarruz edilecek kısmın her yardası için 1 er.

Siper kazıcılar da dahil olmak üzere takviye müfrezesi olarak 1/2 er.

Taarruz edilecek kısmın her yardası için ihtiyat olarak 1/2 er.

4 — H 14 istikametinden yapılması mudtemel bir taarruza karşı Zığınderenin müdafaasına ehemmiyeti mahsusa atfedilecektir. H 12 nin solundan dereyi yan ateşine almak üzere mitralyöz kullanılması belki de faydalı olacaktır.

5 — Zaptedilen siperlerin tahkimatı tamamlanır tamamlanmaz irtibat ve muhaberenin ıslahına çalışılacaktır.

6 — Kıtaatımızın, burada Flanderdekenden ziyade topçu ateşile himaye edilmesinin, tuğayın vazifesini kolaylaştıracağı memumdur. Bundan başka yakından himaye vazifesi görmek üzere 88. tuğay ön siperlerde kalacaktır.

7 — En büyük müşkülâta H 11 in zaptile bunun şimalindeki derenin çift dirseğinin alınmasında tesadüf edilmesi muhtemeldir; binaenaleyh bu vazife, güzide bir tabura verilmelidir.

8 — Her ere ateşi kesmemek, fakat süngü hücumu için süratle ileri atılmak hissi telkin edilmelidir. Tümen komutanlığı, 156. tuğayın da, komutamda bulunmasile mubahi olduğum Lowland taburu gibi aynı neşvei cenkcuyaneyi göstereceğine ve kendisine hedef olarak tahsis edilmiş olan türk siperlerini zapt ve muhafaza edeceğine kani olarak 156. tuğayı tebrik edebileceğine tamamilen emindir.

Bahriye ile yapılacak müsterek harekât için talimat

1 — Harekâtta kullanılacak saat, askerî [Ordu] ayarıdır; bu ayar, Zığındere munsabbından bir işaret müfrezesile beraber öğleden evvel

saat 8 de Wolvorine gemisine binecek olan Hint tuğayının kurmay subayından alınacaktır. Wolvorine harekâtın devamı müddetince Hint tuğayının en öndeki kıt'aları ile olduğu gibi 87. tuğayın karargâhı ile de işaret vasıtasile teması muhafaza edecektir.

2 — Denizden bombardmana, karadan olduğu gibi öğleden evvel 9 da başlanacaktır.

Wolvorine ve Scorpion'a:

Wolvorine ve Scorpion J 9 dan J 11a remizleriyle işaret edilen yarlar boyunca olan cepheyi öğleden evvel 11 e kadar aralarında taksim edecekler ve türk siperlerinin takriben 2 kadem altındaki hattı bâlâ boyunca 12 funtluklarla bombardman edecekler ve her iki muhrip 4 pusluk ateşini, J 11 in şimalıgarbî nihayetindeki röduta konsantre edeceklerdir.

Talbot'a: Talbot gemisi öğleden evvel 11 e kadar J 11a dan J 13 e kadar olan hattı bâlâ ile buralardaki siperleri ağır topları ile bombardman edecek ve J 12 ve J 13 ü yan ateşine alacaktır. J 13 ten Sarıtepeye kadar olan yarın [Sahilin Piyade Yamacından bir mil daha yukarı kısmı] hattı bâlâsı az şiddetli bir surette bombardman edilecek ve Sarıtepeden Hint tuğayına karşı top ateşi açıldığı takdirde buraya karşı da sıkı bir tarassut yapılacaktır.

3 — J 10 - J 11 ve J 11a nın cenubugarbî yarısına karşı olan taarruz 11 de başlayacak ve en şiddetli ateş bu saatten biraz evvel yapılacaktır. Bu saatten itibaren ateş, J 12 ve J 13 siperlerine tevcih edilecektir.

J 11 in zaptından sonra Hint tuğayı, J 11a istikametince ve 86. tuğayın solunda hattı bâlânın altından doğru ilerliyecek ve Wolvorine'nin ateş kesmesi, bahriye tarassut istasyonundan helyosta ile bildirilecektir. 86. tuğay, J 11 den geçip J 12 ye taarruz edeceği zaman, vereceği «kes ateş!» işareti birçok defalar tekrar edilecektir. Bundan sonraki top ateşi Türklerin ateş etmeleri memul olan daha şarktaki ve şarkışimalideki noktalara tevcih edilecektir.

88. piyade tuğayı komutanlığına

Aynı 28 inde yapılacak taarruzda 156. tuğay, H 12 ve H 11 e taarruz edecektir.

Taarruz edecek kıt'aların mevzi alabilmeleri için 156. tuğay, tuğayınızın halen tutmakta olduğu siperlerin cephe hattında, H 12 nin şimdiki ön siperlerimizle birleştiği noktadan itibaren H 11 in cenubugarbisindeki Türkiye siperi namındaki siperin garbine kadar olan kısmını işgal edecektir.

Bu hattın çekeceğiniz kuvvetler, katır yolunun cenubundaki derelere yahut diğer münasip mevkilere yerleştirilebilir ve 156. tuğay sizin takviye ve ihtiyat siperlerinizde yerleşebilmek için talep edeceği şeyleri vermelisiniz. Bu teslim ve tesellüm ayın 27. günü öğleden sonra 6 da tamam olmalıdır. Ayın 28 inde 156. tuğay taarruza kalktığı zaman, onların bıraktıkları mevzileri tuğayınız işgal edecek ve bundan sonra bu hattın hafifçe müdafaası — dört yardaya bir er koymak suretile — dahil olduğu halde, bunun H 12 ile birleştiği noktadan Zığındereye kadar olan kısmından tuğayınız mes'ul olacaktır. Bu siperlerde daimî olarak bırakılacak askerlere ilâveten 156. tuğay, gerek kendisine tahsis edilen vazifenin tamamında, gerekse herhangi bir kısmında hedefine vâsıl olamadığı takdirde, lüzum görülürse bu tuğayı takviye etmek üzere vaziyetin müsaadesi nisbetinde mevzilerde asker bulundurmahsınız. Bu tuğayın herhangi bir kısmı ric'ate mecbur edilirse, mümkünse 156. tuğayın ihtiyatlarını da alarak derhal mukabil taarruza geçip bu hattın tekrar istirdadından mes'ulsunuz; fakat mezkûr tuğayın ihtiyatları yeni bir ilerlemeye hazır bulunmadıkları takdirde, bu işi tuğayınız yalnız başına yapacaktır.

26/haziran/1915

29. tümen emri No. 8

29. tümen komutanı Korgeneral H. de B. de Lisle
C. B., D. S. O. emrile

Zığındere munsabbi

27 — Haziran — 1915

Öğleden sonra 5 te dağıtılmıştır.

1 — Tümen: Yeni ısdar edilmiş olan emre tevfikân yarınki, ayın 28. günü sabahı taarruz edecektir.

2 — a) Cepane ikmali: Sotiri çiftliğindeki [Pink Farm] cepane parkından miktarı aşağıda bildirilen cepane alınabilir; tuğaylar, eğer lüzum görürlerse kendi tertibatları ile bildirilen yerlerde cepane dağıtma mahalleri vücade getirebilirler [6. haritaya bakınız].

- I — 200 sandık VII. marka. 88. tuğaya ait olmak ve tuğay tarafından intihap edilecek bir mevkie konmak üzere;
- II — 200 sandık VI. marka. 156. tuğay tarafından sağ ikinci hat siperlerinin istinat siperlerinde bulundurulmak üzere;
- III — 100 sandık VII. marka. 87. tuğaya ait olmak ve tuğay karargâhının yakınında Zığınderede bulundurulmak üzere;

IV — 200 sandık VII. marka. Zıgınderede Geoghan Yamacı yakınında 86. tuğaya ait olmak üzere;

V — 200 sandık VI. marka. Hint tuğayına ait olmak üzere Gurka Yamacında.

b) Veri tabancaları : 87. ve 156. tuğaylar, bugün kendilerine siper levazımı olarak verilmiş olan Veri tabancaları ile fişeklerini ayın yarınki 28. günü, gün ağarır ağarmaz Geoghan bayırındaki cepane tevzi mahalline göndereceklerdir. Bunlar, burada ordunun topçu mümessiline teslim edilecek ve tümenin alacağı tertibata göre yeniden dağıtılacaktır.

3 — Sıhhi tertibat: Harekât esnasında yaralananların nakli için aşağıdaki tertibat alınmıştır:

a) 88. ve 156. tuğaylarla sağ taraf irtibat siperlerindeki yaralılar, 88. seyyar hastane tarafından Sotiri çiftliği [6. haritaya bakınız] nin 200 yarda şimalinde tesis edilecek olan sargı mahalline, şark patikasıdan nakledileceklerdir; buradan da gemilere bindirilmek üzere doğrudan doğruya Lancashire çıkma iskelesine gönderileceklerdir;

b) 86. ve 87. tuğaylar ile merkez irtibat siperlerindeki yaralılar, 88. ve 89. seyyar hastanelerin Zıgınderede Hint tuğayı patikası yakınında tesis ettikleri sargı mahalline nakledilecekler; buradan da gemilere bindirilmek üzere Zıgındere munsabbındaki iskeleye gönderileceklerdir.

4 — İnzıbat tedbirleri: Harekât için beheri üçer kişiden mürekkep olmak üzere aşağıdaki veçhile polis [İnzıbat] postaları teşkil edilecektir:

a) Bir posta, eski hat ve şark patikasının birleştiği noktada [6. haritadaki Zıgındere çiftliği yakını];

b) Bir posta, eski hattın Zıgındereye bakan kısmındaki beyaz evde [6. haritadaki Zıgındere çiftliği yakını];

c) Bir posta, Zıgındere ile Hint tuğayı patikasının birleştiği yerde;

d) Bir posta, Gurka bayırı ile Zıgındere munsabbı arasındaki yolun ortasında sahilde.

Polisler: Kaçmağе çalışanları çevirmek ve isimlerini tuğay karargâhlarına bildirmek üzere kat'i talimat almışlardır.

Deri tulumlar, deve tulumları veya su tenekeleri ile tuğaylara cep. heye su göndermek üzere tertibat alınmış olduğundan mataraları doldurmak üzere geriye asker göndermeye lüzum hâsıl olmayacaktır.

5 — Harp esirleri: Harekât esnasında ele geçecek esirlerin sevk ve muhafazası hususunda yapılacak tertibat aşağıda münderiçtir:

a) 88. ve 156. tuğaylar tarafından ele geçirilecek esirler, muhafaza altında olarak şark patikası ve eski hattın [6. haritadaki şark patikası siperinin] birleştiği noktaya gönderilecek; burada, tümen

bisiklet bölüğü tarafından hazırlanmış olan bir subay ve 20 askerden mürekkep muhafız kıt'asına teslim edilecektir:

- b) 86. , 87. tuğaylarla Hint tuğayı tarafından alınacak esirler, Hint tuğayı patikasının [6. haritadaki şimali patikası siperinin] Zığındere ile birleştiği noktaya muhafaza altında sevk edilerek, orada, tümen bisiklet bölüğü tarafından hazırlanmış olan 1 subay ve 30 erden mürekkep muhafaza kıt'asına teslim edileceklerdir.

Esirler: Bisikletli muhafızlar nezaretinde olarak kısım kısım Lancashire iskelesine götürülerek Lancashire iskele komutanına teslim edileceklerdir.

Tümen bisiklet bölüğü tarafından hazırlanacak olan üsera muhafızları ayın 28. günü öğleden evvel 10,30 da mevkilerinde bulunacaklardır.

6 — Raporlar : Tuğay komutanları, her hangi mühim bir vak'a zuhûrunda derhal rapor verecekleri gibi ilerlemeye ait raporları da her saat başında tümen karargâhına bildireceklerdir.

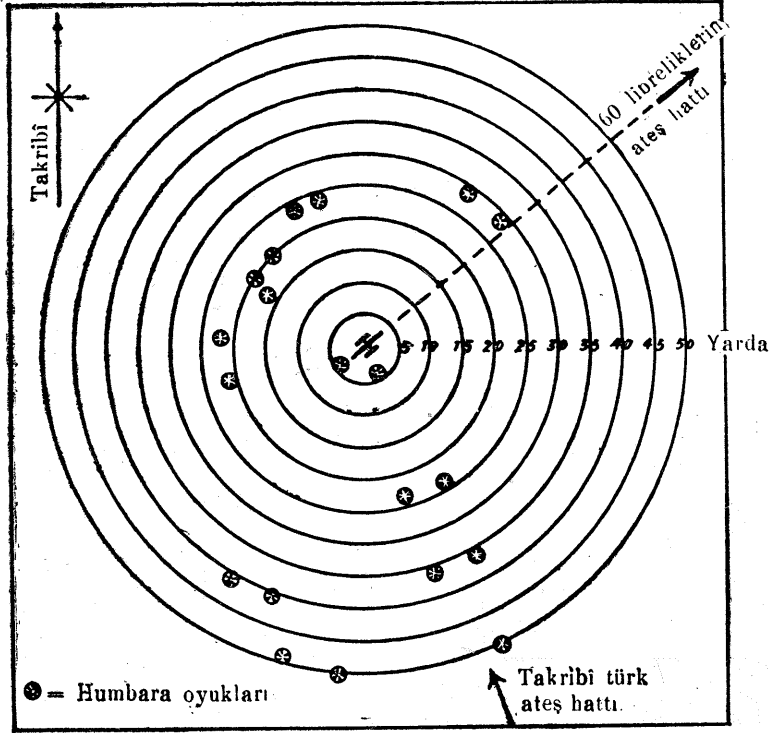
7 — Tümen karargâhı: Tümen karargâhı öğleden evvel 9 a kadar Zığındere munsabbında ve bu saatten sonra Zığındere parkındaki gözetleme mevziinde bulunacaktır.

C. J. Perceval

Kur. Yarbay

29. tümenden

HELLES'TEKİ TÜRK MUKABİL BATARYALARI

Asya sahilindeki türk toplarının ateşi, umumiyet itibarile çok sıhhatli idi; fakat bereket versin ki, maddî tesiri azdı. Kumbaralar çok defa patlamıyorlardı ve patladıkları zamanlar da, saçıntıların ekserisi şakuli olarak havaya doğru uçuyorlardı. Helles'teki türk 12 sm. lik toplarından 28/haziran/1915 te yapılan atışta sukut vukubulur bulmaz yapılmış bir resimden çıkarılmış olan yukardaki diyagram, 90. ağır batarya sol kısmının sağ topu etrafına düşen kumbaraların açtıkları oyukların mevkilerini gösterir. 60 librelilikler, bütün atış esnasında faaliyette kalmışlar ve bu topların aksam ve teferruatına hiçbir isabet vaki olmamıştır. Türk raporlarına nazaran İngilizlerin denizden yaptıkları bombardman da, aynı derecede sahih fakat ekseriya tesirsiz olmuştur.

SUVLA HAREKÂTI İÇİN SEFERÎ KUVVETLER KARARGÂHINDAN IX. KOLORDUYA VERİLEN İLK TALİMAT

22/temmuz/915

Harita — 3
Kroki — 11

1 — Başkomutan zatiâliniz de dahil olduğu halde, tümen komutanlarının, tümen ve kolordu karargâh subaylarından mahremiyetinize alınmasını lüzumlu gördüğünüz subayların malûmattar olmaları için, yapılacak umumî taarruz plânının aşağıda arzedilen umumî hatlarını zatiâlilerine göndermekliğimi arzu buyurdular. Sir Jan'ın, bu malûmattan mümkün olduğu kadar az subayın haberdar edilmesi arzusunda olduklarını da arzederim.

2 — Umumî plân, cenup sahnesinde mümkün olduğu kadar fazla düşman oyahıyarak taarruzumuzun sıkletini halen Avustralya ve Yeni Zeland kolorduları karşısında bulunan türk kuvvetleri üzerine yüklemektir. Bu kuvvetlerin cephesinden ve sağcenahından yapılacak bir taarruzla, kâhir bir darbe vurulacağı ve bakiyesinin de Kilitbahirin cenubuna doğru sürüleceği ümit olunuyor. Başkomutanın maksadı, Suvladan ikmal ve levazım için mahfuz bir hat temin edildikten sonra Kabatepe'den Maydosa kadar Yarımada'yı aykırı kat'eden bir mevzi tutulmasıdır.

3 — Halihazırda Kilitbahirin şimalindeki düşmanın kuvveti, takriben 30 000 erdir. Bu kuvvetten 12 000 kadarı daimî surette Anzak [Avustralya ve Yeni Zeland kolordusu] mevzilerinin karşısındaki siperlerde olup mütebakisinin ekserisi Boğalı, Kocadere ve Eskiköyde ihtiyatta tutulmaktadır. Anafarta köyünde takriben üç tabur İsmailoğlu tepesinde bir tabur, Yılğınburnu yakınında [Çikolatatepesi ve Yeşiltepe arası] bir tabur, Lalababa ve Gazibabada [Suvla burnu yakınında] küçük ileri karakol müfrezeleri bulunduğu tahmin edilmektedir.

Suvla limanının şarkından Ece limanına doğru olan tepelerin ancak birkaç jandarma tarafından tutulduğu zannediliyorsa da bu nokta hakkındaki malûmat halen kat'i değildir.

Yılğınburnu ve İsmailoğlu tepesi civarındaki tepelerde dikenli tel maniaları ve piyade siperleri ile muhafaza altına alınmış bir 4,7 pusluk, bir 9,2 pusluk topla 3 sahra topu bulunduğu malûm ise de esas müdafanın cenuptan veya garpten yapılacak taarruzlara karşı hazırlandığı

ve tepelerin şimal sırtlarında telörgüler bulunmadığı gibi topların da yalnız cenup istikametlerine ateş edebilecekleri zannolunuyor.

4 — 2. maddede umumî hatları arz edilmiş olan plânın muvaffakiyeti şu iki esas unsura vabestedir:

- a) 305 tepesinin zaptı [971 rakımlı Kocaçimen tepe];
- b) Şimal ordusu için harekât muntakası olmak üzere Suvla limanının zaptı ve muhafazası.

5 — Şimdiki Anzak mevzilerinden 305 tepesindeki [971 rakımlı Kocaçimen tepe] düşmana karşı yapılacak harekât, aşağıda yazılı IX. kolordu birlikleri ile muvakkaten takviye edilecek Avustralya ve Yeni Zeland kolordusu tarafından yapılacaktır.

13. tümen, 66, 67, 68. topçu taburlarından maadası.
10. tümenin 29. piyade tuğayı.
29. Hint tuğayı.
69. obüs taburu.

6 — Suvla yakınına karaya çıkarılacak olan aşağıdaki kuvvetlerin karaya çıkarma işi size tevdi edilmiştir :

11. tümen.
10. tümen [29. tuğayı hariç]
- Hayland dağ topçu taburu.
- 1/4. Lawland obüs taburu.

Şiddetli olmamakla beraber mukavemetle maruz kalması memul olan komutanız altındaki karaya çıkarma hareketi, Lalababa burnunun tam cenubunda bir noktaya karanlık bastıktan sonra yapılacaktır. Karaya çıkacak ilk kuvvet, 11. tümen olacaktır. Bu tümen taarruzdan evvel İmrozda tecemmü edecek ve muhripler, motör layterler dahilinde olarak karanlıkta karşıya getirilecektir. Aynı zamanda takriben 4000 erin karaya çıkarılması ve bu suretle gün ağarmazdan evvel piyade tuğayının ve dağ topçu taburunun sahile çıkarılmış bulunması beklenir.

İlk hedefiniz, Lalababa ve Gazibaba etrafındaki yüksek arazi ile Yılğınburnu ve İsmailoğlu tepesi yakınındaki tepeler olmalıdır. Keza, Suvla limanının şarkındaki tepelerde emniyetle tutunmak için buraya da ufak bir kuvvet gönderilmesi icap edecektir. Yılğınburnu ve İsmailoğlu tepelerdeki kıtaatımıza 305 tepesindeki [Kocaçimen tepe] topların ateş edebilmelerine mâni olmak için, bu tepelerin gün ağarmadan evvel bir baskınla [Coup de main] zaptedilmeleri çok mühimdir. Bu maksatların temini için, bir tümenlik bir kuvvetin kifayet edeceği memuldür. Müteakıp harakâtınız, vaziyetin inkişafına tâbi olacağından şimdiden tesbiti mümkün değildir. Maamafih kuvvetinizin mütebakisi, 305 tepesinin

şarkî yamaçlarını işgal ederek General Birdwood'un taarruzuna yardım etmek gayesile ağustosun yedinci günü sabahı Büyük Anafartaya doğru yürüyüş yapmak suretile faideli olacağı ümit olunur.

7 — Şimdiki Anzak mevzileri dahilinde yapılacak olan harekât, karaya çıkışınızın akabinde yani hemen ertesi gün başlayacaktır. General Birdwood'un kuvvetlerini takviye edecek olan kıtaat, daha evvelki üç gece zarfında Arıburnu cenubundaki Anzak koyuna kısım kısım çıkarılacaktır. Harekât, Lonesome Pine ve Johnston's Jolly'deki [16 numaralı krokiye bakınız] düşman solcenahına karşı, düşmanın ihtiyatlarını hattın bu kısmına celbetmek maksadile yapılacak bir taarruzla, başlayacaktır. Türkler Kabatepe civarında yaptığımız karaya çıkış hareketinden ötedenberi kuşkulanmaktadırlar ve burada yapılacak kuvvetli bir taarruzun, Türklerin tahminlerini takviye etmesi memuldür.

Karanlık basınca, düşman hattının sağ nihayetindeki türk ileri karakolları geri atılacak ve 20 000 kişilik bir kuvvet Conkbayırından aşağı doğru inen sel oyukları içinden üç veya daha fazla koldan ilerleyecektir. Takriben ilk kıt'alarınız sahile ayak bastığı zamanda başlanacak olan ileri yürüyüş, Conkbayırı yakınındaki ana yamacın hattı balâsına takriben öğleden evvel 2 de [Ay doğduktan biraz sonra] vâsıl olabilecek surette tanzim edilectir.

Son fotoğraflar, bu sırt üzerindeki türk siperlerinin Conkbayırından daha şimale geçmediğini ve sırtın yüksek kısımlarının büyük kuvvetlerle tutulmadığını gösteriyor.

Bu yamaçta bir mevzi elde edilir edilmez, taarruz kuvvetinin bir kısmı, Anzak mevzilerinden hususî bir müfreze ile beraber aynı zamanda 700 rakımlı Baby [Bebek] tepesi yakınındaki düşman siperlerine karşı cenubugarbiye doğru ilerleyecektir.

6. maddede iş'ar edildiği veçhile, kuvvetinizin şarktan ilerlemesinin, bu taarruzun tevkifi takdirinde büyük yardımı olacaktır.

8 — Kuvvetinizin hareket ve faaliyetini temine kâfi gelecek nakliye vasıtalarının karaya çıkarılması, mühim müşkülâtlı bir meseledir. İlk anlarda, ne bir hayvan ve ne de her hangi bir cins nakil vasıtası karaya çıkarılamıyacağından makinalitüfekler, siper kazmağa mahsus alat ve edevat, lüzumu olacak eczayı tıbbiye ve muhabere teçhizatı elle taşınmalıdır. Her er iki günlük demirbaş erzakile [Yalnız bir günlük et istihkakı verilmesi tavsiye olunur] karaya çıkacaklardır; piyadelerin üzerinde 200 atımlık fişek bulunacak ve makinalitüfek eratı, bel kemerleri ile 3500 atım cepane nakledeceklerdir. Çantalar ve kaputlar, sahile götürülmeyecektir. Dağ topçu taburu ve bir batarya sahra topçusunun hareketini temine kâfi hayvanın fecirden evvel çıkarılması ve ilk 24 saat zarfında, bağlı cetvelde gösterilen teknil erat, hayvan ve nakil vasıtalarının çıkarılmasının tamamlanacağı ümit olunur.

Sahra topçusundan bir tabur, 11. tümen 1 ilâ 4. Lowland obüs taburu [İki bataryası] ve 10. ağır batarya, harekâta başlanmazdan evvel Anzakta karaya çıkarılacak ve bunların mürettebat ve hayvanları sizin çıkışınızın ertesi günü karaya çıkarılacak ve bilâhare sahil boyunca ilerliyerek emrinize iltihak edeceklerdir.

Anafarta yaylasının her tarafında su mebzuldür. Maamafih su arabalarının çıkarılmasından kurtulmak için, komutunuzdaki kıt'alara, sekiz galonluk su tulumlarile teçhiz edilmiş bir çok katırlar verilecektir.

W. P. Braithwaite

Korgeneral

Akdeniz seferi kuvvetleri

Kurmay Başkanı

Hamiş : Bu emri memul olduğu gibi kurmay başkanınız tuğgenerale göndermek istediğiniz takdirde, Mondrosa mutlaka bir subay ile göndermelisiniz .

Bu emir, hiçbir zaman subaylardan başkasının elinde bulunmayacaktır.

CETVEL

ERAT	HAYVAN	NAKİL VASITALARI
II . tüm n . Tümen karargâhı ve muhabere müfrezesi.	28	1 araba, 2 kablo arabası
3 piyade Tuğay	108	Yok.
İstihkâm taburu	8	„
2 sahra topçu taburu	506	32 top arabası, 88 cepane arabası, 2 telgraf arabası, 10 yük arabası.
1 ağır batarya	45	4 top, 4 cepane, 2 hizmet arabası, 1 yük arabası.
3 sahra istihkâm bölüğü.	48	12 alât ve takım arabası
Tümen istihkâm bölüğünden 2 takım.	Yok	62 bisiklet.
3 seyyar hastane	144	30 Yaralı nakliye, 12 araba.
10 tümen Tümen karargâh ve muhabere müfrezesi. 2 piyade tuğayı. İstihkâm taburu. Sahra istihkâmdan 3 bölük. 3 seyyar hastane.		Nakil vasıtaları 11 . tümeninkinin aynıdır.
2 dağ bataryası.	80	
Sahil müfrezesi olarak (beheri 500) erden mürekkep 2 tabur katır kolları.		
3 Sargı istasyonu.	300	150 Araba.

SUVLA HAREKÂTI HAKKINDA SEFERÎ KUVVETLER KARARGÂHINDAN IX. KOLORDUYA VERİLEN SON TALİMAT

G. S. R. Z. 18 / 2

Harita - 3

1 — Başkomutanın kararlaştırılan harekât hakkında düşündüklerini ve komutanın altındaki kıtaata verilen vazifenin umumî çerçevesini, ayın 22 si tarihli ve G. S. R. Z. 18 numaralı [Lâhika — 2] talimatla bildirilmişti.

2 — Tarih ve numarası yukarda bildirilen talimatın 3. maddesindeki malûmata ilâveten Anzak cenubundaki köylerde az miktarda dağ kıtaatı ve jandarmasının bulunduğu ve herbiri sekiz öküzle çekilen toparlaklı üç topun Küçük Anafartaya geçtiklerinin görünmüş olduğu rapor edilmiştir. Bir tayyare fotoğrafından da, Lalababa üstünde birkaç siperin bulunduğu öğrenilmiştir. İlişik olarak gönderilen bu siperlerin krokisinden [Burada verilmemiştir], bunların birkaç ay evvel yapıldıkları anlaşılıyor. Tuzlu gölü Suvla limanına birleştiren kanalın halen kuru olduğu ümit olunuyor.

3 — Karaya çıkmanız, 6 ağustos gecesi başlayacaktır. İlk hedefiniz şimal mıntakasında harekât yapacak bütün kuvvetler için Suvla limanının üssülhareke olarak emniyetini temin etmek olacaktır. Arazi tabiatının fena olmasından dolayı, bu hedefin kazanılması için emrinizdeki tek mil kıt'aların herşeyden evvel bu harekette kullanılması lâzımdır. Şu kadar var ki, bu hedefi kuvvetlerinizin bir kısmı ile elde etmeği mümkün gördüğünüz takdirde, ikinci vazifeniz, Avustralya ve Yeni Zeland kolordusu komutanının 305 tepesine [971 rakımlı Kocaçimen tepeye] yapacağı taarruzda bu tepenin şark yamaçlarını işgal etmek üzere Büyük Anafarta istikametine ilerliyerek ona yardım etmek olacaktır.

4 — Başkomutan, muvafakati alınmak şartile harekât plânınızın intihabında size tam bir serbesti veriyor. Şu kadar var ki, müşarileyh Yılğın-tepe [Çikolata tepesi ve Yeşil-tepe] ve İsmailoğlu tepesinde bulunduğu bilinen topların 305 tepesine [Kocaçimen tepesine] yapılacak hücumda, yanlara ve gerilere ateş açabileceği hakikatine bilhass dikkat nazarınızı çeker ve bu sebepten eğer bunlar, Suvla limanını setreden mevziin bir kısmı gibi nazarı dikkate alınıyorsa, ilk zamanlar için daha

ziyade ehemmiyet kesbettiklerini hatırlatır . Binaenaleyh, ilk hedefinizi tehlikeye düşürmeden bu tepeleri, taarruzunuzun ilk anlarında ele geçirmek mümkün olursa, 305 tepesinin [Kocaçimen tepe] zapt ve muhafazası fevkalâde kolaylaşır . Bu tepeler elinize düşmedikçe, Suvla limanının yakınlarına kıtaat ve malzeme çıkarılmasının imkânsız olduğu da, hemen hemen kat'iyetle anlaşılmıştır.

5 — Emrinizde aşağıdaki kıt'alar bulunacaktır :

11. tümen [Hellas'ta bulunan bir sahra topçu taburu eksik olarak].

10. tümen [29. piyade tuğayı eksik olarak].

Bahriye zırhlı otomobil tümeninden üç bahriye topçu bölüğü.

(Altı makinaltüfekten mürekkep bir motosiklet bölüğü; Altı makinaltüfekli Fort otomobillerinden mürekkep bir bölük; altı makinaltüfekli bir zırhlı otomobil bölüğü).

Highland dağ topçu bataryasından iki batarya.

Halihazırda Anzakta [Arıburnu civarı] bulunan 5 pusluk obüs bataryalarından bir veya daha fazla bataryanın, karaya çıktığınızın ertesi günü emrinize verilmesine çalışılacaktır.

6 — Kıtaatınızın çıkarılması için alacağınız tertibatın, tanzim edeceğiniz harekât plânına uygun olabilmesi ve denizcilik yönünden de icra edilebilmesi için, kıtaatınıza bahriye tarafından tahsis edilecek gemi ve filikaların miktarı reyinize bırakılmıştır.

Bu maksat için bahriye tarafından emrinize verilebilecek vasıtaların alabilecekleri miktarları ve kıtaatın hangi noktalara çıkarılabileceklerini gösteren bir cetvel tanzim edilmiş ve bu talimata bağlı olarak gönderilmiştir [Cetvel — 1]. Cetveller, hangi kıt'aların, hayvanların nakliye vasıtalarının ve levazımın birlikte çıkarılacağını da göstermektedir.

İlk gecede yapılacak çıkış için müsait olan sahiller şunlardır :

1 — Suvla limanında [A sahili] 600 yardalık bir saha;

2 — Küçükkemiklinin cenubunda cetvellerde (Yenikumsal) tesmiye edilen (B ve C sahilleri) 1800 yardalık bir saha; hernekadar ilk anda kuvvetlerinizden Suvla limanında bir tuğaydan fazlasının çıkarılması mümkün değilse de, Yeni sahilde bulunan diğer gemilerdeki askerlerin hepsi bir anda boşaltılabilecektir.

7 — Askerin karaya çıkarılmasına başlanması memul olan zamana gelince, karanlık basıncaya kadar Kefalo limanından hiçbir vasıtanın çıkmasına müsaade edilmeyeceğinden çıkışa, bu limandan çıkış mahalline kadar olan 1,5 : 2 saat devam edecek olan seferin akabinde başlanacaktır. Bu sebepten 10,30 sonradan evvel sahilde kıtaat bulunamayacağı bilinmeli ve Anzak mevziinin solcenahındaki ileri karakolların hücum

zamanı olan 10 sonradan evvel sahile yaklaştığınızı düşmana kat'iyen sezdirmemelidir.

8 — Harekâtın devamı esnasında karargâhınızın çıkarılmasını arzu ettiğiniz zaman bilinmediğinden, karargâhınızın çıkarılma zamanı hakkında cetvellere hiçbir kayıt konmamıştır.

9 — 53. tümin piyadesinin ordu ihtiyatı olarak bırakılması faydalı görüldüğünden, bu tümen Başkomutan emrinde kalacaktır.

10 — 22 / temmuz ve 18 numaralı tahriratının 8. maddesine bilhassa dikkat edilmesi tavsiye olunur.

11 — İşaret muhaberesine ait talimat daha sonra neşredilecektir. Muhabere tertibatının umumi hatları aşağıdaki gibi olacaktır :

İmroz ve Anzak arasında bir deniz altı kablosu mevcuttur ; İmroz ile Suvla limanı arasında mümkün mertebe çabuk bir kablo daha döşenecektir. Keza Suvla limanı ile Anzak arasında da, vaziyet müsaade eder etmez ve belki de gün ağarmadan evvel bir kablo daha konacaktır. Bu işler tamamlanıncaya kadar, Anzak ve Suvla limanı arasındaki dahili muhabere, fenerlerle ve Suvla limanı ile İmroz arasındaki muhabere de donanmanın karaya çıkaracağı telsiz telgrafla yapılacaktır.

Suvla limanında karanın iki seyyar ve denizin bir üssübahri telsiz istasyonu kurulacak, gözle görülen işaret personalı olarak ta her istasyona deniz vardabandırılarında dörder işaretçi verilecektir. İşbu kara telsiz istasyonlarından biri, ikinci tuğay ile beraber çıkarılacak ve denizin üssübahri telsiz istasyonu gelinciye kadar, üssübahri telsiz istasyonu vazifesini görecektir. Karanın ikinci telsiz istasyonu üçüncü tuğay ile çıkarılacaktır ; bu istasyon cenahlardan birine kurulacak ve esas itibarıyla topçu tuğay komutanının emrinde olarak ateş gözetleme işi için kullanılacaktır.

Umumi Karargâhın İmrozda bulunacak olan bir arabalı telsiz istasyonu işbu iki seyyar istasyonun her ikisiyle de muhabere tesis edecektir. Her piyade tuğay ile beraber, muhabere tuğayından bir subay, 23 erbaş ve erle iki mekkâre çıkarılacaktır.

Bu müfrezeler, kablolarını el ile döşeyecekler ve sahilten ileriye doğru telefon şebekesi kuracaklardır. Bütün işler askerle görüleceği için önceleri karaya hiçbir nakil vasıtası çıkarılmıyacaktır.

Tümen karargâhı ile beraber, 3 subay, 74 erbaş ve er, 28 hayvan ve 5 araba çıkarılacaktır.

Muhabere tuğayından ilk çıkan müfrezeler tuğaylarla çıkmış olan muhabere müfrezelerinin yerini alarak kabloları el ile döşemek üzere hazırlık yapacaklardır.

Beş arabada dahil bulunan iki kablo arabası karaya ilkönce çıkarılacaktır. Kolordu karargâhı sahile çıktıktan sonra, tümenin muhabere bölüğü eratı, mümkün olan süratle sahildeki işten çekilecektir.

Telgraf direklerini dikmek ve bir telgraf hattı tesis etmek üzere bir havaî hat müfrezesinin çıkarılması için bilâhare tertibat alınacaktır. Kolordu karargâhı muhabere bölümünün mütebakisi, vaziyetin karaya çıkmalarına müsait olduğu kolordu karargâhından bildirilir bildirilmez, karaya çıkacak veçhile hazır bulunacaktır.

12 — Emrinizdeki kıt'alardan tayin edilecek iskele komutanlarından başka ordudan da ayrıca iki iskele komutanı ile muavin olarak diğer birliklerden iki iskele subayı daha emrinize verilecektir.

13 — Gönderilmiş olan 23 / temmuz tarih ve 18 numaralı tahriyatımdaki A dan E ye kadar olan cetvellerde [Bu cetveller basılmıştır] gösterilen birliklere ilâveten İskenderiyeden aşağıdaki kıt'aların hareket ettiğini arz ederim :

10. topçu tümeninin karargâhı.

10. tümenden iki sahra topçu taburu [Hayvanlarının miktarı az]

10. tümen cepane parkının cepanesi ve topçu eratı.

11. tümenden bir sahra topçu taburu [Hayvanları az olarak].

10. « « « « « « « «

13. tümenden iki sahra topçu taburu.

11. tümenin hayvanları.

Ve icap ettikçe çıkarılmak üzere aşağıdaki kıt'alar İmrozda toplanacaktır :

11. tümenin bisiklet bölümü [İki takımı eksik olarak].

10. « « «

13. « « «

14 — Teklif edeceğiniz harekât plânının tasvip edilmek üzere mümkün olduğu kadar çabuk olarak Büyük Karargâha göndermeniz rica olunur.

29/temmuz/1915

W. P. Braithwaite

Korgeneral

Akdeniz Seferi Kuvvetleri Kurmay Başkanı

Haşiye :

Birinci cetvele göre, Suvla limanında ve yakınında fecirden evvel çıkarılacaklar aşağıda hulâsa edilmiştir:

Tümen karargâhları	1 istihkâm taburu.
40 hayvanile beraber muhabere bölüğü	2 tabur sahil müfrezesi olarak ve cepane parkının eratı
1 telsiz müfrezesi ve 2 telsiz telgraf istasyonu	Tümen bisiklet bölümünden 2 takım ve seyyar hastanenin çadırı yarım takımı.

Sahara topçu taburu ve karar-gâhı 10 hayvanile [18 funtluklar]

1 (18 funtluk) sahra topçu bataryası, 82 hayvanile beraber	Üç seyyar hastanenin yarım takımlarının sedyecileri ve sargı istasyonlarının eratı.
--	---

2 dağ bataryası, 80 hayvanile beraber.

3 istihkâm bölüğü.

3 piyade tuğayı ve sahra topçu taburunun mütebaki personali.

10 motörlü layter, ilkönce kendilerine yüklenmiş olan askerleri ve sonra 10 torpito muhribindeki kıt'aları çıkaracaktır; iki römorkör ve bunların yedeğindikiler, babkçı gemisi ve bunun çektiği yedek kfilesi, Suvla limanındaki 600 yadalık ve Suvla limanının 1800 yadalık kumsala sahilin emniyeti altında hep beraber ilerliyebilirler. İki çıkış mevkii birbirinden takriben iki mil uzaktır. Endymion ve Theseus harp gemilerindeki kıtaatın çıkarılmasına derakap başlanabilir; yahut motörlü layterler muhripleri boşaltıncıya kadar geri bırakılabilir.

İkinci cetvel, birinci cetvelde bulunmıyan, emrinizdeki tek mil kıtaatın çıkarılmasını gösterir.

Sahil açığına varış zamanı	Vasıtalar	Alacakları miktarlar	Çıkış yerleri	Ne suretle çıkarılacağı	Mülâhazalar
Gece çıkarılacak kit'alar. nakil vasi- talari, hayvanlar, levazım ve saire- nin çıkarılma za- manında.	10 motörlü lay- ter [Yanlarında 10 stımbot bu- lunduğu halde]	Her birinde 500 pi- yade eri (ve bun- lara lüzum olan 400 bin atımlık cepane)	7 Layter yeni sa- hile, 3 layter Suv- la limanına	Doğrudan doğruya sahile baştan kara bindirmek suretile	Vaziyet icap ettiriyorsa cepane münasip zamanda çıkarılmak üzere layterlerde bırakılabilir.
10 muhrip	Beherinde 530 pi- yade	Her muhribin ya- nında bulunan bir motörlü layterle	Yeni sahile.	Kıtan gemilerden motör layterler alacak ve sahile bunlar çıkacak- lardır.	10 motörlü layterdeki askerlerin karaya çekmeleri tamam olup layterler geri dönmekten muhrip- lerin boşaltılmasına başlanamaz.
1 romörkör ye- değinde 1 motör 8 layter ve 4 at kayığı [Yanla- rında 1 stımbot]	600 er, 88 hayvan, 30 topu, 30 bisiklet	Yeni sahile.	Yeni sahile.	Motör layterlere ve at kayıklarını; na; toplar, dağ toplarının ve 18 funtluk bataryanın hayvanları yükletmiştir. Romörköre as- kerler ve bisikletler romörkör- dedir.	Römörkörler ve balıkçı gemileri yedeklerindeki kafilere bıraktık- tan sonra Kefaloya döneceklerdir. İlk an için lüzum olan iki dağ bataryasının, 18 funtluk batari- yanın ve muhabere bölüğünün ihtiyacı olan mütebaki hayvanlar diğer at kayıklarına yükletilmiş olarak hazır bulunacaklardır. Bun- lar at kayıklarını bağliyacıklar ve derhal çıkış sahiline götüre- ceklerdir.
1 romörkör ye- değinde 4 at 4 — 18 kayığı [Yanla- rında 1 stımbot]	500 er, 24 hayvan, 4 at 4 — 18 funtluk top arabası	Yeni sahile.	Yeni sahile.	At kayıklarına; toplar toparlakları ve 18 funtluk bataryanın hayvan- ları yükletmiştir. Romörköre as- ker ve bisikletler yükletmiştir.	
1 balıkçı gemi- si, 4 at kayığı [Yanlarında 1 stımbot]	250 er, 24 hayvan, 4 — 18 funtluk top veya top arabası.	Yeni sahile.	Yeni sahile.	At kayıklarına; toplar, toparlaklar hayvanlar ve 18 funtluk batarya yükletmiştir. Balıkçı gemisi ancak asker taşımağa müsaittir.	
"Endymion", harp gemisi "Thesus", harp gemisi.	1000 er 1000 er	İcabına göre Yeni sahile ve yahut Suvla limanına	Yeni sahile.	Ya stımbotların yedeklerindeki filikalardan yahut motör layter- lerden çıkarılacaktır.	

CETVEL — 2

Sahil açığına varış zamanı	Vasıtalar	Alacakları miktarlar	Çıkış yerleri	Ne suretle çıkarılacağı	Mülâhazalar
Fecirde veya gün ağırmadan pek az evel.	1 hayvan nakliye gemisi.	Kurnay başanlığının 18 ve 22 temmuz tarihli tahriratlarına ilishik cetvelde yazılı hemen kullanılabacak hayvanlardan maadasi tutumları ve tulumbarları	Suvla limanına	At kayıklarından evvelce 18 fundukların ve dağ bataryalarının çıkarılmasında kullanılan 6 at kayığı ile	Nakliye Mondrostan geliyor.
	1 katır nakliye gemisi.	10. ve 11. tümenlerin tekmi katarları ve katır arabaları	Suvla limanına	Yukardaki gibi 6 at kayığı ile	Nakliye İskenderiyeden geliyor.
	6 küçük nakliye gemisi	5000 piyade eri	Suvla limanına (veya icap ederse Yeni sahile)	Muhriplerdeki ve (icap ediyorsa) Endymion ve Theseus harp gemilerinin boşaltılması bittikten sonra serbest kalarak motor layetlerle karaya çıkarılacaktır.	10. tümenin 6 taburu Yero limanından gelmektedir.
Fecirden sonra vaziyetin müsadesine göre Kefalodan çağırılınca	1 iase gemisi.	10. ve 11 tümenlerin kıta ve hayvanlarının günlük erzak ve yemleri	Suvla limanına	Yero limanından gelen kıtaların boşaltılmasını bitiren motor layetler tarafından çıkarılacaktır.	
Fecirden sonra vaziyetin müsadesine göre Kefalodan çağırılınca	4 küçük nakliye gemisi	2700 piyade eri	Suvla limanına (veya icap ederse yeni sahile)	Yero limanından gelen kıtaların boşaltılmasını bitiren motor layetler tarafından çıkarılacaktır.	10. tümenin 3 taburu Mondrostan geliyor.
	1 hayvan nakliye gemisi.	10. tümenin tekmi hayvanları ve nakil vasıtaları	Suvla limanına	Balıkçı gemisi ve iki romörkör yedeğinde ikinci seferlerini yapan at kayıklarından boşalanlar tarafından.	

IX. KOLORDU KOMUTANI GENERAL F. W. STOPFORD'UN
SUVLA LİMANINDA KARAYA ÇIKIŞ İÇİN NEŞRETMİŞ
OLDUĞU KOLORDU EMRİ
Harekât emri No — 1

Karargâh, İmroz

3 / ağustos / 1915

1 — Akdeniz seferi kuvvetleri başkomutanının esas maksadı, ikmal işlerini Suvla limanından yapabilmek üzere mahfuz bir hat elde etmekle beraber Kabatepeden Maydosa kadar Gelibolu yarımadasında bir mevzi zaptetmektir.

Harita — 3
Kroki — 11

2 — Başkomutan tarafından Avustralya ve Yeni Zeland kolordusuna verilmiş olan umumî hedef, karşısında bulunan türk ordusunun sağyanını geri atmak ve Kilitbahire doğru cenuba sürmek ve bu suretle Yarım-
adanın Kabatepeden Maydosa kadar olan dar kısmında hâkim bir mevzi tutmaktır.

Anzaktaki
kuvvetlerin
harekâtı

Avustralya ve Yeni Zeland kolordusu, bu maksat için 29. Hint piyade tuğayından başka IX. kolordunun, 13. tümenile 10. tümenin 29. piyade tuğayından mürekkep, kuvvetleri ile muvakkaten takviye edilmiştir. Düşman ihtiyatlarını cenuba çekmek için Anzak mevzilerinden türk hattına ve bilhassa takriben 125 noktasındaki [68. b. murab-
baındaki tek çam civarındaki] düşman solunun merkezine karşı, ağustosun 6. günü öğleden sonra bir taarruz yapılacaktır.

Aynı akşam [6/ağustos] 10 sonrada, Avustralya Yeni Zeland kolordusunun karşısındaki Balıkçı damlarının solundaki düşman ileri kollarına baskın yapılacaktır.

Takriben IX. kolordunun ilk kıt'aları karaya ayak bastığı saatte başlamak üzere Conkbayırına karşı kuvvetli bir taarruz daha yapılacaktır; bu taarruzun takriben 2,30 [Ay doğduktan pek az sonra] da ana sırtın tepesine kadar ilerliyeceği ümit olunur. Teşebbüsün heyeti umumiyesile muvaffak olabilmesi için, Sarıbayırın [305 tepesi yani Koca Çimentepenin] zapt ve muhafazası elzemdir.

3 — 11. tümen, 29. piyade tuğayı eksik olduğu halde 10. tümen, Highland dağ topçusundan 2 batarya, bahriye topçu kolordusundan 6

makinalı tüfeklik bir motosiklet bölüğü, IX. kolordu komutanının emrinde olarak Suvla limanını bir ikmal üssü bahirisi olarak emniyete alacaktır. IX. kolordu komutanlığı, işbu ilk hedefi başarmakla beraber, Avustralya ve Yeni Zeland kolordusu komutanlığının 305 tepesine [Koca Çimentepeye] yapacağı taarruzda, tepenin şark yamaçlarından yukarı çıkarak büyük Anafartaya doğru yürümek suretile mezkûr kolorduya da yardım etmeğe çalışacaktır.

Kolordu komutanı, düşmanı Küçük Anafarta ve Ece limanı ile birleştiren tepelerden atacak bir mevzide yerleşilmedikçe Suvla limanını emniyete alınmış saymaz.

4 — Düşman hakkında malûmat: 22/temmuz tarihli malûmata nazaran düşmanın Kilitbahir şimalindeki kuvveti 30 000 er tahmin edilmektedir. Bu kuvvetin 12 000 inin sureti daimede Anzak mevzilerinin karşısındaki siperlerde bulunduğu rapor edilmektedir. Binaenaleyh geriye kalan 18 000 erin çoğu takriben Boğalı, Kocadere ve Eskiköyde [Yani 305 tepesinin (Koca Çimentepenin) cenubuşarkisinde ve cenubunda] ihtiyatta bulunduğu anlaşılmaktadır. Maamafih Anafarta köylerinde veyahut yakınlarında tahminen üç tabur bulunduğu, keza İsmailoğlu tepesinde bir ve ileri karakolları Lalababa ile Gazibaba [Kemikliburnu yakınında] da bulunan diğer bir taburun da Yılğınburnunda bulunduğu tesbit edilmiştir.

Anzak şimalindeki köyde de birkaç atlı kıt'a ve jandarma bulunduğu rapor edilmiş ve Suvla limanının şarkındaki Ece limanı istikametinde olan tepelerinde bir jandarma müfrezesi tarafından tutulduğu anlaşılmıştır. Aynı tarihte, düşmanın İsmailoğlu tepesinde ve Yılğınburnunda bir 9,2 pusluk, bir 4,2 pusluk ve üç sahra topundan mûrekkep, topçusu bulunuyordu. Bu toplar, yerlerine tabiye edilmiş olup piyade siperleri ve telörgülerle muhafaza altına alınmışlardır. Toplar, tam cenuba ateş edebilecek veçhile mevzie konmuş görünüyorlar. Siper ve telörgülerin, mevziin cenup tarafında oldukları tarassut edilmiştir; mevziin şimal taraflarında telörgüler görülmemiştir. Herbiri altışer öküzle çekilen üç topun Küçük Anafartaya girdikleri görüldüğünden düşmanın son zamanlarda daha fazla top tabiye etmiş olması da memuldür.

Lalababa civarında da bazı siperlerin bulunduğu tesbit edilmiştir.

5 — Bindirme :

a) İmrozda toplanan IX. kolordu birliklerinin bindirilmesi, erat için 6/ ağustosta, nakil vasıtaları ve erzak için bu tarihten daha evvel yükletilmeğe başlamak üzere, 11. tümen komutanının emrinde olarak icra edilecektir. Lâzım olan gemiler ve filikalar [Listesi

ve yükleme sıraları hazırdır], daha evvelden limanda toplanacak ve 11. tümen komutanı bindirme programını, muhtelif gemileri kendilerine tahsis edilen mevkilere tayin edilen saatte bulunduracağı da temin edecek olan deniz binbaşısı Ashby ile istişare ederek, yapacaktır. 11. tümen komutanına yardım etmek üzere IX. kolordu kurmay idare heyetinden bir subay ayrılacaktır.

Gemilerin Kefalo limanını terketmelerine karanlık bastıktan sonra müsaade edilecektir. Sefer 1,5 ilâ 2 saat sürecektir.

Aşağıdaki birliklerin de bindirilmesi için gemi ve layter tahsisinden, 11. tümen komutanlığı mes'uldür :

İmrozda	{	1 telsiz telgraf müfrezesi [10 ve 11 No. lı seyyar ista-
		siyonlar]
		2 bahriye tümeninin Anson taburu
		16 numaralı sargı istasyonu
		IX. kolordu karargâhı.

Mondrostan	{	1 sargı istasyonu.
İmroza geçi-		
rilmek üzere		

Mondros ve Midillide toplanan kıtaat ve teşkiller, menzil müfettişinin yeni neşretmiş olduğu programa göre, kullanılacakları hizmetlere nazaran müşarileyhin emrinde olarak bindirileceklerdir.

Ordu nakliye subayları :

b) 11. tümen komutanı, bindirmesinden mes'ul olduğu birliklerin bindirilmelerine nezaret etmek üzere her gemiye bir nakliye subayı tayinini temin edecektir.

Çıkış mahalleri :

c) IX. kolordunun çıkması için A, B ve C sahilleri tahsis edilmiştir.

A sahili. Suvla limanında ; 600 yada uzunluğundadır.

C sahili	{	Yeni kumsal namile maruftur, İkisinin uzunluğu cem'an
B sahili		

1800 yadadır.

C ve B sahilleri birbirine hemen hemen bitişiktirler.

Sahil kontrol persoralı :

d) IX. kolordunun çıkış mahalleri için kara ve deniz kuvvetlerinden sahil kontrol persoralı olarak aşağıdaki subaylar tayin edilmiştir ;

Umum iskele komutanı — Deniz Albayı Tallbot ,

İskele komutanları { Dz. Bnb. Gibson (A sahiline)
Dz. Alb. Metcalf (B sahiline)
Dz. Bnb. Tindall Cerril Worsley (C kumsalına).

İskele komutanlarına muavin olmak ve { 4 deniz Kd. yüzbaşı
iskele yüzbaşları olarak { 10 Dz. yüzbaşı.

Askerî umum iskele komutanı — Albay Western

Askerî iskele komutanları { Derbyshire gönüllü Bnb. sı Peacock
Dorset « « Sir Baker
Yüzbaşı Tylsen Wright

Askerî iskele komutan muavinleri { Yüzbaşı Wade Palmer. Derbyshire gönül-
lülerinden
Hussar Yüzbaşı Smith
Dorset gönüllü Üsteğmen Brown
Berks « Üsteğmen Krabbe

Yukardaki ordu subaylarının muhtelif çıkış mahallerine tevziini askerî umum iskele komutanı, deniz umum iskele komutanı ile görüşerek yapacaktır.

Sahil hizmet müfrezelerine taallük eden hususi talimatlar, alâkadarlar tarafından tanzim ve neşredilecektir.

Toplanma mevkileri, alâkadar tümenler tarafından intihap olunacak ve iskele [Sahil] kurmayhğına bildirilecektir.

e) IX. kolordunun başmühendisi, sahillerdeki iskele inşası ve istihkâm işlerinin yapılması vazifesini deruhde edecek ve su ikmali için tertibat alacaktır.

11. tümen komutanı, işbu vazifelerle alâkadar işler için, başmühendis kuruluşuna bir sahra istihkâm bölüğü verecektir.

6 — Karaya ilk olarak Korgeneral F. Hammersley komutasında olarak 11. tümen ve Highland dağ topçu bataryası, eğer arzu ediliyorsa bahriye topçusundan 6 makinahtüfeklik bir motosiklet bölüğünden mürekkep kıtaat çıkarılacaktır [Evvelâ 11. tümeenden bir sahra topçu taburu ile 10. ağır batarya Anzakta karaya çıkarılacaktır. Eğer bu topçunun sahil boyunca ilerliyerek 11. tümene iltihak edeceği ümit olunuyorsa, hayvanları ağustosun 7. günü sabahı Suvla limanında karaya çıkarılacaktır].

1. Cetvelde [Lâhika — 3 teki 1. cetvel] görülen çıkış tafsilatı, General Hammersley ve deniz makamları arasında görüşülerek tanzim edilmiştir.

IX. kolorduya 3. paragrafta verilen vazifenin muvaffakiyetle ikmali noktai nazarından, General Hammersley komutasındaki kuvvetler,

5. paragrafta zikredilen çıkış mahallerinin emniyeti için şu harekâtı yapacaklardır :

a) Lalababa ve Gazibabadaki düşman ileri karakollarını tevkif etmek ve karakol dağı ve Kireçtepe sırtından sahil boyunca şimalişarki cihe-tine giden sırtlarda bir köprü başı istinadı tutmak; bilâhare mümkün olursa bu istinadı 156. noktasına kadar ileri götürmek;

b) Yılğınburnu — İsmailoğlu tepesindeki mevzileri işgal etmek;

c) Yolun Bakababadaki iltisak noktasını tutmak ve bu nokta ile yolun şimal kısmı arasında ve (a) da zikredilen 156. noktasına doğru ilerliyecek kıt'alarla irtibat tesis etmek.

Geri kalan tekmil kuvvetin yapacağı müteakıp harekât, vaziyetin doğru olarak takdirine bağlıdır ki, bu da düşmanın vaziyet ve kuvveti hakkındaki malûmatın doğruluğuna mütevakıftır. Bu ise, karaya çıkan kıt'aların öncü kısımlarını ileri sürerek yapacakları cesurane keşifle ancak istihsal olunabilir.

Menfi raporların müsbet bavadisleri ihtiva eden raporlar kadar mü-him olduğu her subayın fikrinde yer etmelidir.

7 — Sahildeki harekâtı top ateşile himaye etmek üzere harp gemi-leri tahsis edilmiştir.

IX. kolordunun topçu komutanı Tuğgeneral, harekâta yardım etmek üzere IX. kolordu komutanının emrine yerilmiş olan deniz kuvvetlerinin kıdemli subayı ile temasa gelerek deniz toplarının karadaki kıtaata yardımının en iyi ne suretle yapılacağını tavsiye edecektir.

8 — Kolordu komutanının emrinde bulunan kıtaatın mütebakisi 3. Lâhikadaki 2. cetvelde tesbit edilen tarzda karaya çıkarılacaktır.

Bu kıtaatın karadaki harekâtı, bu esnadaki vaziyete ve neşredilecek munzam emirlere göre yapılacaktır.

9 — İaşe ve nakliyat : Kuvvetlerin hareket kabiliyetlerini temin etmek üzere kâfi miktarda nakliye vasıtalarının karaya çıkarılması, çok müşkül bir meseledir. Hayvanlardan kâfi adette bir kısım karaya çık-a-rılıncıya kadar, makinalı tüfekler, siper alât ve edevatı, lüzumu olan muhabere teçhizatı ve sıhhi levazım elle taşınmalıdır. Beygirler, takım-ları üzerlerinde olarak çıkarılacaktır. Çantalar ve kaputlar beraber alın-mıyacaktır ; bunların bırakılacakları yerler hakkında IX. kolordu menzil müfettişi ve mıntaka nakliye müfettişi taraflarından hususî talimatlar neşredilecektir.

Seyyar mutfaklar, bindirme işi başlamadan evvel her kıt'anın ka-rargâhında toplanarak iaşe subayına teslim edilecektir. Bunlar ilk fır-satta sevkedileceklerdir.

Ümumî hizmet arabalarının okları sapana vurulmazdan evvel çıkarılacak ve arabanın kendisine bağlanacaktır. İki tekerlekli arabalarla toparlaklar ye toparlak arabalarının okları üzerlerinde bırakılacaktır. Nakil vasıtaları, deniz vasıtalarına [Mavnalara] oklarından çekilerek çıkarılacak veçhile istif edileceklerdir.

Her subay ve er, karaya iki günlük demirbaş erzakı ile çıkacaktır ; hayvanlar, yem torbaları dolu olarak çıkarılacak ve torbalar bindirme başlamazdan evvel iyice doldurulacaktır.

Ne eratin ve ne de hayvanların, harekâta başlanacağı zaman mide-lerinin boş bulunmaması elzem olduğundan, karaya çıkış başlamazdan evvel en son dakikada her ferde sıcak yemek verilmesi ve tekmiil hayvanların yemlenmesi ve sulanması için tertibat alınmalıdır. Nakliye gemilerinin bir çoğunun büyüklüğü, bu işe müsait olmadığından, doyurma işi bir çok ahvalde yapıldığı gibi, bindirmeden evvel yapılacaktır.

İaşe levazımı dışarı çıkarılır çıkarılmaz, mıntaka levazım komutanlığı tarafından A sahilinde bir levazım deposu tesis edilecek ve bu depo Binbaşı Huskisson emrinde olacaktır. Tümen levazım başkanı en yakın levazım deposu subayile irtibat temin edecekler ve günlük ihtiyaçlarını bildireceklerdir. Her türlü levazım, depodan mümkün oldukça sandıklı olarak verilecektir. İlk anlarda kâfi miktarda hayvan çıkarılması müşkülâtından naşi, harekâta başlandığının 3 ve 4. günlerinde yarım tayin verilmesi ihtimali vardır.

Su :

Anafarta vadilerinde kâfi miktarda içecek su bulunması memuldür. Bu sulara ilâveten sahilde su depoları ve su arabaları ile bir ihtiyat ta bulundurulacaktır ; şu kadar var ki, buradan tedarik edilecek suyun miktarı mahduttur.

Ordu komutanlığı, bulunacak kuyu ve su membalarını muhafaza, suları ziyadan koruma va sıhhi muayeneden geçip ilân edilmeden evvel kullanmamak için talimat neşreder.

Cepane, yemek ve su israfına karşı son derece dikkat edilmesi için her askerin ikaz edilmesine itina gösterilmelidir.

Cepane :

Her piyade eri 200 atım taşıyacak ve her makinalı tüfek için palaska kütüklerinde 3500 atımlık fişek bulundurulacaktır. 11. tümende bulunan ihtiyat tüfek cepanesile B sahilinde bir depo tesis edilecektir. 10. ve 11. tümenlerin tüfek cepanesinin mütebakisi ve top cepanesinin hepsi A sahilinde depo edilecektir. IX. kolordunun ihtiyat cepanesi Binbaşı A.

A. Corderin emrinde bulunacaktır ; mumailayh ihtiyat cepanenin sahil yakınında münasip yerlere istif edilmesini, askerî umum iskele komutanı ile istişare ederek temin ve tanzim edecektir. Bu malzemenin muhafazası için iskele hizmet müfrezelerinden islifade edilecektir.

Nakliyat :

Kıt'aların ellerinde bulunan levazımâtın nakli, Hint mekkâre kolu vasıtasile kolordu tarafından temin edilecektir. Nakliye kollarının büyüklüğü, her teşkilât için taşınacak erzak, su ve cepanenin miktarına göre, sahilden muhtelif kıt'aların mümkün olduğu kadar yakınına günde bir veya iki seferde götürülecek veçhile hesap edilecektir. Bu nakliyat, ahvalın icap ettirdiği derecede tümen ve tuğayların nakliye subayları tarafından yapılacak ve bu eşya, mıntaka nakliye müfettişi tarafından tayin edilecek bir subay vasıtasile, karaya çıkarıldığı şekilde olarak kendilerine teslim edilecektir. Tümenlerin nakliye komutanları, karaya çıkar çıkmaz, nakliye müfettişinin A sahilindeki mümessili Bin-başı Badcock'a müracaat edeceklerdir.

Sıhhi tedbir :

10 — İlk zamanlar için karaya seyyar hastane yarım takımları çıkarılmak ve bunları seyyar hastane çadırılı yarım takımları sonradan takip etmek üzere tertibat alınmıştır. Vaziyet müsait olur olmaz iki sargı istasyonu çıkarılacak ve A sahilinde kurulacaktır.

Bu teşkilâtı kontrol etmek ve yaralıları sahilden gemilere nakledilmelerine nezaret etmek üzere ordu karargâhından bir hekim subay tayin edilecektir.

En yakın, ileri sıhhiye deposu Anzak koyundadır.

11 — Dahili muhabere :

Karaya çıkıldıktan sonra, ilişik cetveldeki [Bu cetvel kitaba basılmamıştır] tertibat, mümkün olan süratle yapılarak muhtelif muhabere kanalları tesis edilecektir.

B sahilinden Anzaka [Kabatepeye] doğru çalışacak olan IX. koldunun muhabere bölüğüne, 11. tümenden ayrılacak muhafız bir piyade müfrezesi refakat edecektir.

12 — Kolordu karargâhı :

Kolordu karargâhının yeri ve rapor merkezi bilâhare bildirilecektir.

H. L. Reed
Tuğgeneral
Kurmayaşkanı

SUVLA ÇIKIŞI İÇİN 11. TÜMEN EMRİ

11. tümen harekât emri No. 1

5 / ağustos / 1915

Harekâtın hedefi :

1 — Akdeniz seferi kuvvetleri başkomutanının esas maksadı, Suvla limanından ikmal işlerini yapabilmek üzere mahfuz bir hat temin etmekle beraber Kabatepeden Maydosa kadar Gelibolu Yarımadasında bir mevzi tutmaktır.

2 —

a) Suvla limanının emniyetini temin edecek olan IX. kolordu komutanının emrinde aşağıdaki kuvvetler bulunacaktır:

11. tümen [60. sahra topçu taburu eksik olarak]; tümene 4. Highland dağ topçu taburu ve motosikletli bir makinalı tüfek bölüğü ilhak edilmiştir.

10. tümen [29. piyade tuğayı eksik olarak].

Bu maksat için 11. tümen ve kendisine ilhak edilen kıtaat, en yakın bir zamanda İmrozda gemilere bindirilecektir.

Tenbih : A sahili, Suvla limanının şimalişarkî kısmıdır. C sahili Kemikliburnun takriben 900 yarda cenubuşarkî cihetindedir. B sahili, C sahilinin hemen cenubunda ve takriben 1800 yarda uzunluğundadır.

b) Karaya çıkarma başladığı anda, Avustralya ve Yeni Zeland kolordusu komutanı, Sarıbayırı zaptetmek, karşılarındaki kıtaatı cenuba atmak ve nazarı dikkati çıkış mevkiimizden başka tarafa çekmek üzere şiddetli bir taarruz yapacaktır.

Düşman hakkında malûmat :

3 — 22 / temmuz tarihli malûmata nazaran düşmanın Kilidilbahir şimalindeki kuvveti 30 000 tahmin edilmekte idi.

Bu kuvvetin 12 bini Anzak mevzilerinin karşısındaki siperlerdedir; 18 bini esas itibarile tahminen (Boğalı — Kocadere — Eskiköy) hattında ihtiyattadır.

Anafarta köylerinde takriben üç tabur, İsmailoğlu tepesinde bir tabur, Yılğınburnunda [Çikolata tepesi ve Yeşiltepede] bir tabur vardır.

Lalababa ve Gazibabade [Suvla limanı yanında] zayıf ileri karakolları vardır.

Lalabada ve hattâ belki Gazibabada birer işaret istasyonu vardır.

Toplar : Bir 9,2 pusluk, bir 4,2 pusluk top ile 3 sahra topunun Yılğınburnu ve İsmailoğlu tepesinde bulunduğu bildirilmiştir. Bu toplardan birincisi birkaç haftadanberi ateş etmemektedir. Her iki mevzi de, cenuptan yapılacak hücumlara karşı kuvvetli surette hazırlanmıştır. Ahiren R/S. 117 murabbaındaki [10 No. 1 tepe] yüksek araziye bir bafif top tabiye edilmiştir.

Küçük Anafartanın şimalinde yeni siperler ve son defa da altışar öküzle çekilen üç topun köye girdiği görülmüştür.

Arazinin vaziyeti :

4 — Tuzlugöl, halihazırda hemen hemen kurudur. Bir hava fotoğrafında yalnız üç yerde küçük su birikintileri olduğu görülmektedir. Göl ve deniz arasındaki boğazın kuru olduğu rapor edilmiştir. Gölün etrafı temizdir ve takriben 15 kadem derinliğindedir. Göl yatağının müsait bir geçit olarak kullanılması muhtemeldir.

Vazife :

5 — 11. tümene verilen vazifeler şunlardır :

1 — A, B ve C sahillerinde çıkışı temin etmek.

2 — 10. tümenin ve levazımının çıkarılması için Suvla limanını emniyete almak.

Komutan bu vazifelerin şöyle yapılmasını tasmin ediyor :

a) Sağcenahını iki taburu eksik olan 33. piyade tuğayı ile emniyete almak;

b) 32. piyade tuğayı ile Lalababayı zaptetmek ;

c) Gazibaba [Suvla burnu yakınında] ve 10 numaralı tepeyi [117 R/S murabbaı], 34. piyade tuğayile zaptetmek ve müteakiben Yılğınburnuna [Çikolata tepesine ve Yeşiltepeye] hücum etmek ve eğer mümkün olursa İsmailoğlu tepesine de taarruz etmek.

Karaya çıkış :

6 — A ve B grupları, yani üç piyade tuğayı ve 2 sahra topçu taburu ve 6 seyyar hastane yarım takımları, sahile aynı zamanda geleceklerdir. C grubu bunlardan takriben bir saat sonra gelecektir. Torpito muhripleri, mümkün olduğu kadar sahile yakın demirliyecekler ve motor layterler bundan sonra, kendi makinaları ile sahile gideceklerdir. Kıtaat, sahile mümkün olduğu kadar çabuk ve sessiz boşaltılacaktır. Layterler, muhriplerdeki kıtaatı boşaltmak üzere geri döneceklerdir.

İlk sefer :

İlk kıt'alar karaya çıkar çıkmaz sahilden uzaklaşacaklar ve çıkış mahallinin takriben 100 yarda şarkında toplanacaklardır. Badehu şu vazifeleri göreceklerdir.

- 1 — 34. piyade tuğayı, bir taburla Gazibabayı [Suvla yakınında] ve diğer taburu ile 10 numaralı tepeyi tutacaktır. Gazibabayı tutacak olan tabur, burayı tuttuktan sonra Karakoldağı ve Kireçtepe sırtına yürüyecek ve mümkün olursa 156 numaralı noktaya kadar gidecektir.
- 2 — 32. piyade tuğayı, Gölün cenup sahilini gözetlemek üzere küçük bir kuvvet gönderecek ve mütebaki kuvvetile Lalababayı tutacaktır. 32. tuğay Lalababayı tutar tutmaz 34. tuğay ile temas temin etmek üzere bir müfreze gönderecektir.
Gölün karakol ve gözetlenmesi için kâfi kuvvet ayıracak olan iki taburun geri kalan kıt'aları, mümkün olan süratle bu müfrezeyi takip edecektir. Boğazın geçidini düzeltmek ve icabında kullanılmak üzere kazma ve küreklerle teçhiz edilmiş bir müfreze de hazırlanmalıdır.
- 3 — 33. piyade tuğayı, karaya çıkış mahallinin sağından gölün cenubuşarkî köşesine kadar olan bir hat tutacaktır.

İkinci sefer :

Muhriplerdeki kıtaat karaya çıkar çıkmaz şunları yapacaklardır :

- 1 — 34. piyade tuğayı: Tuğay Yılğınburnuna [Çikolatatepesi ve Yeşiltepeye] hücumu başlamış ise 10 numaralı tepedeki kıtaata iltihak edecektir. Bu hücum, 32. piyade tuğayı tarafından yakından himaye edilecektir; şu kadar var ki, 34. piyade tuğayının ileri hareketi, 01,30 dan sonraya kalmamalıdır.
- 2 — 32. piyade tuğayı: Toplanır toplanmaz, ilerliyen iki taburunu takip edecektir.
- 3 — 33. piyade tuğayı: Mümkün olan süratle 32. piyade tuğayını takip edecek fakat evvelce ilerlemiş olan iki taburunu mevzilerinde bırakacaktır.
- 4 — İstihkâm kıt'aları: 33. tuğayın sağyanı gözetliyen kıtaatına yardım etmek üzere bir müfreze ayıracaktır. 67. ve 86. istihkâm bölüklerinin mütebakisi, gölün şimalinde vaziyetin icabına göre harekât yapacak olan 33. piyade tuğayının mütebaki kısmını takip edecektir.
- 5 — Bisiklet bölüğü, imkân hâsıl olur olmaz Lalabaya gitmek üzere tümen karargâhında kalacaktır.

7 — 32. piyade tuğayı gölün şimalinde toplanır toplanmaz, solcénah gerisinden, takriben Suvla limanı, Anafarta yolu boyunca yürüyen 34. piyade tuğayını takip edecektir; bir tabur Anafarta yolunu setretmek üzere Bakababadaki yüksek tepecikleri tutacaktır; tümenin geri kalan kısmı, harekâtın icabına göre kullanılmak üzere 34. piyade tuğayı komutanının emrinde kalacaktır. 33. piyade tuğayından iki taburu ve istihkâm eratı [9. maddeye bakınız] Anafarta yolunun Azmakdere ile birleştiği yere gidecekler ve burada tümen ihtiyatı olarak kalacaklardır.

(C) grubu:

8 — C grupundaki kıtaat, C sahilinde karaya çıkacaklardır. Topçu kuvveti, topçu komutanının emrinde olarak Lalababada bir mevzi almak üzere hareket edecektir.

İskele müfrezeleri, askeri umum iskele komutanının emrinde olarak sahillerin neta bulundurulmasına yardım edeceklerdir. Bunlar, kıt'alar yürüyüşe başladığı zaman, askerlerin B sahilinden A sahiline geçerek birbirine karışmamalarına son derece dikkat edeceklerdir.

Theseue ve Endymion:

9 — Theseus ve Endymion'daki kıt'aların C sahiline çıkarılmaları ihtimali vardır. 6. şarkî York ihtiyatları, gölün şimaline gidecekler ve 33. piyade tuğayının tümen ihtiyatında bulunan kısmına iltihak edeceklerdir. 68. sahra istihkâm bölüğü, 6. şarkî York ihtiyatlarını takip edecek ve hususî surette kullanılmak üzere A sahiline doğru yürüyecektir.

Cepane:

10 — Her layter, 400 sandık tüfek cepanesi alacaktır. İki layterin muhteviyatı, sağyanı muhafaza eden kıtaatın kullanması için, ikinci seferden sonra C sahiline boşlatılacaktır. Diğer layterdeki cepaneler, A sahiline çıkarılacak ve 11. tümen cepane çıkarma ve teslim alma subayının talimatı dairesinde istif edilecektir.

Giyim vaziyeti:

11 — Giyiniş; muharebe nizamında olacaktır; yani, çantaların yerine içinde bir yedek gömlek ve saire bulunduğu halde yan torbaları alınacaktır.

Hazırlanmış olan beyaz alâmetler, torbaların dış taraflarına dikilecektir.

Tabanca ve saire gibi küçük teçhizat, beraber alınacak ve kıtaat bindirilirken takılacaktır.

Su matraları doldurulacaktır.

Asker taşıyan her vasıtada [At kayıkları müstesna] su vardır.

Su mataraları son derece muktesidane kullanılmalıdır.

Tenbih: Anafarta vadisindeki su vaziyetinin iyi olduğu söyleniliyor. Kıtâat, bulacakları su membalarını ve kuyularını muhafaza ve ıslah etmek, tevziat vesair su işlerini tanzim etmek üzere istihkâm kıt'alarının gelmesini temin edeceklerdir.

İaşe ve erzak:

12 — Erat 2 günlük demirbaş erzakile karaya çıkacaklardır. Hayvanların yem torbaları dolu bulunacaktır.

İrtibat:

13 — Hususî talimatı haiz bulunan tümen kurmaylığından Binbaşı Gordon, 34. piyade tuğayı karargâhı ile gemiye binecektir. Keza, 32. piyade tuğayından bir subay, 33. ve 34. piyade tuğayları karargâhları ile ve 33. piyade tuğayından bir subay da 32. piyade tuğayı karargâhı ile gemiye bineceklerdir. 6. şarkî York ihtiyat kıtaatından bir subay, 33. piyade tuğayı karargâhı ile irtibat temin etmek üzere tuğayın tümen ihtiyatı olan 2 taburuna refakat edecektir.

Raporlar:

14 — Tümen karargâhı, mümkün olan süratle Lalababa garbinde tesis edilecektir.

8 Sonrada dağıtılmıştır.

N. Malcolm
Yarbay

11. Tümen birinci kurmay subayı

**AĞUSTOS HAREKÂTI İÇİN TAHSİS EDİLEN DENİZ
KUVVETLERİNİN ÜMUMÎ TESLİHATI VE
KURULUŞU**

	Pus	Pus	Pus	Pus.	Libre	Libre
HELLES BİRİNCİ FİLO:	14	9,2	6	4	12	6
Edgar [Kruvazör]	—	2	10	—	—	12
Raglan [Monitör]	2	—	—	—	—	—
Abercrombie [Monitör]	2	—	—	—	—	—
Scorpion	—	—	—	1	3	—
Wolverine } Torpitobot	—	—	—	1	3	—
Renard }	—	—	—	1	3	—
Hector [Uçurtma balonla]	—	—	—	—	—	—
Roberts	2	—	—	—	—	—
M. 19 } Monitörleri	—	1	—	—	—	—
M. 32 }	—	—	2	—	—	—
2 fransız torpitobotu						
ANZAK [Kabatepe civarı] İKİNCİ FİLO:						
Bacchante [Kruvazör]	—	2	—	—	12	12
Hovelock }	2	—	—	—	—	—
Humber } Monitörleri	—	—	4	—	—	—
M. 33 }	—	—	2	—	—	—
M. 20 }	—	1	—	—	—	—
Endymion [Kruvazör] [1]	—	2	10	—	—	12
M. 15 [Monitör]	—	1	—	—	—	—
Ghelmer } Torpitobot	—	—	—	—	4	—
Golne }	—	—	—	—	4	—
SUVLA ÜÇÜNCÜ FİLO [2]:						
Talbot	—	—	11	—	8	—
Grafton } Kruvazör	—	2	10	—	—	—
Theseus }	—	2	10	—	—	—
M. 29	—	—	2	—	—	—
M. 31 } Monitörleri	—	—	2	—	—	—
M. 30 }	—	—	2	—	—	—
Pincher [Torpitobot]	—	—	—	1	3	—
Manica [Uçurtma balonla]	—	—	—	—	—	—

[1] Bu gemiler, deniz emirlerinde Anzakın solcenahına tahsis edilmiş görülüyorsa da Suvladaki ihraçta kullanılmışlardır. XVII. fasla bakınız.

[2] Kıtaat taşıyan muhripler dahil değildir.

ANZAKTAN YAPILACAK GECE YÜRÜYÜŞÜ ve SARIBAYIRIN ZAPTI İÇİN VERİLEN EMİRLER

Yeni Zeland ve Avustralya tümeni
[Tümen emri No. — 11]

Anzak koyu; 5 / ağustos / 1915

1 — Malûmat :

- Kroki — 16 a) Avustralya ve Yeni Zeland kolordusu, kendisine ilhak edilen kıt'alarla beraber ağustosun 6. günü taarruzî harekâta başhıyarak sonunda Kabatepe — tepenin ana sathı mailli [Top sırtı] boyunca — Conkbayırı hattını ve bundan sonra Kocaçimen tepe dahil olmak üzere Conkbayırını mutlaka işgal etmek emrini almıştır;
- b) 1. Avustralya tümeni, ağustosun 6. günü 5 sonrada 400 plâtosundaki türk mezilerine taarruz edecek ve biraz sonra Alman Subayları siperine karşı fer'i bir taarruz yapacaktır;
- c) Yeni Zeland ve Avustralya tümeni, bir tuğayı eksik olduğu halde 13. tümen [Bir taburu müstesna olmak üzere], 29. Hint piyade tuğayı, bir takımı noksan olan 21. dağ topçu bataryası ve Hint dağ topçu taburu, Tuğgeneral Sir A. J. Godley komutasında olarak ağustosun 6. ve 7. günlerinde, 2. maddede zikredilen harekâtı yapacaktır;
- d) Anzak kuvvetlerinden ayrı olarak, bir taarruz yapmak üzere 6/7 ağustos gecesi Anzak şimalinde [Kabatepe civarı] karaya bir kuvvet daha çıkarılacaktır;
- e) Deniz kuvvetleri tarafından aşağıdaki himayeler yapılacaktır. Kabatepe açıklarında, beş gemiden mürekkep bir cenup filosu bulunacak ve 400 platosu — 180 tepesi [700 rakımlı Bebek tepe] Conkbayırı sırtının şarkındaki hedeflere ateş edecektir. İki monitör ve iki torpito muhribinden mürekkep bir şimal filosu, Sarıbayırın garp ve şimal yamaçlarındaki hedeflere ateş edecektir.

2 — Makasat :

Komutan şunların yapılmasını tasmmim etmektedir:

- a) Setir kuvvetleri aşağıdaki yerlere taarruz edecek ve oraları tutacaktır :

- 1 — Destroyer tepesi hariç olmak üzere [Masatepe] Bauchop tepesi hattı;

2 — Sol taarruz kolunun yürüyüşünü setretmek ve karaya çıkarılan kuvvetin sağını şimalişarkî istikametine karşı muhafaza etmek üzere Damakçılık bayırı.

b) 1 numaralı karakol — 3 numaralı karakol — Ağılderenin garp nihayet hattından iki taarruz kolu ile [3 c ve d] hareket edilerek Conkbayırı — Kocaçimen tepe hattına taarruz etmek ve bu hattı tutmak;

c) 700 rakımlı Bebek tepesine yapılacak taarruzla beraber teşriki harekât etmek üzere, 4 No. lı kısmın (3 f) kısmı alınacak ve Santraç siperlerini arkadan almak ve Kocadere istikametinden gelecek düşman ihtiyatlarını karşılamak maksadile Quinn karakolu [Takriben fundalık tepedeki X yolu] Conbayırı hattını düşmandan temizlemek.

d) Nihayet Quinn karakolu, fundalık tepedeki X yolu, Conbayırı, Kocaçimen tepe hattını tutmak.

3 — Kıtaata emirler :

Ordugâhların terkedileceği zamanlar ve taarruz kollarının takip edecekleri yollarla ileri karakol hattımızı geçecekleri noktalar bağlı yürüyüş cetvelinde gösterilmiştir.

Sağ setir kuvveti şunları yapacaktır :

a) Yeni Zeland atlı piyade tuğayı, Otago atlı piyade alayı, Yeni Zeland piyade kıtaatı ve Maori ihtiyatları, Tuğgeneral Russel komutasında olarak taarruz kollarının ilerlemelerini [İlk safhalarında] setretmek maksadile Büyük Masatepesi, eski 3 numaralı karakol noktası, Bauchop tepesi noktalarını zaptedecek ve elinde tutacaktır. Bu kuvvet ileri yürüyüşüne 6 / ağustos 9 sonrada 2 ve 3 numaralı karakol noktalarından başlayacaktır.

General Russel, işgal edilen noktaların elde tutulması için kâfi asker ayırmak için tertibat alacak ve vaziyet taarruz kollarının daha fazla ilerlemelerine müsait olursa, kuvvetinin elinde kalan mütebakisini Çaylakderenin münasip bir noktasında toplıyacak ve emir almak üzere tümen komutanına malûmat verecektir. General Russel, bütün harekât esnasında 1, 2 ve 3 numaralı karakolların, bu kıt'alarla veyahut takımlarla yani her karakol noktasının bir takım ile tutulması için de tertibat alacaktır.

Solcenah setir kuvveti şunları yapacaktır :

b) 13. tümen, 1 tuğay kuvvetinde [2 taburu ve seyyar hastane tertibatı noksan olarak] bir setir kuvveti teşkil ederek 100 numaralı tepenin cenubundaki 92.0.9 fundalığının [1] şarkına kadar olan şimalî sırtları işgal edecek ve aşağıdaki maksatları da ihtiva etmek üzere Damakçılık bayırını zaptedecek ve elinde tutacaktır :

[1] 100 rakımlı tepe cenubu.

1 — Sol taarruz kolu Ağıldereden [Aşağı kısmından] yukarı doğru geçerken, bu kuvvetin sol yanını muhafaza edecek;

2 — Karaya çıkarılan kuvvetin sağını, şimalişarkî istikametine karşı muhafaza edecek.

Bu kuvvet Damakçılık bayırının cenup eteklerine 10,30 sonrada vâsıl olmalıdır.

Sağ taarruz kolu :

c) Yeni Zeland piyade tuğayı, [Bir takım noksan olarak] bir dağ bataryası ve Yeni Zeland istihkâm kıt'alarından bir bölük, Tuğgeneral F. E. Johnston komutasında olarak irtibat siperi yolu ile Sazlıbeyit dere-sinin garp ucuna ve Çaylakdereye hareket edecektir.

Bu kolun öncü kıt'aları, bu derelerden 10,30 sonrada ileri yürümeğe başlayacaklardır. Hedefleri: 161 karakol noktası — Conkbayırı — Q tepesi ile Conkbayır arasındaki Kuruderenin başından geçen hattır.

Bu hat tutulup takviye edilince, o esnadaki tümen rapor merkezine bir rapor gönderilecek ve ikinci maddenin (2c) paragrafında yazılan daha ziyade ilerlemek için hazırlıklar yapılacaktır.

Sol taarruz kolu:

d) 29. hint piyade tuğayı 4. Avustralya piyade tuğayı, [Bir takımı noksan olan] bir dağ bataryası ve Yeni Zeland istihkâm kıtaatından bir bölük, Tümgeneral H. V. Cox komutasında olarak sahil yolundan 3 numaralı karakolun garbindeki Çaylakdere kısmına hareket edecektir. Bu kolun öncüleri, Çaylakdereyi 10,30 sonrada geçmiş bulunacaktır.

Hedefleri: sonunda Kuruderenin [Q tepesi ile Conkbayır arasındaki] başı — Kocaçimentepe [Tepe dahil] hattını işgal ve takviye etmek üzere Kocaçimen tepedir.

Taarruz kolu, Walden noktası ve Ağıldere üzerinde hareket edecek ve [3. Maddenin b fıkrasındaki] setir kuvvetleri buraları düşmandan temizledikten sonra solyanımızı muhafaza edecektir.

İhtiyatlar:

e) Bir taburu müstesna olmak üzere 2 piyade tuğayı, 2 sahra istihkâm bölüğü ve tümen topçusu noksan olarak 13. tümen ihtiyatta bulunacak ve iki kola ayrılacaktır. Kıtaat ordugâhları terkedecekler ve sahil yolundan yürüyerek ağustosun 7. günü 1 evvelde Ağıldere ve Çaylakdere ağızlarına varmış olacaklardır. Buralara muvasalatlarında duracaklar ve emir bekliyeceklerdir.

(3 f) numaralı kısımdaki kıt'alar :

1 — Birinci hafif süvari tuğayı, 13. tümenden yarım tabur ve iki seyyar hastane takımı tuğgeneral H. G. Chauvel komutasında olarak 3

numaralı müdafaa kısmını işgal ve [Courtney noktası hariç olmak üzere] bu kısmın müdafaasını temin edecektir.

Genral Chauvel, Kırmızı sırt boynunu ateş altına almak ve bu noktaya taarruz etmek ve Quinn noktasının önündeki muayyen siperleri işgal etmek suretile, taarruzu himaye edecek ve sonunda da (Quinn noktası — Fundalıkhtepe) hattının takviyesinde taarruz kolu ile teşriki harekât edecektir.

4 numaralı kısımdaki kıtaat:

2 — III. hafif süvari tuğayı, 26. dağ bataryasından bir takım, 13. tümenden 1 sahra istihkâm bölüğü, 13. tümenden [2 bölüğü noksan olarak] iki tabur, 2 seyyar hastane takımı, Tuğgeneral F. Hughes komutasında olarak (Russel tepesi — Walker sırtı) hattının denize kadar olan kısmını işgal ve emniyete alacaktır.

3 ve 4 numaralı kısımlardaki kıt'alar :

3 — Bu kuvvetler, 6 ağustos gecesi solcenahtan taarruz başlayınca ateşlerle ve bomba hücumlarıyla düşmanı işgal edeceklerdir.

General Hughes, aksi emredilmedikçe 7/ağustos 04,30 evvelde taarruz edecek ve Kırmızı sırt boynundaki 700 rakımlı Bebektepe [Baby] ve Satrançtepedeki muayyen siperleri emniyete alacaktır.

Bu taarruz, Harpgemisi tepesi ve 700 rakımlı Bebektepeye [Baby] yapılacağı 2. maddenin (c) paragrafında bildirilen taarruzla müşterek yapılacaktır.

Topçular :

g) Yeni Zeland ve Avustralya tümeninin topçu kuvveti [Obüsler ve 26. Jacob dağ bataryasından 4 top noksan olarak], şimdiki mevkiinde kalacaktır.

Bir dağ bataryası [Russel tepede kalacak olan bir takım noksan olarak], sol taarruz koluna [3. maddenin (d) paragrafına müracaat] iltihak edecektir.

Bir dağ bataryası [Bir takım noksan olarak], sağ taarruz koluna [3. maddenin (c) paragrafına müracaat] iltihak edecektir.

Yukardaki topçu kuvvetleri, Hint dağ topçu taburu komutanının emrile tevzi edileceklerdir.

İstihkâm kıt'aları :

Taarruz kollarına, ihtiyat kollara ve müdafaa kollarına [3. maddenin (c) (d) ve (h) paragraflarına müracaat], sahra istihkâm bölükleri tahsis edilmiştir.

İstihkâm kıt'aları komutanı [İstihkâm müfettişi], Quinn noktası, Pope tepesi ve Russel tepesi önünde hazırlanmış olan lâğımları emir verilince ateşlemek üzere tertibat alacaktır. Keza bu noktalarda lâğım harekâtının devamı için de tertibat alacaktır.

4 — Sıhhi tertibat:

a)

Tuğaylara aşağıdaki seyyar hastane takımları tahsis edilmiştir :

Yeni Zeland atlı piyade tuğayına.	Yeni Zeland süvari seyyar hastanesi.
1. hafif süvari tuğayına.	Yeni Zeland seyyar hastanesinden 1 takım ve 4. Avustralya seyyar hastanesinden 1 takım.
3. hafif süvari tuğayına.	Yeni Zeland seyyar hastanesinden 1 takım ve 4. Avustralya seyyar hastanesinden 1 takım.
Zeni Zeland piyade tuğayına.	1. hafif süvari tuğayının seyyar hastanesi ve Yeni Zeland seyyar hastanesinden 1 takım.
4. Avustralya piyade tuğayına.	3. hafif süvari tuğayının seyyar hastanesi ve 4. Avustralya seyyar hastanesinden 1 takım.

13. tümenin hastanesi tümence alınacak tertibat altında kullanılacaktır.

Sargı istasyonları :

b)

Sargı istasyonları aşağıdaki yerlerde tesis edilecektir.

Monash kuru deresi.

Walker sırtının kuru deresi.

Çaylakdere } 7 / ağustos fecir zamanında tesis edilecektir.
Ağıldere }

5 — Hususî talimat:

Harekâta ait hususî talimatlarla birlikte dağıtılmıştır.

6 — Tümen rapor merkezleri :

Tümen rapor merkezi 6 / ağustos 7 sonradan itibaren 2. numaralı karakol mevkiinde bulunacaktır.

W. G. Braithwaite
Yarbay

Yeni Zeland ve Avustralya Tümeni
Kurmaya Başkanı

Yürüyüş cetveli

Birlikler	Cenup noktasından geçeceği saat	Cenup noktası	Takip edeceği yol	Mülâhazat
Sağ taarruz kolunun Çaylak dere kolu: Yeni Zeland piyadesi: „ istihkâm kıt'ası	a)8.50 sonrada	Mes'ut vadi [1]	3 No. lı karakol muntakasına giden irtibat siperi	3 No. lı karakol hattına 21,30 da vâsıl olacak.
26. dağ bataryası:	b)10 15 sonrada	Katır vadisi [2]	Mes'ut vadiden Sazlıbeyit dereye giden irtibat siperinden (c)yi takiben	
Sazlı beyit dere kolu	c)9.40 sonrada	Mes'ut vadi [3]	Sazlıbeyit dereye giden irtibat siperi	Sazları temizleyip toplamak üzere 15 dakika müsaade edilmiştir.
Sol taarruz kuvveti	d)9.00 sonrada	İhtiyat kurudere [Alt niha-yeti] [3]	Sahil yolu ile 3 No. karakol noktası.	3 No. lı karakol noktasını 9.45 de terkedecektir.
Sol taarruz kolu: 29. Hint piyade tuğayı 4.Avustralya piyade tuğayı	e)9.45 sonrada	aynen	Sahil yolu üzerinden ve sonra Ağıldereye	Bu kıt'anın başı 3 No.lı karakolun garbine 10.20 sonrada vâsıl olacaktır.
21. dağ bataryası	f)11.10 sonrada	„	(e) yi takiben	Bu kıt'anın başı 3 No. lı karakol noktasının garbine 11 45 sonradan vâsıl olacaktır.
İhtiyatlar: Ağıldere kolu	g)11.20 sonrada	„	Sahil yolu ile 3 No. lı karakola ve Ağıldereye	Bu kolun başı Ağıldereye 12.20 evvelde vâsıl olacaktır.
Çaylakdere kolu	h)12.gece yarısı	„	aynen ve Ağıldere geçildikten sonra Çaylak dereye	Bu kolun başı 3 No. lı karakol hattına 1 evvelde vâsıl olacaktır.

Komutanlara verilen talimat

1 — Umumî malûmat:

5 / ağustos tarih ve 11 numaralı emirde yazılı müstakbel plâna veya kıt'aların harekâtına ait malûmat veyahut bu talimatın muhteviyatına dair neşredilecek emirler, yapılacak harekâtın hakkile icrası için lüzumlu görülenler müstesna olmak üzere, tuğay kurmaylarından daha aşağı makamlara gönderilmeyecektir.

[1] — 1 No. lı karakol hattının cenup ciheti

[2] — Sphinx'in şimal ciheti

[3] — „ cenup „

2 — Setir kuvvetlerinin harekâtı:

a) Sağ setir kuvvetinin harekâtı: Sağ setir kuvveti, hali hazırda düşman elinde bulunan muayyen noktaları zaptedecektir; eğer bu noktalar düşman elinde kalırsa taarruz kuvvetlerimizin ilk ilerlemeğe başladıkları zaman onların da yardımile alınacaktır.

Sağ setir kuvvetinin harekâtı: 3 numaralı karakol hattına yapılacak taarruzla başlayacaktır. Taarruz 9,30 sonrada yani muhriplerin ateş kestiği ve ışıldıklarını söndürdükleri zaman yapılacaktır. Bauchop tepesine taarruz için ayrılmış olan kuvvetler, taarruz kolunun Çaylakdere ve Walden noktasına doğru yapacağı ilerlemenin ilk zamanlarında bu kolu muhafaza edecektir.

Bauchop tepesine yapılacak taarruz, eski 3 numaralı karakol hattına yapılacak taarruzla aynı zamanda başlayacak ve düşmanı Ağıldere şimaline sürerek Bauchop tepesi sırtlarının şimal bayırlarından sol taarruz kolunu iz'aç etmesine mâni olacaktır.

Masatepeye, Sazlıbeyit dere ve Çaylakdere yolile yürüyen iki kol tarafından taarruz edilecektir; Sazlıbeyit dere kolu, eski 3 numaralı karakol battı hizasına 9,30 sonradan evvel varmamalıdır [Vakit, bu karakol hattına yapılacak taarruz için tesbit edilmiştir]. 3 numaralı karakol hattından geçecek olan Çaylakdere kolu, Bauchop tepesi kuvveti bu yola geçerek, kolun ilerliyebileceği kadar saha bıraktıktan sonra harekete geçecektir.

İşıldaklar, 9,40 sonrada Masatepeye tevcih edilecek ve tepe muhripler ve obüslerimiz tarafından 10 sonraya kadar ağır kumbara ateşi altına alınacaktır; bundan sonra ateş kesilecek ve ışıldaklar söndürülecektir. İşıldakların söndürülmesi, taarruza başla işaretidir.

Sol tesir kuvvetinin harekâtı:

b) Sol tesir kuvvetinin hedefi, sol taarruz kolunun sol yanını, şimal ve şimalişarki istkametlerinden yapılacak iz'açlardan vikaye etmek üzere Damacılık bayırı olacak ve Azmakdarenin ağzına mümkün olduğu kadar yakın olarak sahile istinaden daha şimalde harekât yapan kıt'alarımıza doğrudan doğruya yardım etmek olacaktır.

Bu da şunların yapılmasını icap ettirir :

Çaylakdreden Walden noktasının daha ötesine kadar bir ilerleyiş — Bunu Bauchop tepesine karşı yapılacak ilerleyiş takip edecektir.

Damacılık bayırına taarruz.

Tepenin şimal sırtlarının, 100 tepesinin cenubundaki fundalığın şarkına kadar işgali.

Şimalişarkî cihetinde karaya çıkarılacak olan kıt'atımıza ateş açılmasına dikkat edilecektir.

General Johnston'a talimat

3 — Sağ taarruz kolunun harekâtı:

İlk hedef, Conkbayırı ve Kuruderenin [Q tepesi ve Conkbayırı arasındaki] başı arasındaki hattır.

Bunun için şunların yapılması lâzımdır:

- a) Sazlıbeyit dere ve Çaylakdreden yukarı doğru bir ilerleyiş ve Rhododendron sırtlarını temizlemek ;
- b) Harpgemisi tepesine doğru ilerliyen hattın sağını sıkı bir surette karakol etmek ;
- c) Rhododendron sırtını zapt ve muhafaza etmek .

İkinci hedef, 11 numaralı harekât emrinin 2. maddesinin c fıkrasında gösterilen şeylerdir. Yapılması icap eden bu harekât, Harpgemisi tepesi karşısındaki sırt imtidadınca cenubugarbiye ve Sarıbayırın cenup eteklerinden aşağı bir ilerlemeyi icap ettirir. Komutan, kola raptedilmiş olan dağ topçusunun kâfi bir himaye ile kullanılmasını, bu topçudan bir batarya gibi istifade olunmasını ve Çaylakdere yolu geçildikten sonra bataryanın arkasından sağ taarruz kolu kıtaatının da bu yolu kullanmasını arzu ediyor.

General Cox'a talimat

4 — Sol taarruz kolunun harekâtı:

Hedef, Kuruderenin [Q tepesi ve Conkbayırı arasındaki] başı ile Kocaçimentepe hattıdır.

Bu da şunların yapılmasını icap ettirir :

- a) Ağıldere boyunca bir ilerleyiş;
- b) Sol setir kuvvetinin sağında bırakacağı yerleri 100 tepesi cenubundaki fundalığın şimalinden vukubulacak iz'açlara karşı ilerleyiş hattının karakol edilmesi;
- c) Hedef olarak gösterilen hattın zapt ve takviyesi 3. maddedeki General Johnston kolunun solu ile saği üzerinden irtibat tesisi.

Tümgeneral Cox, Koca çimen tepe alınacağı kadar [Bauchop tepesinden şarka doğru olan] 92/80 murabbainın cenubunda harekât yapmayacaktır.

Komutan, kola raptedilmiş olan dağ bataryasının kâfi bir himaye ile kullanılmasını ve kolların hemen gerisinden kolu takip etmesini arzu ediyor.

5 — İhtiyatlar:

Tümen istihkâm eratından bir kısmının [2. maddenin b fıkrasındaki] sol setir kuvvetine raptedilmesi 13. tümen komutanının reyine bırakılmıştır.

6 — Öncüler:

Yeni Zeland atlı piyade tuğayı komutanı, öncüleri aşağıdaki veçhile tertip edilecektir:

Sağ taarruz koluna Yeni Zeland atlı piyade alayından Üsteğmen Taylor ve bir süvari.

Sol taarruz koluna Yeni Zeland atlı piyade alayından Bnb. Overton ve bir süvari.

Sağ ihtiyat koluna Yeni Zeland atlı piyade alayından 2 süvari.

Sol ihtiyat koluna « « « « « 2 «

Sol setir kuvvetine Üsteğmen Wilson ve bir süvari.

7 — İhtiyatî tedbirler:

a) Muvaffakiyeti temin edecek unsurların sürat ve sükûnet olduğu, her ere anlatılmalıdır.

Sûrat, bizi düşman ihtiyatlarının müdahalesinden evvel işimizi yapmağa muktedir kılacaktır. Sükûnet, düşmanın kuvvet ve mevzümüzü keşfetmesine mâni olacaktır;

b) Geceleyin süngü, yalnız düşmana taarruz eden kıtaat tarafından kullanılacaktır. Taarruz kolları kıtaatı tarafından cepane taşınmayacaktır; cepaneler, mevzilerde bırakılan muhafız ve karakol kıtaatı tarafından nakledilecektir;

c) Geceler karanlık olduğundan sigara içmenin veya kibrit yakmanın tehlikeli olduğu herkese anlatılmalı ve şiddetle menedilmelidir.

8 — Kıtaatın taarruzdan sonra yeniden teşkili:

Kıtaatı, kendi esas bölük, takım ve savaş mangaları dahilinde yenden tensik edilmek üzere hertürlü gayret gösterilmelidir. Gün ağarınca harp gemilerinden ve Anzak mevzilerindeki toplardan muavenet görülecektir. İşbu bombardman setri altında birlikler yeniden teşkil edilecek ve daha fazla ilerleyiş için bütün hazırlıklar yapılacaktır.

9 — Siper kazma:

Esas hedefler elde edilir edilmez, kıtaat siper kazarak içerisine gireceklerdir. Siperler aykırı kazılacak ve irtibat siperleri yapılacaktır. Aydınlık olunca, düşman ağır topçusunun faaliyete gelmesi memuldür.

10 — Telefon telleri:

Telefon tellerimizi bozmamaları ve kesmemeleri için kıt'alara tenbihatta bulunulmalıdır. Öncü kıt'aların tesadüf edecekleri kalın teller

derhal kesilmeli ve uçları ayrı ayrı kangal edilmelidir ki, arkadan gelen kıt'alar tarafından düşmana ait teller olduğu anlaşılсын yoksa bizim tellerimiz zannedilerek tamir edilirler.

11 — Tam zamanında hareket edilmesi ve yürüyüş inzibatı:

Tam zamanında hareket edilmesi ve ilk hareketler için tayin edilen vakitlerin geçirilmemesi son derece mühimdir. Muhtelif taarruzların vakitleri, karşılıklı himaye ve yardım temin edecek surette tertip edilmiştir. Birlikler yürüyüş halinde iken birbirine yakın bulunmalarının, uzak bulunmaları ve geç kalmaları kadar mühim olduğu unutulmamalıdır. İrtibat siperlerinde veyahut dere yataklarında vukua gelecek herhangi bir dağınıklık, arkadaki kıt'aların tabiatile gecikmelerini ve bu suretle ihtiyaç zamanında bu kıt'alardan derakap istifade edilmemesini mucip olur.

Kol komutanları ve ihtiyat tuğayların komutanları, hatlarımız dahilindeki irtibat siperlerinden yahut yollardan geçerken yürüyüşü tanzim için biri kolun başına diğeri sonuna olmak üzere kurmay subayları koyacaklardır. Kıtaatımızın hatlarımız dahilinden geçecekleri kontrol etmek ve yollarını kaybetmelerine meydan vermemek üzere mühim noktalara tümen kurmaylığına mensup subaylar ve askerî polisler konacaktır.

12 — Yaralılar:

Bir yaralıya yardım etmek üzere hiçbir subay, erbaş ve er geri kalmıyacaktır; bu tarzda hareket, en ağır askerî bir suç teşkil eder. Her kolu, sedyeci müfrezeleri takip edecek ve yaralılarla bunlar meşgul olacaktır.

Sedyeci müfrezeler, kıtaatın ileri harakâtına engel olmamalıdır bu müfrezeler, muharip kıt'aların bu gece için olan bütün harakâtı bitinciye kadar herhangi bir irtibat siperini yahut mahfuz kolları kullanmamalıdır .

W. G. Braithwaite

Kur. Bşk.

Yarbay

Yeni Zeland ve Avustralya tümeni

Tuğgeneral Chauvel ve Tuğgeneral Hughes'a

Muhtıra

Tümen karargâhı

Anzak Köyü, 5/agustos/1915

3 numaralı kısımda Tuğgeneral Chauvel komutasında bulunan kıt'aların hedefi, Quinn karakol hattının önündeki «I» siperlerinde

bulunarak düşmanın 700 rakımlı [Bebek] tepeye yapacağı mukabil taarruzlarda gelecek yardımlara ve bunların Mortar sırtına [Satranç tepenin arkasındaki sırtlar] doğru ilerliyerek yardım etmelerine mâni olmağı temindir.

Bu harekâtın icrasına memur edilen subay «I» siperlerinde kalacak ve mevkiini muhafaza etmek için lüzumlu olan şimal ve cenuptaki siperlerle de alâkadar olacaktır.

Bu taarruzun zamanı, aksî bir emir alınmadıkça, dördüncü kısmın taarruzile beraber yani ağustosun 7. günü 4,30 evveldedir. Tuğgeneral Chauvel, 4. kısımdan yapılacak taarruza yardım etmeği nazarı dikkate alırsa, Pope tepesinde bulunan muhafızlarına setir ateşi yaptırmalı ve Quinn karakol hattındaki muhafızların harekâtını da himaye ateşine hasrettirmeli veyahut herhangi bir taarruzî hareket yaptırtırsa şiddetli yaptırmalıdır.

Alman Subayları siperine karşı yapılacak harekât hakkında 1. Avustralya tümeni komutanlığına verilen talimatların bir sureti Tuğgeneral Chauvel'e de gönderilmiştir.

Tuğgeneral Hughes komutasında olarak 4. kısımda mevzi tutacak olan kuvvetlerin hedefi, Boyun noktasındaki siperler ile sağ yanına icap eden emniyeti temin edecek olan 700 rakımlı [Bebek] tepe ve Satranç tepe mevzilerinin cenubundaki siperler ve «D» grubunun şarkına kadar olan siperlerin hepsini almak olacaktır.

Vaziyet müsait olduğu takdirde, bu kuvvet; Conkbayırı istikametinden yaklaşacak olan kuvvetlerle birleşmek üzere ilerliyecek ve Harp-gemisi tepesinin şark eteklerinden doğru yapılacak bir ilerlemede tâli ve şimdiki mevzilerimizin şarkındaki arazinin tarama harekâtına yardım edecektir.

Aksi emredilmedikçe bu taarruz, ağustosun 7. günü 4,30 evvelde yapılacaktır. Kıt'alara geceleyin mümkün olduğu kadar istirahat verilmelidir. Eğer taarruz tehir edilecek olursa, kıtaat yarım saat evvel haber verilecek bir taarruz için hazırlıklı bulunmalıdır.

Alman Subayları siperine karşı yapılacak harekât hakkında 1. Avustralya tümeni komutanına verilen talimatların bir sureti Tuğgeneral Hughes'a da gönderilmiştir.

W. G. Braithwaite

Yeni Zeland ve Avustralya tümeni

Zevalde dağıtılmıştır.

Tümen karargâhı
Anzak Koyu, 5/ağustos/1915

5/ağustos tarih ve 11 numaralı emirle talimatlara ve zeyillerine ait aşağıdaki tashihler ve ilâveler gönderilmiştir.

1. maddenin (b) fıkrası. 400 Platosuna yapılacak taarruz 5,30 evvelde icra edilecektir.
3. » (b) » . Sol setir kuvveti Damakcılık bayırını alırken Azmak derenin şimalinde karaya çıkarılan kuvvetle temasa gelecektir.
3. » (c) » . Sağ taarruz koluna bağlanmış olan dağ bataryası, irtibat siperlerini kullanmayacaktır. Bu batarya, 3 numaralı karakol hattı civarından sahil yolile ilerliyecektir. Sazlıbeyit dere yolile hareket edecek olan taarruz kolu hareketine (10,30 sonra yerine) 10,45 sonrada başlayacaktır.
3. » (f) » . 3 ve 4 numaralı müdafaa hattına komuta eden subaylar, $\frac{6}{7}$ ağustos gecesı düşmanı 8 sonradan itibaren tüfek ve bomba ateşleri ile işgal edeceklerdir.
4. » (a) » . Hint seyyar hastanesinin, seyyar takımı, 29. Hint piyade tuğayı komutanının emrine verilmiştir.

Talimatlar

2. maddenin (a) fıkrası. Obüslerimizin ateşi, 9,30 sonrada Büyük Masa-tepeye çevrilecektir: Fakat ısıldaklar, obüslere ilâveten deniz toplarının ateşi bu tepeye çevrileceği zaman olan 9,40 sonraya kadar buraya tevcih edilmeyecektir.
- 3 ve 4. maddelerin (c) » . Komutan, dağ bataryalarının mutat muhafızları ile beraber, merbut bulundukları kolların gerisinde yarım milden daha az bir mesafeden takip etmemelerine nazarı dikkati celbeder.
4. maddenin (c) » . Bu maddenin Tuğgeneral Cox'ın 92/80 murabbaı hattının cenubundaki harekâta ait kısmı iptal edilmiştir.

6/7 ağustos gecesı harekâtı :

Kıtaatımızın 7/ağustos sabahındaki mevzilerini topçumuza ve donanmamıza göstermek için, fecir sökerken hattımız boyunca fenerler yakılacaktır. Fenerler, bahriyenin yeşil renkli fenerlerinden olacak, en ziyade ilerliyen kıtaatın işgal ettikleri mevziler boyunca her taburun cephesini göstermek üzere bir defa 3,45 evvelde ve ikinci defa 3,55 evvelde yakılacaktır. Fenerlerin düşman tarafından görülmemesine dikkat edilmelidir. Eğer Conkbayırı tepesine erişmek mümkün olursa fenerler, tepeye yakın bir yerde tepenin bizim tarafımızdaki yüzünde yakılacaktır. Tuğaylar, müstakbel harekât esnasında kullanılacak işaret fenerleri için, cepane ikmal subayı yüzbaşı Parry Okeden'e senetle müracaat edecedlerdir.

Muvasala:

6/ağustos 8 sonradan, 7/ağustos 4 evvele kadar, İhtiyat deresinden [1] şimale doğru olan sahil yolu, münhasıran kıtaatın ve hayvanların ileri yürüyüşlerine tahsis edilmiştir. 2 numaralı karakol hattına giden kapalı yol, 6/7 ağustos gecesı 11,30 sonradan sonra ve 7/ağustosta geri harekâtına tahsis olunacaktır.

Bombalar :

Tuğaylar ve birlikler komutanları, hangi cins bombalara ihtiyaçları varsa senetle cepane ikmal deposu subayından aldıracaklardır.

Tercümanlar :

Her tuğaya tercümanlar tayin edilmiş ve bu tercümanlar, ağustosun 6. günü 9 evvelde mensup oldukları tuğaylara kendilerini rapor etmek üzere emir almışlardır.

Yürüyüşlerin kontrolü :

Yollar boyunca yürüyüşleri kontrol etmek ve kapalı yollarda halen başlamış olan yürüyüşler esnasında müruru uburu tanzim etmek üzere hatlarımız dahilinde muhtelif noktalara askerî polisler ve kurmay subayları konmuştur.

Gemiler ve tayyarelerle muhabere :

Birinci kısmı gemilerle ve tayyareler arasındaki muhabereyi ve ikinci kısmı kara muhaberesini gösteren bir talimat bugün tekmiil tuğaylara dağıtılmıştır.

W. G. Braithwaite

Kur. başkanı Yarbay

Yeni Zeland ve Avustralya tuğayı

[1] Sfenks cenubunda .

8 / AĞUSTOSTA SARIBAYIRA YAPILACAK TAARRUZ EMRİ

Yeni Zeland ve Avustralya tümeni

[Tümen emri No. 12]

Tümen karargâhı, 3 No. 11 karakol mevzii

8,30 sonrada dağıtılmıştır.

7 / ağustos / 1915

1 — Türklerin, bütün gün Sarıbayırın şarkına çekildikleri görül- Kroki — 18
müştür.

Kıt'alarımız Suvla limanının şimal ve cenubunda karaya çıkmışlardır.

1. Avustralya tümeni, 400 rakımlı Tekçam yaylâsındaki (Plateau) vazifesini muntazaman yapmış ve bugün bir mukabil taarruzu muvafakıyetle püskürtmüştür.

Son 24 saat zarfında 600 esir, birçok makinalı tüfek, siper topu ve diğer toplar alınmıştır.

Yeni Zeland ve Avustralya tümeni 13. tümen ile beraber Rhododendron sırtı — Küçük Masatepe — Ağıldere — Damakçılık bayırı hattına ilerlemiştir.

2 — Yeni Zeland ve Avustralya tümeni, tümene raptedilen 29. Hint piyade tuğayı, Hint dağ topçu taburu ve 13. tümen ile beraber yarın sabah 4,15 te, 161 — Conkbayırı — Q — 305 Kocaçimen tepesi [Tepe dahil] hattındaki düşman mevzilerine taarruz edecektir.

3 — Taarruzdan evvel, düşman mevzilerine karşı 3,30 da başlayacak ve 4,15 te nihayet bulacak olan bir bombardman yapılacaktır.

4 — Aşağıdaki kıt'alar, Tuğgeneral Johnston komutasında olarak 161 [Dahil] — Conkbayırı — 81. A. 4 murabbai [Yani Conkbayırındaki bütün tepecikler] hattına taarruz edecektir.

26. Hint dağ bataryası [1 takım noksan].

Auckland atlı piyade alayı,

1 numaralı Yeni Zeland istihkâm bölüğü,

Yeni Zeland piyade tuğayı,

13. tümen 2 batarya,

Maori kıtaatı.

5 — Aşağıdaki kıt'alar, Tümgeneral Cox komutasında olarak 81. a. 4 murabbai — Q (81. a 2) — 305 [Sarıbayır] sırtının mütebakisi hattına taarruz edeceklerdir.

21. Hint dağ bataryası [Bir takım noksan],
2 numaralı Yeni Zeland istihkâm bölüğü,
4. Avustralya piyade tuğayı,
Bir taburu eksik ve 6. Lancashire alayı kendisine merbut olarak
39. tuğay,
29. Hint tuğayı.
6 — Yeni Zeland atlı piyade tuğayı [Auckland atlı piyadesi noksan
olarak], Büyük Masatepe — Eski 3 numaralı mevzi — Bauchop tepesi,
hattını tutmakta devam edecektir.
7 — 40. piyade tuğayı [2 bataryası eksik olarak] Damakçılık bayı-
rını işgalde devam edecektir.
8 — Auckland atlı piyadesi ve şimdi Çaylakderede bulunan Maori
kıt'ası, Tuğgeneral Johnston'ın emrine girdiklerini müşarileyhe rapor
edeceklerdir.
9 — 38. tuğay [2 bataryası noksan olduğu halde], tümen ihtiyatını
teşkil edecek ve yarın sabah 4,30 da Çaylakderede hazırlık mevziinde
bulunmak üzere hareket edecektir.
10 — 38. tuğayın Tümgeneral Cox emrine verilen bir taburu,
emrine girdiğini müşarileyhe rapor edecektir.
11 — 3 ve 4 numaralı müdafaa mevzilerindeki kıt'alar, taarruza
tüfek ve bomba ateşile yardım edeceklerdir.
12 — Sıhhi tertibat, bugünkünün aynidir.
Raporlar, 3 numaralı mevzide bulunan tümen karargâhına [Rapor
merkezine] verilecektir.

W. G. Braithwaite
Yarbay
Kurmay Başkanı

SUVLADA KARAYA ÇIKIŞ HAKKINDA TÛMAMİRAL TARAFINDAN NEŞREDİLEN EMİRLERİN HULÂSASI

A sahiline çıkış :

Herbirinin yedeğinde motörlü layterler [1] ve işkampavyalar [Picket Harika — 3
Boats] olduğu halde üç muhrip sahile borda hattında yaklaşacaklardır. Motörlü layterler ve işkampavyalar, limanın ağzına gelince yedekten bırakılacaklardır. Hiçbir ziya gösterilmiyecek ve hiçbir işaret verilmiyecektir.

Anzak sahilinin karakolunu yapan solcenahtaki muhribin, ışıldağıle Çikolata tepesi ve W tepeciğini göstermek üzere C sahili açığında demirli olduğu görülecektir.

Tekmil motörlü layterler yedeklerindeki işkampavyalarla beraber sahili tutmağa ve askeri doğrudan doğruya sahile çıkarmağa gayret edeceklerdir. Boşalır boşalmaz sahilden avara ederek mensup oldukları muhribe gidecekler ve muhripte ki kıtaatı da aynı tarzda karaya çıkaracaklardır.

İşkampavyalar, motörlü layterlerin yanlarında hazır duracaklar ve icabında bunların sahile aykırılamalarına mâni olacaklardır. İşkampavyalar, kıçtan yoma alarak bunların sahilden avara etmelerine de yardım edebilirler. İşkampavyaların içinde bir şey taşınmıyacaktır.

B sahiline çıkış :

Herbirinin yedeğinde motörlü layter ve işkampavyalar olduğu halde yedi muhrip, mümkün olduğu kadar birbirine yakın, 1,5 gomina [300 yarda] aralıkla, borda hattında olarak sahile yaklaşacaklardır. Bundan sonra yukardaki emre göre çalışacaklardır,

Beheri 1000 er yüklemiş bulunan Endymion ve Theseus, muhriplerin deniz tarafında demirliyeceklerdir. Muhriplerdeki askerlerin hepsi karaya çıkarıldıktan sonra 6 motörlü layter [Her gemiye üçer layter olmak üzere], bu iki gemideki askerleri boşaltacaktır,

C sahiline çıkış [İlk parti] :

Dört yedek kafilesi şunlardan mürekkeptir :

1 — 500 eri hâmil Aster motörü ile topları ve dağ tuğayının hayvanlarını hâmil bir motörlü layter ve bir işkampavya ;

[1] Esasen layterler İmrozdan Gelibolu yarımadasına muhripler yedeğinde geçirilecektir.

2 — 200 eri hâmil romörkör ve bunun yedeğinde, içinde toplar ve teferruat ile sahra bataryalarının hayvanları bulunan 4 at kayığı ve bir işkampavya,

$\left. \begin{array}{l} 3 \\ 4 \end{array} \right\} (2) \text{ de olduğu gibi.}$

Bu kafilelerin hepsi, Anzakın solcenah muhribinin demirli bulunduğu noktaya doğru karayele seyredeceklerdir. Aster hattın sağında bulunacaktır. Motörlü layterler ve yedektekiler, fora edilince, motör layterler yüklerini çıkarmak üzere kendi kuvvetleriyle doğru sahile gideceklerdir. İşkampavyalar, at kayıklarını idare edecekler ve bunları sahile yedekliyeceklerdir.

B sahiline mensup motör layterlerden biri, Aster ve romörkörlerde bulunan kıt'aları çıkarmağa tahsis edilecektir.

Aster boşalan at kayıklarının hepsini toplıyarak, gündüz gelecek gemilerin boşaltılması için A sahili yakınında emniyetli bir mevkide bulunduracaktır.

C sahiline çıkış [İkinci parti]:

Herbirinin yedeğinde iki sahra bataryasının top ve hayvanlarını hâmil 4 at kayığı bulunan üç romörkör, birinci partinin hareketinden bir saat sonra İmrozdan kalkacaktır. C de yapılacak karaya çıkarma, iskele komutanının talimatı dairesinde yapılacaktır.

Personal ve levazım :

Her motörlü layter, mürettebatına ilâveten 6 gemici deniz askeri daha alacaktır. Stimbotların mürettebatı tamam bulunacaktır. Tekmil kürekli filika ve işkampavyalarda bir serdümen ve dört kürekçi asker bulunacaktır.

Kefalodaki deniz nakliyat subayı bir su layterinin yedeğinde büyük bir su dubası da bulunduğu halde gün ağardığı zaman A sahili açıklarına muvasalatını temin edecektir.

Sahil müfrezeleri:

Romörkörler, İmrozda yükletilecektir. Bunlardan A ve B sahillerine mürettep olanlar motör layterlerden emin bir yardım görebilmek üzere doğru ayrıldıkları sahillere gideceklerdir. C sahiline mürettep olan müf-reze Aster ile gidecek, müstakil olarak karaya çıkacak, hayvanların ve topların çıkarılması için hazırlık yapacaktır.

İşaret muhaberesi:

Karaya çıkılır çıkılmaz Kemikliburnunda tesis edilecek üssübahri işaret istasyonu ilk iş olarak IX. kolordunun ateş tevcihi ve gözetleme

işaretlerini temin edecektir. Telsiz istasyonu bunun yakınında kurulacaktır.

Umum topçu komutanı, Talbot muhribinde bulunacaktır.

Suvladan Kefalo, Anzak ve Mondros arasındaki esas muhabereyi temin etmek üzere İmrozdaki büyük karargâhtan döşenecek olan doğru bir kablunun ucu gün ağarmadan evvel Kemikliburnunda kara ya alınacaktır.

İlerleyen kıt'alar ile gemiler arasında doğrudan doğruya muhabereyi temin etmek üzere [Her cemahta 2 takım olmak üzere], cenah işaret müfrezeleri A ve B de karaya çıkarılacaktır. A, B ve C sahil çıkma mahallerinin herbirinde ikişer işaret müfrezesi bulunacaktır.

Denizaltı müdafaası :

A sahilindeki demir mevkiini muhafaza etmek üzere, ortalık aydınlanır aydınlanmaz denizaltı gemilerine karşı kuvvetli bir ağ maniası konulacaktır.

Muhripler ve denizaltı avcıları, setir gemilerinin ve nakliye gemilerinin deniz tarafında karakol yapacaklardır.

Yaralıların sahillerden gemilere alınması :

Yaralılar: Yaralılar için hususî surette teçhiz edilmiş istimbotlarla sahilden alınarak doğru hastane gemilerine götürüleceklerdir.

IX. KOLORDUNUN 7 / AĞUSTOSTA 31. TUĞAYA
VERDİĞİ EMİR

Jonquil harp gemisi

7 / 8 / 1915; 5,50 evvel

31. tuğay komutanlığına

Harita — 3

1 — Komutanız altındaki kıtaat derhal karaya çıkarılacaktır. Müm-künse setir altında olmak üzere tarafınızdan intihap edilecek bir noktada toplanacaktır.

2 — Gece çıkarılan 11. tümen, düşman piyadesi ve 10 tepesi yakınından yapılan hafif bir topçu ateşile karşılaşmıştır. Eğer mümkün olursa derhal 11. tümen komutanlığı ile temasa geliniz ve vereceği emre göre hareket ediniz.

11. tümen komutanlığı ile temasa gelemesenzilerleyiniz ve 10 tepesi yakınında bulunan 11. tümen kıtaatına muzaheret ediniz. Keza Gazibabadan [Bu mevki dahil] Şimalişarkiye doğru giden sırtı [Kireçtepe sırtını] tutunuz ve kıt'alarınızı, işgal ettiğimiz mevki emniyete almak için bu sırtın tepeleri boyunca hareket ettiriniz.

3 — IX. Kolordu komutanlığının esas maksadı, Suvla limanını harekât için bir üssülhareke olarak emniyete almaktır; düşman Küçük Anafarta ve Ece limanını birbirine bağlayan tepelerden atılmadıkça, komutan burasının emniyetini temin edilmiş addetmez.

4 — Kolordu komutanı, sahildeki şimdiki vaziyetten bildiği kadarını size de bildirmiştir.

H. L. Reed
Tuğgeneral

GENERAL STOPFORD'UN 7 / AĞUSTOSTA BÜYÜK KARARGÂHA VERDİĞİ İLK RAPOR [1]

11. tümen nezdinde bulunan kurmay subaylarımdan biri, takriben 7,30 evveldeki vaziyeti şöyle rapor etmiştir: 34. tuğayın bir taburundan maadası ve 32. tuğay, 10 numaralı tepenin cenup ve garp kısımlarındaki yamaçlardan Lalababanın şimalişarkî ucuna kadar olan bir hat tutuyorlar. Bunlar, burada Lalababanın şimal ve şark yamaçlarının eteklerinde siper kazmakta bulunan 33. tuğayın iki taburu ile irtibat temin etmişlerdir. 33. tuğayın mütebaki iki taburu Tuzlugölün cenubuşarkî köşesinden cenuba doğru denize kadar uzanan bir hatta siper kazmaktadır. Topçu Lalababanın cenubugarbisindedir. 34. tuğaydan bir tabur şimale doğru yoluna devam ederek Karakol dağına [Kireçtepe sırtlarının cenubugarbi nihayetine] vâsıl olmuştur. Harita — 3

Yero'dan gelen 10. tümen kıtaatı gündüz olduktan sonra muvasalat ettiler ve topçu kumbaralarının ateşi altında bulunan A sahiline çıkarılmasındaki müşkülâttan dolayı Amiralın tavsiyesile, işbu 6 taburun C sahilinde karaya çıkarılmasına karar verildi ve bu taburlar muvakkaten 11. tümen komutanının emrine verildi. General Hammersley, işbu altı taburu, 10 tepesi solcenah istinat gerisinden şimale doğru sürmeği ve sonra şarka doğru ilerlemelerini teklif ediyor; bu plâna ben de taraftarım.

Şu sırada 116.0 [2] de güzel bir çıkış mevzii bulundu ve 10. tümenin mütebaki 3 taburunun burada karaya çıkarılarak, General Hill komutasındaki altı taburla birleşmek suretile 10. tümen komutanının tekmil tümeninin komutasını ele almasını teklif ederim. Sahil hattından pek az ilerlemiş olduğumuz sizce de malûmdur.

[1] Bu telgrafın üzerinde vakit yazılı değildi; lâkin büyük karargâh 11,52 evvele kadar, bu raporu almamıştı.

[2] Yeni A sahili.

**8 / AĞUSTOS SABAHİ YAPILACAK İLERİ HAREKET
İÇİN 32. TUĞAY EMRİ**

9. Yorks, 6. Yorks, 8. D. of W., 6. York ve Lancashire,
6. Şarkî Yorks ve 67. istihkâm bölüğüne.

32. Piyade tuğayı
No. B. M. 42

8 / ağustos, 8,15 evvel

Kroki — 24

32. tuğay, Yılğınburnunda [Çikolatatepe ve Yeşiltepede] bulunan 10. tümen ile sağdan ve 30. tuğay ile birleşmek üzere geri dönen Dorset'ler ile soldan irtibat tesis etmek üzere Suvlacık ve Suvlacığın 1500 yarda şimalindeki nokta arasındaki hatta ilerliyecektir. Tuğay, 117 R — W [Yani 10 tepesi ve Tuzlugöl arası] yolu ile hareket edecek, sonra cunu-buşarkkiye dönecektir. Birinci hatta 6. Şarkî York sağda ve 9. Garbî York solda bulunacaktır. İkinci hatta 6. York sağda ve 8. Garbî Riding ve 67. istihkâm bölüğü solda bulunacaktır. 6. York ve Lancashire alayı ihtiyatta kalacaktır. Tuğay yukarıki hattı emniyete almak üzere 67. istihkâm bölüğü komutanın emrinde olarak siper kazacaktır. İhtiyatlar, şimdilik 10 tepesinin şark yamaçlarında kalacaktır. Raporlar, ihtiyatların bulunduğu yere gönderilecektir. Hareket zamanı, bilâhare bildirilecektir. Solu, 6. Şarkî York alayı idare edecektir.

B. W. Shuttleworth, Capt
32. Piyade tuğayı komutanı

9 AĞUSTOS TAARRUZU İÇİN 11. TÜMEN EMİRLERİ

(I)

11. tümenden; 7 sonra.

31. tuğaya. 34. tuğaya.

32. tuğaya. IX. kolorduya.

33. tuğaya. Topçu komutanına.

No. 208 (a). 8/8/1915.

Hazırlık emri:

Yarın sabah 5 evvelde umumî bir taarruz yapılacaktır. 11. tümen İsmailoğlu tepesi — Küçük Anafarta hattına taarruz edecektir. 10. tümen Ece limanı cenubundaki yüksek araziye ele geçirecektir. 33. tuğay, 31. tuğayın bir tabur ile beraber İsmailoğlu tepesinden 106. L. 2. [1] ye [Burası dahil] kadar olan kısmı alacaktır. 32. tuğay solcenahımızı Küçük Anafartaya kadar [Anafarta dahil] uzatacaktır. 6. Yorkshire alayı kullanılmıyacaktır. 31. tuğay komutanı, 33. tuğay emrine bir tabur verecektir. 34. tuğay, emrine yeni verilmiş olan alaya [9. Lancashire piyade alayına] zamimeten 5. Dorset alayını da General Mahon emrine verecektir. Keza dağ bataryası da General Mahon emrinde bulunacaktır. 31. ve 34. tuğayların mütebakisi, tümen ihtiyatıdır.

Kroki — 25

Bnb. J. Duncan

(II)

(Bu emir, 32. tuğaydan Binbaşı Duncan tarafından takriben 7,30 da şifahan tekit edilmiştir).

31., 32., 33., 34. tuğaylara;

IX. kolorduya; 10. tümene

No. 210 (a). 8/8/1915.

G. 208 numaralı emrim aşağıdaki veçhile değiştirilmiştir:

31. tuğay, 33. tuğay emrine bir tabur yerine iki tabur verecektir.

33. tuğayın hedefi, Küçük Anafarta hariç olmak üzere Küçük Anafartaya kadar uzatılmıştır. 32. tuğayın hedefi, Kavaktepe de dahil olmak üzere

[1] W tepeleri [İsmailoğlu tepeleri] ile Küçük Anafarta boynunun ortasında bir nokta.

Küçük Anafartanın şimalindeki yüksek araziye kadar temdit edilmiştir. 32. tuğay, gece esnasında bir taburunu ileri sürerek Küçük Anafartanın şimalindeki yüksek araziye gün ağarmadan evvel işgal edecektir.

Malûmat husulü.

Yzb. J. D. Coleridge

Dağıldığı saat yazılmamıştır.

9/AĞUSTOS TAARRUZU İÇİN 11 TÜMENİN VERDİĞİ SON EMİR

11. tümen; saat 23,00

31., 32., 33., 34. tuğaylara.

10. tümene, IX. kolorduya, topçu komutanına.

No. G. 211.

8/8/1915

Kroki — 25

Alınan malûmat, düşmanın Küçük Anafartaya doğru imdat getir-
diğini gösteriyor. Bu kuvvetler yetişmeden evvel tek mil hâkim arazinin
işgal edilmesi mühimdir. 10. tümen, solumuzda harakât yapacaktır. 11.
tümen aşağıdaki gibi taarruz edecektir. 33. tuğay, 31. tuğayın iki
taburu ile beraber fakat Sherwood orman bekçileri eksik olarak, İsmail-
oğlu tepesi dahil olduğu halde Küçük Anafartaya [Küçük Anafarta hariç];
32. tuğay, Şarkî York alayı da beraber olarak Küçük Anafarta [Aynı
veçhile] hariç olduğu halde Kavaktepeye [Kavaktepe dahil] taarruz ede-
cektir. İşbu hakim araziye, en aşağı bir tabur, gün ağarmadan evvel
işgal edecektir. 31. tuğay, iki taburu eksik olduğu halde Yılğın burnunda
[Çikolata tepesi ve Yeşiltepede] tümen ihtiyatında bulunacaktır. İki ta-
buru ayrılan 34. tuğay 10. tümen emrinde bulunacaktır. Tümen ihtiyatın-
daki mütebaki kuvvet, 6 evvelde 118. V. 4 [Suvlacığın 500 yarda şima-
ligarbisinde] de bulunacaktır. Topçu, bahriyeye ait topların, Ece lima-
nından ve şarktan Küçük Anafartaya giden yolları topa tutması isten-
miştir. 59. tuğayın A bataryası, Yılğın burnundaki [Çikolata tepe ve
Yeşiltepedeki] Ross dağ bataryası, 33. tuğay komutanının emrinde bulu-
nacaktır. 59. tuğayın B bataryası, Lalababada ihtiyatta kalacaktır.

İstihkâm eratı. 67. istihkâm bölüğü 33. tuğay ile beraber 6 evvelde
Alibey çeşmesinde [Çikolata tepesinin 900 yarda şimalindeki kuyu] top-
lanacak ve emir almak üzere Yılğın buruna [Çikolata tepe ve Yeşiltepe]
malûmat verecektir. Sherwood orman bekçileri ve istihkâm eratından
bir takım takriben 105. X. 5. [Yeşiltepenin bir mil cenubugarbisine]
ilerliyecek ve 6 evvelde Damakçılık bayırına vâsıl olacaktır. 33. tuğayın
taarruzu 5 evvelde başlayacaktır. Raporlar, 5 evvelde sonra Lalababaya
verilecektir.

Tenbih : 6. York alayı, bu taarruzda kullanılmıyarak toplu olarak
10 tepesini tahkim edecektir.

Malûmat husulü.

Bnb. J. Duncan

9/AĞUSTOS TAARRUZU İÇİN 32. TUĞAYIN
VERDİĞİ EMİR

9/8/1915

6. York ve Lancashire, 8. Garbî Riding.

6. Şarkî York alaylarına ve 67. istihkâm bölüğüne.

Kroki — 25

32. tuğay, Kavaktepe dahil olduğu halde Küçük Anafartaya kadar olan sahaya taarruz edecektir. 33. tuğay sağa ve 10. tümen sola taarruz edeceklerdir. Kavaktepeye taarruz edecek olan kuvvetler, burasını zaptettikten sonra 8. Garbî Riding alayı, 6. Şarkî York [1] ve 67. istihkâm bölüğü ile takviye edilmiş olduğu halde 70 derece istikametine ve Tekketepeye doğru ilerliyecektir. Raporlar, Suvlacı'nın garbindeki Balıkçı damına gönderilecektir.

Takriben 3,30 evvel

B. W. Shuttleworth, Capt
Tuğay Komutanı

[1] Emrin aslı, York ve Lancashire alaylarını ihtiyatta gösteriyor; fakat 6. Şarkî York alayı Suvlacı'ya geldikten sonra emrin bu kısmı değiştirilmiştir.

BÜYÜK KARARGÂHIN TÜMGENERAL DE LİSLE, C. B. YE VERDİĞİ TALİMAT

Kurmay harekât şubesi
No. GSR / Z / 22.

15 — Ağustos — 1915

1 — Ordunun şimal cenahındaki harekât, ancak kısmen muvaffak Kroki = 28 olmuştur.

a) Avustralya ve Yeni Zeland kolordusu, kendisine ilhak edilen 13. tümen ve 10. tümenin 29. tuğayı ile beraber, işgal edilen yeri çok geçmiş ve şimdi Conkbayırı sırtı altında, bir mevzi işgal etmektedir; komutan bu mevzii, sırta yapılacak son taarruzun açılması için müsait bulunmaktadır. Son harekâttan sonra yeni teşkilât yapılması ve ileri hatlara su, cepane ve levazım gönderilmesi için kanaatbahş bir tertibat yapılması zaruretiden dolayı, esas sırta [Tepeye] taarruzun başlaması, birkaç günlük teahhuru mucip olacaktır.

b) IX. kolordu, 13. tümen ve 29. tuğay eksik fakat 53 ve 54. tümenler emrinde olarak, Yılınburun tepelerini [Çikolata tepesi ve Yeşiltepeyi] ve işbu iki tepenin en şarkından şimale doğru geçen takriben doğru hattın Küçük Anafarta ovasından geçerek Kireçtepe sırtının en yüksek noktasına kadar olan bir hat tutmaktadır. 11. tümenin şimalişarkiden İsmailoğlu tepesine ve Anafarta sırtlarına karşı yaptığı taarruzlarda, muvaffakiyet elvermemiştir. IX. kolordunun yapmış olduğu harekât esnasında intizamı bozulmuş ve 11 / ağustostanberi kolordunun yeniden tanzim ve tensikı işine başlanmıştır. Harita — 3

2 — Düşmanın hali hazırda Küçük Anafartadan, şark ve garp istikametinde geçen hattın şimalinde fazla kuvveti bulunmadığı anlaşılmıştır. Düşmanın Kireçtepe sırtında ve yakınlarında faaliyet gösteren bir kuvveti varsa da miktarı henüz sıhhatle tayin edilememiştir.

Bu alâmetlerden, bu kuvvetin Ece limanından Suvla limanına kadar olan sahili gözetliyen bir müfreze olduğu anlaşıyor; bu kuvvetin ehemmiyetli bir takviye aldığı görülmemiştir. Küçük Anafarta ovasında küçük ileri keşif müfrezelerinden başka bir kuvvet bulunmadığı anlaşılmaktadır. Küçük Anafarta — İsmailoğlu tepesi mıntakasında ve Büyük

Anafarta vadisinde düşmanın ehemmiyete şayan kuvvetleri yayılmaktadır. Düşman maksadının, Avustralya ve Yeni Zeland kolordusunun karşısındaki ara kuvvetinin sağını muhafaza ve Anafarta boğazına ilerlememizi mene matuf bulunduğuna şüphe yoktur.

3 — Başkomutan, Küçük Anafarta — İsmailoğlu tepesi hattı üzerindeki düşmanın sağına karşı, evvelâ bu cepheyi geri atmak ve daha ziyade ilerlememizi hazırlamak ve ikinci olarak ta Anafarta sırtlarını temizliyerek Suvla limanını tehlikeye düşürecek olan buradaki top mevzilerinden ve gözetleme istifadelerinden düşmanı mahrum bırakmak maksatlarile, mümkün olan süratle ve mümkün olduğu kadar fazla kuvvetle çevirme yapmağa karar vermiştir. Komutan çevirmenin mümkün olduğu kadar teahhursuz yapılmasını zarurî görmektedir. Komutanın fikrine nazaran, düşmanın Küçük Anafartanın şimalindeki yüksek ve sarp arazi üzerinden solumuzu çevirmek üzere mühim bir kuvvet göndermesindeki müşkülât yüzünden, işbu ilerlemede solcenah; ilk andan sonuna kadar nisbeten az bir himayeyi icap ettirmektedir.

Düşmanı inhizama uğratmak ve Suvla limanını ordunun şimal cenahı için bir üs olarak emniyete almak gibi iki maksadı ihtiva eden bu hareketin, Küçük Anafarta ovasındaki küçük düşman müfrezelerini temizlemek ve Ece limanı mıntakasındaki düşman müfrezesini geri sürmek üzere sol yanımızda nisbeten az bir kuvvet bırakarak tek mil kuvvetle Anafarta sırtı üzerindeki düşman sağına taarruz etmek suretile, en iyi yapılacaktır.

4 — Emrinizde aşağıdaki kuvvetler bulunacaktır :

- 11. tümen,
- 10. tümen [29. tuğayı eksik]
- 53. tümen.
- 54. tümen.

ve Mısırdan 18/ ağustosta gelebilecek olan 21. süvari tümeninden atsız 5000 er verilecektir. 10., 11. ve 53. tümenler ehemmiyetli zayıyata uğramış olup son tümenin maneviyatı çok bozuktur. Bugün sahilde yukarıki tümenlere ait iki sahra topçu taburu [Üç batarya Anzaktan getirilmek için hayvan beklemektedir] ve iki ağır batarya vardır. Bundan başka IX. kolorduya bağlanmış olan iki Highland dağ bataryası da sahilindedir; 1/4. Lowland taburu [5 pusluk iki obüs bataryası] Anzaktan getirilebildiği takdirde emrinize gönderilecektir. Su cihetinden ve hayvan yemi çıkarılmasındaki müşkülâtlardan dolayı karaya pek az hayvan çıkarılmıştır.

Bundan başka üç sahra topçu taburu ve 57. tuğayın 4,5 pusluk obüslerinden iki batarya Mondrosta hazır olup karaya çıkması mümkün olur olmaz getirileceklerdir. Bu taburlar, bidayette belki de hayvansız olarak çıkarılacak ve mevzilere sahilde bulunan top hayvanlarıyla sevkedileceklerdir.

5 — Üçüncü maddede bildirilen plâna göre, bu maksat için yapılacak erken bir taarruza, Avustralya ve Yeni Zeland kolordusunun bir piyade tuğayından fazla bir kuvvetle iştirak etmeğe muktedir olamaması ve ileri hareketinizde solunu, sağınızla bir hatta getirmek üzere ileri sürmekten fazla bir şey yapamaması ihtimali vardır. VIII. kolordu ve Fransız şark seferi kuvveti şiddetli bir nümayıştan fazla bir faaliyet yapacak vaziyette değildirler.

6 — Yukarıki hususâtı dikkat nazarına alarak derhal Suvla limanına gidiniz ve IX. kolordunun komutasını alınız. İlk ve en müstacel işiniz, zamanın hayatî olan ehemmiyetini unutmayarak kolordunun yeniden tensikını tamamlamak ve İsmailoğlu tepesi ile Anafarta sırtına karşı taarruz için mümkün olduğu kadar fazla kuvvet hazırlamak olacaktır. Bundan sonra :

- a) Bu maksat için tahsis edebileceğiniz kuvvetin miktarını;
- b) Taarruzu yapmağa hazır bulunacağınız tarihi;
- c) Vazifenizi ne tarzda yapacağınız hakkındaki teklifatınızı en kısa bir zamanda rapor ediniz.

W. P. Braithwaite
Tümgeneral
Akdeniz seferi kuvvetleri
Kurmay başkanı

LORD KITCHENER'İN KORGENERAL MONRO'YA VERDİĞİ TALİMAT

Londra, 20 / birinciteşrin / 1915

Hükûmet, aşağıdaki hususlara karar vermiştir :

Mümkün olduğu kadar çabuk Yakınşarka hareket etmek ve halen General Sir Ian Hamilton'un muvasalatınıza kadar General Sir Birdwood'a devretmiş olduğu Akdeniz seferi kuvvtleri komutatanlığına General Monro intihap edilmiştir.

General Monronun ilk vazifesi :

- 1 — Gelibolu Yarımadasındaki;
 - 2 — Umumî olarak Yakınşarktaki askerî vaziyeti olduğu gibi ve açık olarak bildirmek olacaktır. Müşarileyh birinci maddeye ait hususatta Yarımada da hüküm süren durgunluğu bertaraf etmek için ne gibi çareler düşündüğünü ve düşündüğü çarelerin yapılması için mümkün olan süratle :
 - a) Sırf askerî sebepler cihetinden Gelibolunun tahliyesinin mi yoksa hareketi başarmak için başka bir teşebbüs yapılmasının mı daha iyi olacağını;
 - b) Tahliye yapıldığı taakdirde zayıatı nekadar tahmin ettiğini rapor edecektir. Zayıatın tahmini, Amiral de Robeck'in de iştirakile yapılmalı veyahut;
 - c) Onun noktai nazarına göre.
 - I — Yarımadayı zaptetmek için nekadar kuvvete ihtiyaç bulunduğu;
 - II — Bu kuvvetle Boğazın açık tutulmasının mümkün olup olamayacağı;
 - III — İstanbulun alınıp alınamıyacağı hakkında kendisinden ayrı bir rapor alınmalıdır. Eğer bu işlerin yapılması mümkün değilse, birinin veyahut her iki maksadın temini için müşarileyhin fikrine göre nekadar askere ihtiyaç vardır. Bu tahminler, Almanların İstanbul yolunu açtıklarına ve açmadıklarına göre iki faraziye nazaran yapılmalıdır.
- İkinci maddedeki hususata gelince; son vaziyeti gösteren kurmay tezkeresi ve Avusturya — Almanyanın Sırbistandaki ileri hareketi ile

Yakınşarkta hâdis olan umumî vaziyet hakkında genelkurmayın bir mütaleası ilişiktir.

General Monro, Garbî Suriyede harekât yapılması imkânını da dikkat nazarına alarak meselenin her safhasını mahallinde tetkik edecek ve her noktaya ait tetkikatını ayrı ayrı rapor edecektir. Müşarileyh, bilhassa Sırbistanın Selânikle olan muvasalasının açık tutulması için Üskübe ilerlenmesi hakkındaki fransız teklifi hakkında da rapor verecektir. General Monro, her hale nazaran olan vaziyet hakkındaki mütaleasını göndermeden evvel, mahallin salâhiyettar şahsiyetlerinden arzu ettikleriyle görüşmek üzere Selânik ve Mısırda gidecektir. Bu sebeplerden dolayı müşarileyh, her zaman Akdeniz seferi kuvvetleri karargâhında bulunamayacağından bu mevkide Korgeneral Sir Birdwood bulunacak ve General Monro'nun gaybubeti esnasında Akdeniz seferi kuvvetleri başkomutanı vazifesini görecektir.

General Monro'ya, Mısırdaki toplandırılması mutasavver kuvvetlerin kuruluşunu gösteren diğer bir tahrirat gönderilecek ve bu kuvvetlerin Mısır muvasalat tarihlerinden de zaman zaman malûmat verilecektir.

Kitchner

HELLES'İN TAHLİYESİ İÇİN ORDU EMRİ

Ordu karargâhı
Çanakkale ordusu
1/ikincikânun/1916

Çanakkale ordusu ordu emri No. 2 [1]

Kroki — 33

1 — Helles'in derhal tahliyesi için emir alınmıştır. Harekât mümkün olan azamî süratle yapılacaktır.

2 — Tahliye iki safhada yapılacaktır:

Henüz başlamış olan **ara safha ve son safha**.

Ara safhayı, tekmil erat ve 18 funtluk, 75 milimetrelilik ve 60 funtluk toplarla 4,5 ve 6 pusluk ve **son safha** esnasında mevzilerimizin müdafaası için lüzumu olmıyan fransız obüsleri teşkil edecektir. Keza bu safhada son safha için lüzumu olmıyacak tekmil cepane de bu müddet esnasında yükletilecek ve nakil vasıtalarından, hayvanlardan ve levazımdan, sıhhi imdat vasıtaları ile erzak ve iaşe levazımından da vaktin müsaadesi nisbetinde yükletilebilecek derecede çok yüklenecektir.

Nakil vasıtaları ve hayvanların tahliyesini tanzim için aşağıdaki hazırlık emirleri verilmiştir:

a) Nakliye arabaları;

a) Mekkâre hayvanları;

b) Çift tekerlekli binek arabaları.

b) Diğer katırlar.

3 — Helles burnunun boşaltılmasına ait olan **son safha**, hava müsaade ederse ikincikânun $\frac{8}{9}$ gecesı tamam olacaktır. Bu gece (V), (W) sahillerile Zığındere kumsalından 17000 erin bindirilmesi ve kıtaatın işbu bindirilmesini muhataraya düşürmeden kurtarılması mümkün olabilecek topların da yükletilmesi için tertibat alınmıştır.

4 — Altı ağır toptan maada fransız topçusunun teknilini, geri bırakılmış olan 18 funtlukların hepsini ve tayyare defi toplarını kurtarmağa imkân bulunacağı ümit edilmektedir.

Bırakılacak toplar, hattâ bir hatıra olarak bile kullanılamıyacak surette tahrip edilmelidir.

4a) — İleri hatlardaki siperlerden son kıt'aların çekilmeleri, son safha gecesı karanlık basıncıya kadar yapılmıyacaktır. Kolordu

[1] 6/ikincikânun 1916 tarih ve 3 numaralı emirle tadil edilmiş şekli.

komutanları tahliye plânlarının tatbîkı için diğer hususlarda serbest bırakılmışlardır.

5 — Fransız piyadesi, $\frac{1}{2}$ ikincikânun gecesı siperlerinde VIII. kolordu kıtaatı tarafından değıştirilecek ve sevkleri için fransız memurları tarafından tertibat alınır alınmaz bindirileceklerdir.

Bir anda çekilecek olan iki 75 mm. lik batarya müstesna olmak üzere fransız topçusu, ingiliz topları ile müsavaten tedrici olarak çekilecektir. Fransız topçusu, Çanakkale Fransız Seferi kuvvetleri başkomutanı gemiye bindikten sonra derakap VIII. kolordu komutanının emrine girecektir.

6 — Son safhada kullanılacak deniz vasıtaları (A) cetvelinde gösterilmiştir. Bu safhanın son gecesı yaralananlarla geri kalanları toplamak üzere Y sahili ve De Tott bataryası açığında muhripler bulundurarak icap eden sair tertibat Tümamiral tarafından alınmaktadır.

Memul olan yaralılar ve geri kalanlar için, VIII. kolordu komutanlığı tarafından, Ege denizinin en şimali burnunda düşmana kapalı kalacak bir aydınlık mevki yapılması için tertibat alınacaktır. Keza De Tott bataryası yakınında Asya sahiline karşı mümkün olduğu kadar örtülü, buna benzer bir aydınlık mahal daha tertip olunacaktır.

7 — Deniz vasıtalarının çekilmesini ve kaldırılmasını deniz Albayı Talbot idare edecektir.

8 — İskele eratına ve sahil hizmet müfrezelerine, icap eden mütemim emirler kolordu komutanı tarafından verilecektir.

9 — Bindirme programının yapılması, tamamiye kolordu komutanına bırakılmıştır. Müşarileyh Deniz Albayı Staveley ile beraber icap eden bütün tertibatı yapacaktır. Emrindeki deniz nakil vasıtalarını kıt'alara, toplara ve levazıma göre tevzi ve tahsisten deniz nakliyat subayı mes'uldür.

10 — Motör layterler, tahsis edilen kıt'aları yükler yüklemez, deniz nakliyat subayı yahut mümessilleri tarafından süratle nakliyelere gönderilecektirler. Her nakliye gemisi, kendisine tahsis edilen miktarda erat alır almaz, başka bir emir beklemeden tayin edilmiş olan mevkiine hareket edecektir. Layterlerden gemiye çıkışın son derece çabuk yapılması lâzımdır. Birinci layterle bir nakliye gemisine gelen kıdemli subay komutayı deruhde edecek ve bu noktaya bilhassa dikkat edilecektir.

Kıtaatın tahsis edilen mevkilerine muvasalatı ile beraber gemiler derakap boşaltılmalıdır.

11 — Son gece çekilen bütün kıt'alar, doğru Mondrosa gideceklerdir. Muhriplere bindirilen kıt'alar Mondrosa muhriplerle götürülecek ve nakliyelere geçirilmeyeceklerdir.

12 — Ordugâhlar için tertibat yapmak üzere tümenler, mümessillerini derhal Mondrosa göndereceklerdir.

13 — Son safhada bindirilecek kıt'aların bir günlük demirbaş erzakları bulunacaktır. Bu erat, yalnız kaputlarla bindirilecek, battaniyeleri, çantaları ve su geçmez örtüleri top götüren gemilere evvelden yükletilerek Mondrosa gönderilecektir.

14 — «Triad» harp gemisi, son safha gecesi kolordu komutanının emrine verilecek ve harekâtın devamı müddetince emrinde kalacaktır. Bu gemi, VIII. kolordu muhabere merkezile ordu karargâhı muhabere merkezine denizaltı kablosu ile merbut bulunacaktır.

15 — Şarkî Akdeniz filosuna komuta eden Tünamiral, harakâtın deniz kuvvetleri tarafından azamî surette takviyesi için tertibat alacaktır.

Kolordu komutanı, lâzımgelen noktalara ateş tevcihinde gemilere yardım etmek ve teşriki harekât yapılacak olan himaye gemilerinde bulunmak üzere araziye tanıyan subaylar tayini için tertibat alacaktır.

16 — Topçunun, erzakın, levazım vesairenin çekilmesinde, hatlarımız dahilindeki herhangi bir şeyin görünüşündeki değişiklik, çekilmelerini düşman tayyarelerine bildireceğinden, bundan tevakki edilmesinin zarurî olduğu, bu vazifenin icrasında çalışan her ferde anlatılacaktır.

Düşman tarafından görülen çadırların hepsi; kurulu bırakılacaktır.

17 — Layterlerin hasara uğramasından yahut diğer buna benzer sebeplerden, son safha gecesi gün ağardıktan sonra sahilde muayyen bir miktar askerin kalması ihtimali de mevcuttur. Bu gibi erat bilâhare bindirilinceye kadar kendilerini muhafaza edebilmek üzere Zığındere sahili yakınında ve Lancashire çıkış yerinde [(W) sahilinde] mütenazır iki mahfuz mahal [Keep] yapılmalıdır. İşbu mahfuz mahallerde su, erzak ve cepane bulunmalıdır. Bunlar, bindirilecek vasıtalar hazırlanmaya kadar kullanılmamalıdır.

18 — Bazı ihtimaller ordu komutanını, ara safhaya ait program tamamlanmazdan evvel, ara safha ile son safha programının başına ait olan kısmını terkedilmeğe mecbur bırakabilir. Böyle bir hal vukua geldiği takdirde, ara safhadan geri kalan eratın bindirilmesi için son safhaya icabına göre bir veya daha fazla gece ilâvesi lâzım olacaktır. Bu takdirde top, hayvan, erzak ve levazımın yükletilmesinden sarfı nazar edilecektir.

19 — Birçok arabaların alınmasına imkân bulunamayacağından hiç olmazsa tekerleklerinden mümkün olduğu kadar fazlasının alınmasına çalışılmalıdır. Tekerlekler, arabalardan çıkarılarak araba gövdeleri hali-hazırda bulundukları yerlerde bırakılmalıdır ki; bu suretle havadan hiç bir değişiklik tarassut edilemesin.

20 — Aşağıdaki işaret muhabereeleri için tertibat alınmalıdır :

a) Sahildeki kıdemli komutan ile setir filosu komutanı;

b) « « « « kolordu komutanı arasında .

Telsiz telgraf tertibatları dahil olduğu halde bilcümle telgraf ve telefon aletlerinin kurtarılması için her teşebbüs yapılmalıdır. Bu aletlerden kurtarılamıyacak olanlar, kullanılamıyacak bir hale getirilmelidir.

Deniz kabloları, son dakikaya kadar yerlerinde bırakılacaktır. Sahildeki uçlar, son binecek muhabere müfrezesi tarafından kesilmeli ve sonradan mümkün olduğu kadar fazla kablo kurtarılabilmek üzere kablo izleri iyice bozulmalıdır.

21 — Ara safha esnasında hasta ve yaralıların bindirilmesi mutad tertibat dahilinde cereyan edecektir. Son safha esnasında, hafif yaralıları muharip kıt'alarla beraber bindirileceklerdir.

Ağır yaralıların hastane gemilerine nakli için iki hasta layteri kullanılacaktır; diğer hastane gemileri haber verilir verilmez hareket etmek üzere İmroz ve Mondrosta hazır bulunacaklardır .

Son safha esnasında bunların alınması mümkün olmadığı takdirde 2000 hastanın ve bunlara bakacak miktarda sıhhiye personeli ile esbabı istirahatlerinin temini için teşkilât yapılacaktır. Hastaların istirahati için icap eden sıhhi levazım, mualecenin intihap edilecek yerlerde depo edilmesi için tertibat alınacaktır.

Kolordu komutanı, yukardaki hazırlıklardan fazla gördüklerini, ihtiyaçtan fazla addettiği sıhhiye personelini son gece çekebilir.

Sahilde yaralı kalırsa, harekât tamamlandıktan sonra mükâleme flâması altında bunların da yükletilmesine çalışılmalıdır .

C. F. Aspinal

Tuğgeneral

Çanakkale Or. kurmay başkanı

10,30 da aşağıdaki yerlere gönderilmiştir.

VIII. kolordu komutanlığına

Helles deniz nakliyat subaylığına

Fransız seferi kuvvetleri komutanlığına

A) CETVELİ

Son safha için tahsis edilen gemiler :

Mevki	Nakliye gemisi	Motörlü layter	Balıkçı gemisi	Stimbot	Kürekli filikalar (İşkampavya)	Harp gemisi	Muhrip	Hasta motörlü layteri	Monitor Ganbot	Kruvazör
Hellâsta	6	17	3	14	(a) 6	2	10 (b)	2	1	1 (c)
Triad gemisine aborda olmak yahut sahil açığında yat- mak üzere ih- tiyatta	—	3	2	VIII. Kor. K. için 2. Motör	—	—	—	—	—	—

- (a) İşkampavyalar: — Dördü De Tott bataryasında: İki Zığınderede ve (Y) sahili arasında
(b) Muhripler: Altısı kıtaat nakli için, biri De Tott bataryası açığında; biri deniz albayı Talbot için; ikisi Zığındere ve (Y) sahili arasında
(c) Talbot kruvazörü olup Zığındere kumsalında kıtaat yüklemek içindir.

**DENİZ NAKLİYAT KOMUTANI ALBAY STAVELEY VE
İSKELE KOMUTANI TARAFINDAN HELLASIN TAHLİYESİ
İÇİN VERİLEN DENİZ BİNDİRME EMRİ**

4/İkincikânun/1916

1 — VIII. kolordunun tekmil kıt'aları yakın zamanda bindirileceklerdir.

Bu ameliyat üç safhaya ayrılmıştır:

I — Hazırlık ;

II — Ara ;

III — Son .

2 — Ara safha, mümkün olduğu kadar fazla harp malzemesi, hayvan vesairenin yükletilmesini ve kıtaatın tedricen 17000 ere indirilmesini ihtiva eder.

3 — Şimdi, ara safhanın bitmesine yaklaşıyoruz ; son safha bir gecede tamamlanacaktır ; bunun 8/ikincikânun gecesinde başlamasına hazırlanmalıyız.

4 — Kullanılacak iskeleler, sahiller ve ilâahiri ile her iskeleye tahsis edilen deniz iskelele müfrezeleri A lâhikasında gösterilmiş [Burada basılmamıştır] ve seyrüsefere ait bazı notlar da ilâve edilmiştir.

5 — İskele komutanları, iskelelerinin idaresinden ve dağıtılan iskele fenerlerini yerlerine koydurmaktan ve layterlerle diğer merakibi öğleden sonra 7,30 da iskelelerin bordasında hazır bulundurmaktan mes'uldürler.

6 — 18 funtluk toplardan da mümkün olduğu kadar çok miktarda yükletilecek fakat topların yükletilmesi, kıtaatın bindirilmesine hâlel vermezse buna ancak o zaman teşebbüs edileceği açıkça anlaşılmalıdır.

7 — Kıtaat yükleyecek nakliye gemileri, C lâhikasında [Burada basılmamıştır] görüldüğü yechile muhtelif iskelelere dağıtılmışlardır.

8 — Sahil ile nakliyeler arasındaki nakliyatta :

15 motörlü layter, 5 balıkçı gemisi kullanılacaktır.

9 — İskelelere tahsis edilen layterler, stimbotlar, balıkçı gemileri ve romorkörler, D lâhikasında gösterilmiştir [Burada basılmamıştır] .

10 — Her motörlü layter 400 er taşır ; bu miktar sakın havalarda arttırılabilir : mürettebatına ilâveten her balıkçı gemisi 300, her büyük romorkör 250 ve her flika 30 er taşır.

11 — İskele komutanları, layterlerin, balıkçı gemilerinin yahut flikaların idaresini deruhde etmiş olan subay veya serdümenlere yükünü hangi nakliye gemisine çıkaracağını her seferinde söyliyacaktır; bunların yanlış bir gemiye gitmiyerek tahsis edilmiş oldukları gemiye gitmeleri son derecede mühimdir; nakliye gemilerini bulmağa yardım etmek üzere stimbotlar bulunacaktır.

12 — Kıtaat taşıyacak olan eski harp gemilerinden Prince George, Mars ve Magnificent'in dörder iskeleleri vardır ve bir anda 4 motörlü layteri boşaltabilirler.

Diğer nakliye gemilerinin her bordasında birer iskeleri olup aynı zamanda iki motörlü layter boşaltabilirler.

13 — Her iskele komutanı, bindirme başlamadan evvel, iskelesinden çıkacak her hamulenin sırasını ve gideceği nakliye gemisinin ismini gösteren bir liste tertip ederek işini kolaylaştırmalıdır. Her vasıta avara edince, listeye işaret edilmeli ve W sahilinde bulunan deniz nakliyat komutanına bir emir erile yahut telefonla: yükün miktarı, layterin, balıkçı gemisinin yahut römörkörün numarası, gideceği mahal, avara ettği vakit ve iskelenin ismi veya numarası derhal bildirilmelidir. Bu malûmat, deniz nakliyat komutanını programda icap eden tashihleri yapmağa muktedir kılacağından çok mühimdir.

14 — İskele komutanları, iskelerinden binecek tekmil kıtaatı bindirdikten sonra, deniz müfrezelerini de mevcut vasıtalara bindirecekler ve mümkün olursa iskeleyi terketmeden evvel deniz nakliyat komutanına rapor edeceklerdir.

15 — Telsiz subayı [Yüzbaşı Gratton], artık kendisine lüzum kalmadığı başkomutan tarafından bildirilince, maiyetinin bindirilmesinden me'ul olacaktır. General Lawrence'in bindirilmesi, deniz nakliyat komutanının tensibine göre yapılacaktır.

İşaretçi çavuşu, kıtaatin son hamulesile beraber işaret partisini W sahilinden yükletecektir.

16 — Deniz nakliyat komutanlığı karargâh eratı, emir verildiği zaman W sahilinden bineceklerdir.

17 — Sahil deniz müfrezelerini almak üzere iskelere torpito muhripleri ayrılmıştır.

18 — Romörkörler, balıkçı gemileri, stimbotlar ve motörlü layterler için icap eden mufassal emirler, F lâhikasında verilmiştir; [Burada basılmamıştır].

19 — Son gece harekâtın nihayetlenmesine az zaman kalıncıya kadar sahilde kalacak olan muayyen sıhhiye eratile yaralı ve sairinin

bindirilmesi için yapılan tertibat, E lâhikasında gösterilmiştir [Burada basılmamıştır].

20 — Tümen komutanları, vaziyet müsait olursa stimbotlara bindirilecektir; diğer subaylar kendi askerleri ile beraber bineceklerdir.

21 — Son gece üzerlerinde taşıdıklarından başka bir şey getirmeyecek olan kıtaat ile beraber, az miktarda top ve top levazımından maada hiçbir malzeme ve ağırlık yükletilmiyecektir.

Sahillerde ve iskelelerde seyrüsefere ait talimat :

1 — Zığındere sahili iskelesi, demir çubuklardan, taş ve betondan mürekkep tamamlanmamış bir iskeledir; iskelenin ucundaki demir çubuklardan epeyce bir kısmının araları henüz doldurulmamıştır. Kroki — 33

İskelenin nihayatine yakın kısmı lodosa doğru kıvrıktır.

Bu dirsek boyunca iskelenin cenup tarafında su, sığ olup motör layterler, bu iskeleye ancak baştan kara yarılarna kadar yanaşabilirler.

Şimal cihetindeki su, derin olup layterler, iskeleye boydan boya aborda olabilirler ve başları dirseğin zaviyesine yakın olarak takriben ortalarından aborda olurlarsa daha rahat yatarlar.

Alttaki fener iskelenin dış ucunda ve yüksek fener iskelenin kıvrıldığı noktada bulunmak üzere iskelenin haricî kısmında bir hattâ iki kırmızı fener bulunacaktır; iskeleye bu iki feneri bir istikamete alarak yaklaşmalıdır.

2 — X ve Bakery sahillerinin her birinde birer tane sehpalı muvakkat iskele yapılacak ve her iki sahilin iskeleleri arasında takriben 25 yarda aralık bulunmak üzere son gece karanlık bastıktan sonra kurulacaktır.

Her iskele, alttaki iskelenin ucunda ve üstteki sahil tarafında ve iskelenin istikametinde olmak üzere iki kırmızı fenerle gösterilecektir.

İskelelerin yakınları sığ olduğundan iskelelere yaklaşılırken ve uzaklaşılırken kırmızı fenerlerin bir istikamette görülmesi lâzımdır.

Her iskelede, derhal avara edebilmek üzere yedek yomaları birbirine bağlanmış beher tarafta ikişer filika olmak üzere dört flikanın [Yani bir yedek kafilesinin] aynı zamanda yatabileceği ümit olunur.

3 — W sahilinde şimaligarbiden cenubuşarkiye doğru sıra ile 1, 2, 3 ve 4 numaralı 4 iskele vardır.

4 — Bir numaralı iskele Kaba tepenin hemen altından başlayarak batmış iki leşe doğru uzanır; bu iskele büyük bir taş iskeledir; fakat henüz bu leşlere kadar uzanmadığı için son geceden evvel sabih bir iskele ile birleştirilecektir; motör layterler bu iskelenin cenup tarafındaki ahşap kısmından yükliyebilirler. Ermine gibi küçük nakliye gemileri,

sakin havalarda dıştaki leşin iç yahut şark tarafına ve büyük gemiler dış yahut garp tarafına yanaşabilirler.

Dıştaki leşin dış [Yani deniz tarafındaki] nihayeti, bir yeşil fenerle gösterilmiştir.

5 — 2 ve 3 numaralı iskelelerin her iki taraflarında motör layterler tarafından kullanılabilir; her iskelenin nihayetleri birer yeşil fenerle gösterilmiştir.

6 — 4 numaralı iskeleye motör layterler yanaşamazlar; bu iskele; top, nakil vasıtaları vesairenin bindirilmesi için kullanılacaktır.

7 — V sahilinde motör layterler, hem River Klyde'den ve hem yeni fransız iskelesinin her iki tarafından asker yükliyebilirler; balıkçı gemileri ve romorkörler, River Klyde'in yalnız garp tarafından yükliyeceklerdir.

Fransız iskelesi, alttaki iskelenin dış ucunda ve üstteki iç ucunda olmak ve iskeleye yaklaşırken iki feneri bir istikamette tutarak yaklaşmak üzere iki kırmızı fenerle gösterilmiştir; şu kadar var ki, iskele henüz ikmal edilmemiş olduğundan dış ucunda bazı dağınık demir çubuklar vardır.

8 — Her hangi bir iskelenin nihayetinde aynı renkten görünecek diğer ikinci bir fener :

İskele bordasındaki bütün yerlerin tutulmuş olduğunu gösterir.

9 — Kezalik Tekeburnunda apaçık görülen telgraf direğinde de takriben yıldızdan batıya ve kible lodosa kadar ziya gösteren bir sabit kırmızı fener daha yakılacaktır.

Tenbih: Renkli fenerler yetişmediği takdirde bunların yerine beyaz fenerler konacaktır.

HELLASIN TAHLİYESİ İÇİN KOLORDU EMRİ

VIII. kolordu emri No. 32

Gelibolu Yarımadası

6 / ikincikânun / 1916

1 — Bu emirle, VIII. kolordunun 31 numaralı emri iptal edilmiştir[1]. Kroki — 33

Tahliye:

2 — Hellas burnunun boşaltılmasına ait son safhası bir gecede tamamlanacaktır; tarihi sonra bildirilecektir. Boşaltmanın yapılması takarrür ettiği gece, bu ameliye, neşredilmiş olan talimat ve aşağıdaki tadilâta göre yapılacaktır.

Bindirme kurmaylığı:

3 — Gerek İngiliz ve gerek Fransız kıtaatının bindirme harekâtı, Tümgeneral Lavrence komutasında olarak yapılacaktır. Mufassal talimat ve bindirme kurmaylığının deniz ve kara subaylarının isimleri bilâhare bildirilecektir.

Bindirilecek kıt'alar:

4 — Her sahilden bindirilecek miktar, aşağıdaki cetvelde verilmiştir. Her müfrezenin tayin edilen toplanma mahalline varma saati, ilişik R lâhikasında gösterilmiştir. [Burada basılmamıştır].

İlişik diyagram, randevu mevkilerini, toplanma mevkilerini, tümen karagâhlarını ve takip edilecek yolları ve kullanılacak iskeleleri gösterir.

Randevu mevkilerinden, toplanma mevkilerine hareket eden her müfreze, toplu muntazam kıt'alar halinde yürüyüş yapacaktır.

Bunlar, mümkün olduğu takdirde 100 , 200 yahut 400 zer kişilik birlikler teşkil edeceklerdir.

Tümen karargâhları ve diğer teşkiller, lâhikalarda verilen miktarlara dahildirler; komutanlar, kıt'alarının tayin edilen toplanma mevkilerine tam zamanında gelmelerinden mesuldürler. Kıt'alar bu mevkie geldikten sonra bindirme komutanının emrine gireceklerdir.

Siperlerden çekiliş:

5 — Cephedeki siperlerden son kıt'aların çekilişi, bütün alâkadarlara bildirilecek saatte hep birden başlayacaktır. Tümen komutanları, ateş

[1] Bu emir son safhanın iki gecede yapılmasını âmirdi.

hattındaki ve ihtiyat siperlerindeki kıtaatın miktarını keşşaf, bombacılar ve avcı erlerden, siperlerin beher yardasına vasatı bir er isabet edecek nisbette bir miktar bırakarak ikinci sefer için lâzımgelen eratı temin etmek üzere siper mevcutlarını azaltacak tertibat alacaklardır. Bu erat çekilme emri verilinceye kadar düşmana karşı yapılması mutlak olan harakâtı yapmakta devam edeceklerdir; çekilme emri verilince askerler çabuk ve gürültüsüz hareket ederek kontrol mevkillerinden geçecekler ve badehu kendilerine ait toplanma mevkillerine gideceklerdir. Ateş hatlarında yahut yakınlarında kontrol yapılırken, düşmanın işitememesi için telefonlarla yüksek sesle konuşmamağa dikkat edilmelidir.

13. Tümenin siperleri son olarak terk edecek olan müfrezelerinin 400 ü mütecaviz olan hepsi, Zığındere sahilinden bindirilecektir.

Topların çekilmesi:

6 — İngiliz ve fransız toplarından muayyen bir miktarı, mevzilerinde kalacaklardır; karanlık basınca bunlardan bazıları VIII. kolordu topçu komutanı generalin vereceği emirle çekilecek ve yükletilecektir. Topçular, çekilme esnasında, yollarda diğer kıt'alara takaddüm edeceklerdir; fakat toplar adi yürüyüşten daha hızlı bir yürüyüşle ilerlememelidirler.

Keza topçu komutanı general, son gece tahliye edilemeyecek tekmil topların tamamen tahribi için de tertibat almalıdır.

Bindirme:

7 — Kıtaat, beheri 400 er alan motör layterlere ve keza bahriye tarafından temin edilecek diğer vasıtalara bindirilecektir. Her layter yahut vasıta tam mürettebatını alır almaz deniz nakliyat komutanının emrile bir nakliye gönderilecektir.

Her layter yahut diğer vasıtalarındaki kıdemli subay kıt'aların nakliyelere geçmelerine nezarete memurdurlar. Subaylar, vasıtalara binerlerken kıdemli subayın kim olduğunu derhal tayin etmelidirler. Kıtaatın nakliyelere geçmeleri, mümkün olduğu kadar çabuk olmalıdır. Gemilere çıkan birinci partinin kıdemli subayı, gemide kurmay vazifesini görecektir. Gemideki en kıdemli subay kıtaatın komutanı olacak ve gemideki disip-linden mes'ul olacaktır.

Gemiler gidecekleri yerlere varır varmaz, mümkün olduğu kadar çabuk boşaltılmalıdır.

Sahillerin müdafaası:

8 — 29. Tümen komutanı, 3 makineli tüfek ile her sınıftan 600 er ayırarak sahilden Hunter Weston tepesi [138 tepesi] de dahil olduğu halde bir hat tutarak W sahilini setredecektir.

Deniz tümeninin komutanı, 3 makineli tüfekle her sınıftan 400'er ayırarak Hunter Weston [Hariç] den Boğaza kadar bir hat tuturak V sahilini setredecektir.

İşbu iki garnizon, karargâhını bindirme komutanlığında tesis edecek olan Tuğgeneral Tufnell'in emrinde bulunacaktır.

29. tümenin ve Deniz tümeninin komutanları, yukarıki garnizolar komutanları ile W ve V sahilindeki askeri iskele komutanları arasında telefon muhaberesi için tertibat alacaklardır.

Yukardaki kıt'alar saat 18 de mevzilerinde bulunacaklar ve General Tufnell'in emrile çekileceklerdir; her garnizon mevzilerinde, bindirme komutanının bilâhare vereceği emirle çekilmek üzere 1 subayla 25 erlik birer müfreze bırakacaktır.

Bindirme komutanının emir verdiği zaman çekilecek olan bütün müfrezelerin komutanları mensup bulundukları iskele komutanları ile irtibatla bulunmaktan mes'uldürler .

Mahfuz mahaller :

9 — Ortahk aydınlandığı zaman sahilde asker kaldığı takdirde sonradan yapılacak bindirmeye kadar kendilerini muhafaza edebilmek üzere 29. tümen komutanı tarafından W sahilinde bir mahfuz mahal hazırlatılacaktır. Bu mahfuz mahal, bindirme için derakap vasıta bulunmadığı taayyün edinceye kadar kullanılmıyacaktır . Burada 29. tümen komutanının tertibatı dairesinde su, erzak ve cepane bulundurulacaktır. Zikredilen bu levazım, tahliyenin ertesi günü gemi ateşleriyle tahrip edilebilmek üzere kolaylıkla görülebilecek bir yere konulmalıdır.

Levazımın imhası :

10 — Tekmil erzak ve her cins levazım, neşredilmiş talimat mucibince imha edilecektir.

13. tümen komutanı, Zığınderedeki erzak ve levazımın, tahliyenin sabahı 5 evvele kadar yakılmaması için tertibat alacaktır.

Şayet bindirme, bütün sahillerde bu saatten evvel biterse deniz nakliyat komutanı, işbu levazımı ateşlemek üzere karaya bir subay komutasında küçük bir müfreze çıkaracaktır . Keza deniz nakliyat komutanı, diğer bütün kıt'alar sahilleri terkettikten sonra, sahillerdeki levazımı imha için bırakılmış olan küçük müfrezeleri V ve W sahillerinden almak üzere de tertibat alacaktır.

X, V, Bakery sahillerinde levazım bırakılmıyacaktır. İmha edilemeyen teknil erzak, levazım ve arabalar, tahliyeden evvel, denizden kolayca görülebilecek ve ertesi günü gemilerin ateşile tahrip edilebilecek bir yere konulacaktır.

Kıt'alarından geri kalanlar :

11. tümen komutanları, hiçbir askerin kıt'asından geri kalmaması ve her müfrezenin her erini bindirmeden evvel yoklanması için her tedbiri alacaklardır.

Son derecede sürat lâzım olduğundan bu iş, dikkatle hazırlanmak ve evvelden tertibat almakla ancak yapılabilir. Müfrezelerin tamam olmaması yüzünden hiçbir teahhura meydan verilmemelidir. Toplanma mevkilerine tam vaktinde gelmek kat'iyetle elzemdır. Saat 17,00 de her tümenenden bir subay, tümenine mensup kıt'aların bindirileceği sahildeki iskele komutanına kendisini rapor etmelidir. Bu subay, tümenin o sahilden bindirmek üzere ayırdığı müfrezeler hakkında tam bir malûmat sahibi olmalıdır. Mevcutlarında hâsıl olan boşluklar ve eksiklikler derhal bildirilecektir.

Y ve De Tott bataryası açıklarında olduğu gibi işbu iki sahil açığında da muhripler bulunacak ve kıt'alarından geriye kalıp ta sahile inebilmiş olan eratı almağa gayret edeceklerdir.

Sıhhi tertibat :

12 — Son safha için alınacak sıhhi tertibat alâkadarlara bildirilmiştir.

Açık kalacak olan iki hastanenin ihtiyat sıhhiye personali, son günün zevalinden sonra bir hastane gemisine konmak üzere tertibat alınacaktır.

Yürüyebilecek yarahlara yardım için geriye asker bırakılmıyacağı her ere ihtar edilmelidir. Tümen komutanları, buna mâni olmak için hususî tertibat alacaklardır. Maamafih bütün yaralıların kaldırılması şayanı arzu olduğundan, yaralıların kaldırılmasında seyyar hastane personeline yardım için, orada bulunan kıt'a komutanının müsaadesi alınmak şartile hekim subaylar, yardımcı piyade eratı alabilirler.

Kolordu karargâhının mevkii :

13 — Kolordu karargâhları, tümenlere ve bindirme komutanına telgrafla bağılı bulunan Triad harp gemisine nakledilecekleri zaman olan 19,00 a kadar şimdiki mevkilerinde kalacaklardır.

Tümen komutanları ve bindirme komutanı, her saat başında, bindirme vaziyetini veyahut harekâtın normal şekilde devam ettiğini bildirecekleri gibi bindirme işlerinde her hangi gayri mutat bir teahhur vukua gelirse telgrafla derhal rapor vereceklerdir.

Tümen komutanları, bindiklerini kolordu karargâhlarına rapor edeceklerdir.

Saatlerin ayarı :

14 — Bütün saatlerin dikkatle ayar edilmesi için kolordu karargâhından 08,00 ve 16,00 da ayar verilecektir.

Taarruz ihtimali :

15 — Harekât esnasında düşman tarafından bir taarruz yapılması ihtimali asla unutulmamalı ve tümen komutanları, müdafaa hatlarından herhangi birini herhangi bir zamanda tutmak üzere tertibat almalıdırlar. Tümenler bir taarruz vukubulduğu takdirde diğer tekmil tümenlere de haber verilmek üzere derhal kolordu karargâhına malûmat vereceklerdir. Ufak tefek taarruzlar, bindirme harekâtının teahhurunu mucip olmamalıdır.

Kıt'aların tekrar karaya çıkarılması :

16 — İcap ederse bindirilmiş olan kıt'alar, herhangi bir zamanda tekrar karaya çıkarılacaklardır ; bunlar, bindirme komutanının emrile bindirildikleri zamanki toplanma mevkillerine gidecekler ve burada emir bekliyeceklerdir.

H. E. Street
Tuğgeneral
VIII. Kolordu Kurmay Başkanı

LÂHİKA — 20

Son gece her sahilden çekilecek askerin miktarını gösterir cetvel.

BİRLİKLER	V Sahili			W Sahili			YEKÛN
	1. sefer	2. sefer	3. sefer	1. Sefer	2. sefer	3. sefer	
Bahriye tümeni	2000	1445	1000 [1]	—	—	—	4445
52. "	1200	1295	850	—	—	—	2845
29. "	—	—	—	2000	1020	1125 [1]	4145
13. "	—	—	—	2000	1245	—	3245
Topçular	—	—	—	—	500	200	700
Menzil kıta'atı:	—	—	—	—	—	—	—
17. sahra hastanesi	—	—	—	—	30	—	30
11. sargı istasiyouu	—	—	—	—	30	—	30
Telsizciler	—	—	—	—	—	23	23
Levazımcılar	—	5	—	—	—	—	5
VIII. Kor. Kh.	—	—	—	—	90	—	90
Kara, Dz. iskele K.mı	—	—	120	—	—	120	240
Tünel açıcı bölük	—	50	—	—	—	—	50
Dz.tarassut istasiyonu	—	—	—	—	—	14	14
Bahriye tümeninin hizmet müfrezesi	—	—	—	—	100	—	100
29. tümenin hizmet müfrezesi	—	—	—	—	100	—	100
52. tümenin hizmet müfrezesi	—	—	—	—	100	—	100
Şimendifer birliği	—	—	—	—	31	—	31
İskele hizmetinde bulunanlar:	—	—	—	—	—	—	—
Bahriye tümeninin 3. bölüğü	—	—	—	—	—	53	53
Monmouth "	—	—	38	—	—	—	38
42. istihkâm bölüğü	—	—	26	—	—	—	26
182. tahkimat bölüğü	—	—	25	—	—	61	86
New Foundland bölüğü	—	—	52	—	—	—	52
	3200	2795	1611	4000	3246	1596	16448
Zıgındere munsabı	—	—	—	—	—	—	—
8. sefer	—	—	—	—	—	—	—
13. tümen	—	—	—	—	—	—	400
Telsizciler	—	—	—	—	—	—	10
Kara ve deniz iskele K. heyetleri	—	—	—	—	—	—	60
Yekûnu umumî	3200	2795	1161	4000	3246	1596	16918

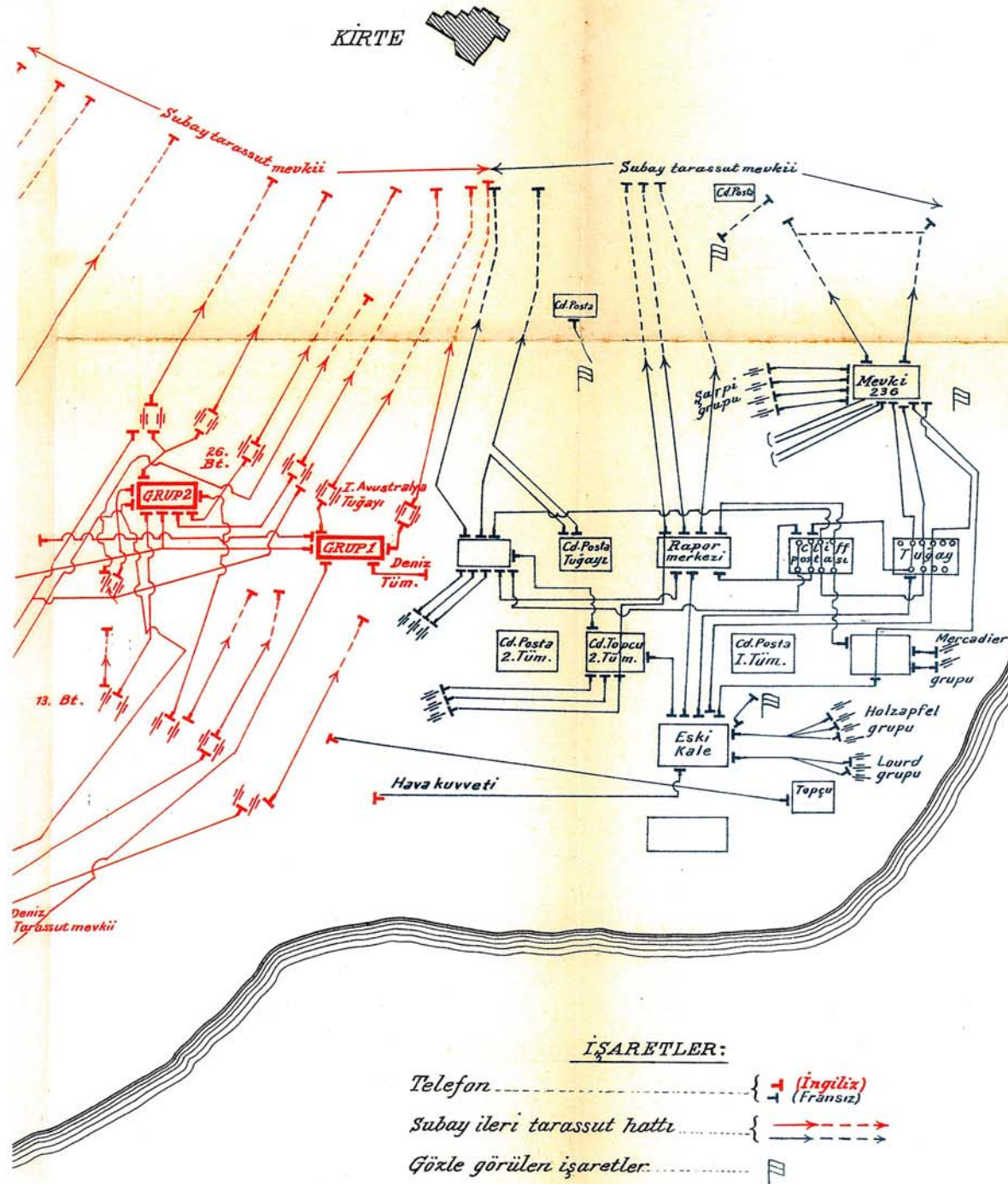
[1] Sahilin müdafaasına memur garnizon dahil.

i. ü. m. k. k.
8.11.96

*HELLAS da
TOPÇU İRTİBATI
Haziran 1915*

KIRTE

İŞARETLER:

Telefon { **1** **(İngiliz)**
 (Fransız)

Subay ileri tarassut hattı { **→ → → → →**

Gözle görülen işaretler. **□**

Mikyas üzerine değildir

İZAHLAR:

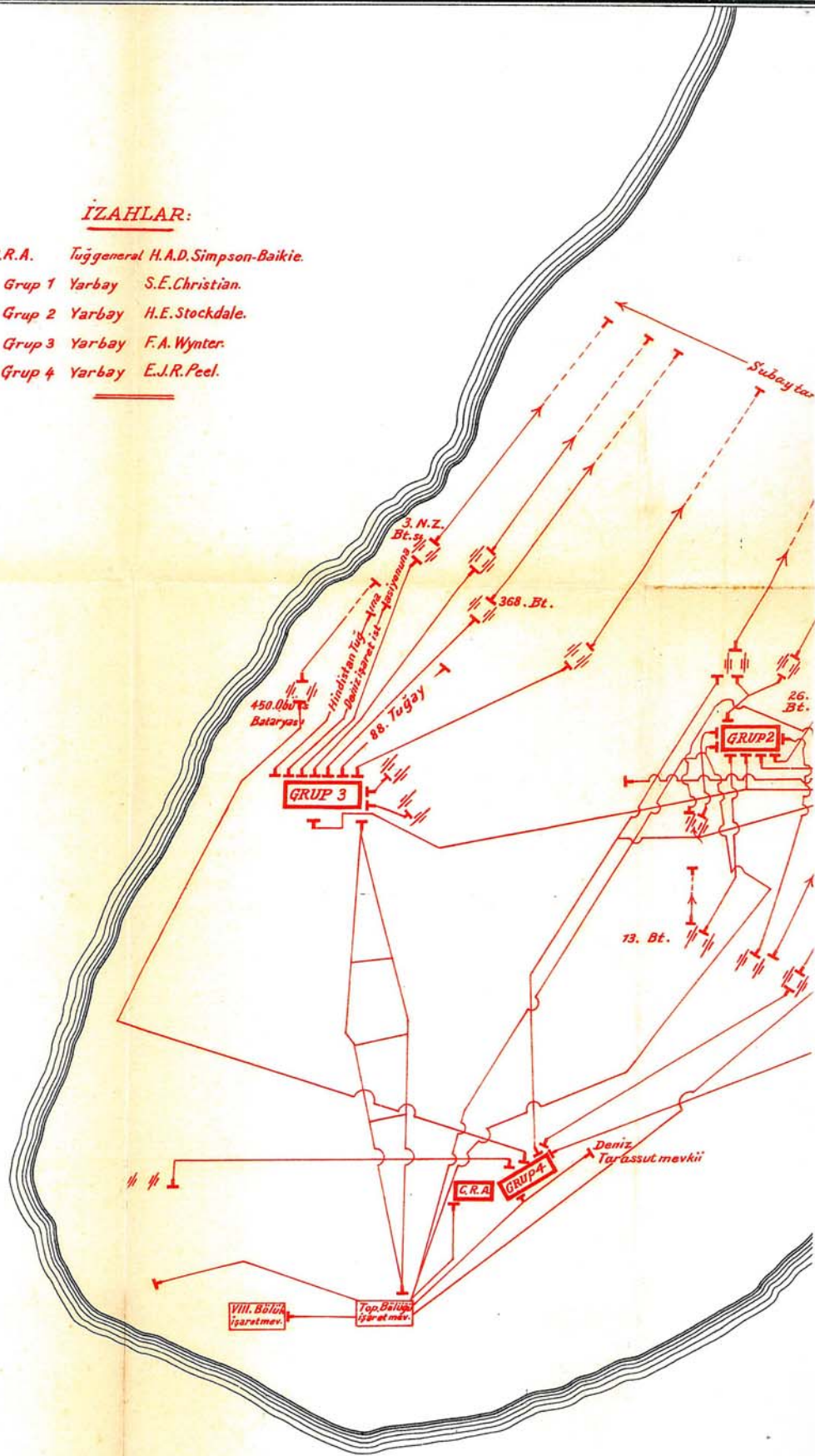
C.R.A. Tuggeneral H.A.D. Simpson-Baikie.

Grup 1 Yarbay S.E.Christian.

Grup 2 Yarbay H.E.Stockdale.

Grup 3 Yarbay F.A.Wynter.

Grup 4 Yarbay E.J.R.Peel.

ÜÇÜNCÜ KIRTE MUHAREBESİNİN HEDEFLERİ.

Arazi ve siperler hakkında verilen malumat bu muharebeye ait emirlerle birlikte verilmiş olan diyagramlara istinad ettirilmiştir. Bu diyagramın 1 haziran'da tayyareden alınmış fotoğraflar üzerine resmedilmiştir.

15. TÜMEN 11. TÜMEN

7. TÜMEN

İŞARETLER:

- Türk siperleri
- Tel örgütleri
- Türk makineli tüfekleri
- Yüksek maddeli mermiler
- Türk siperleri
- Türk ütiyaları
- İngiliz siperleri
- İlk hedef
- İkinci hedef
- Tümen veya tugay sınırları
- Yollar
- Yol
- Küçük dere

KIRTE

Tümen

12. TÜMEN

88. Tg.

HİNT TUĞAYI

42. DENİZ TÜMENİ

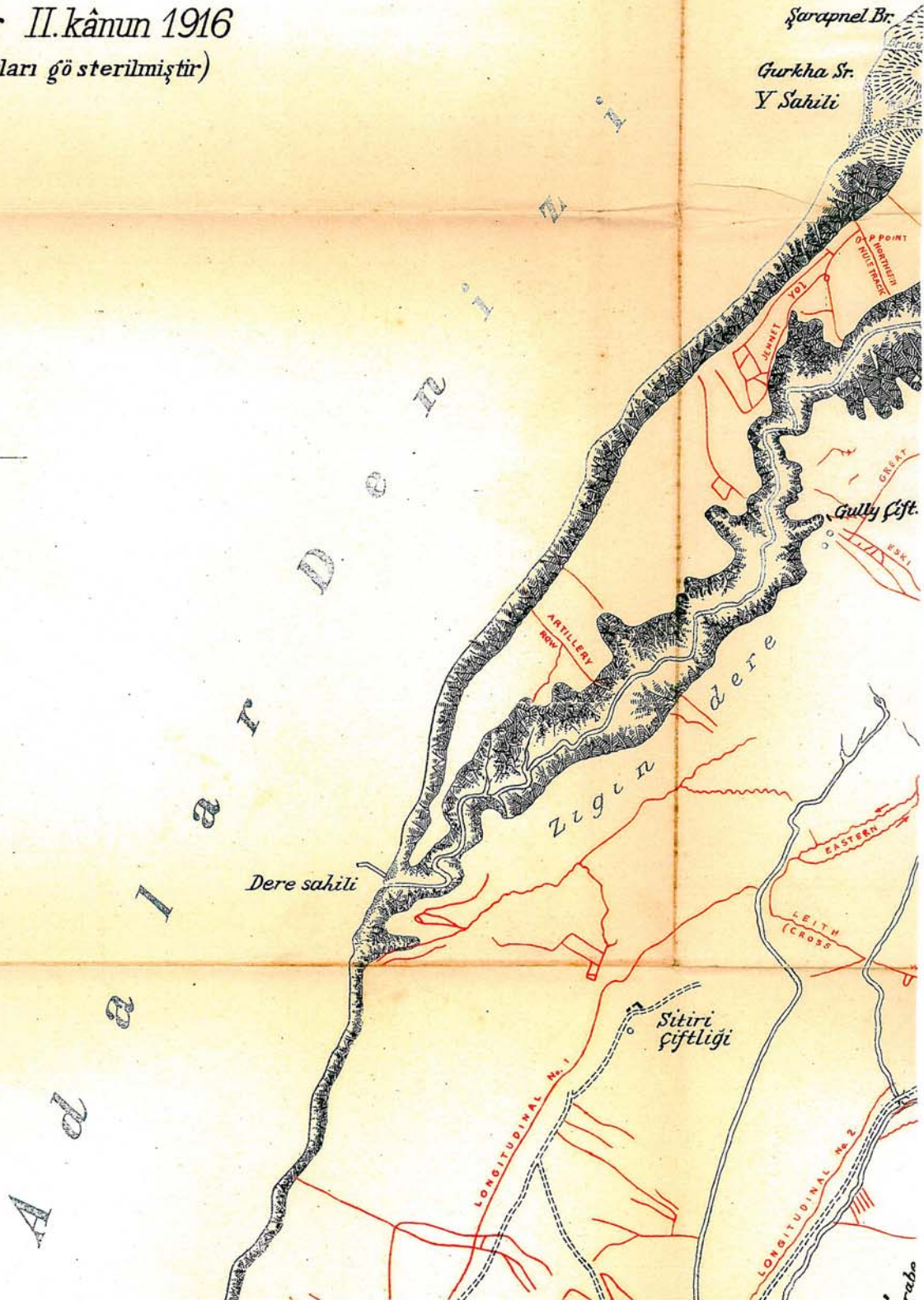
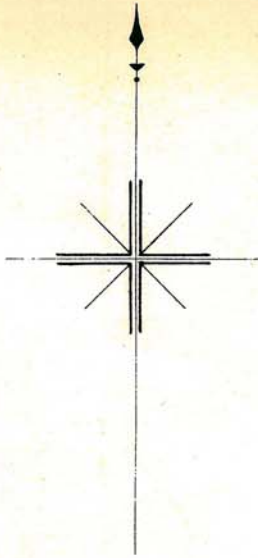
Mikyas (Takribi)

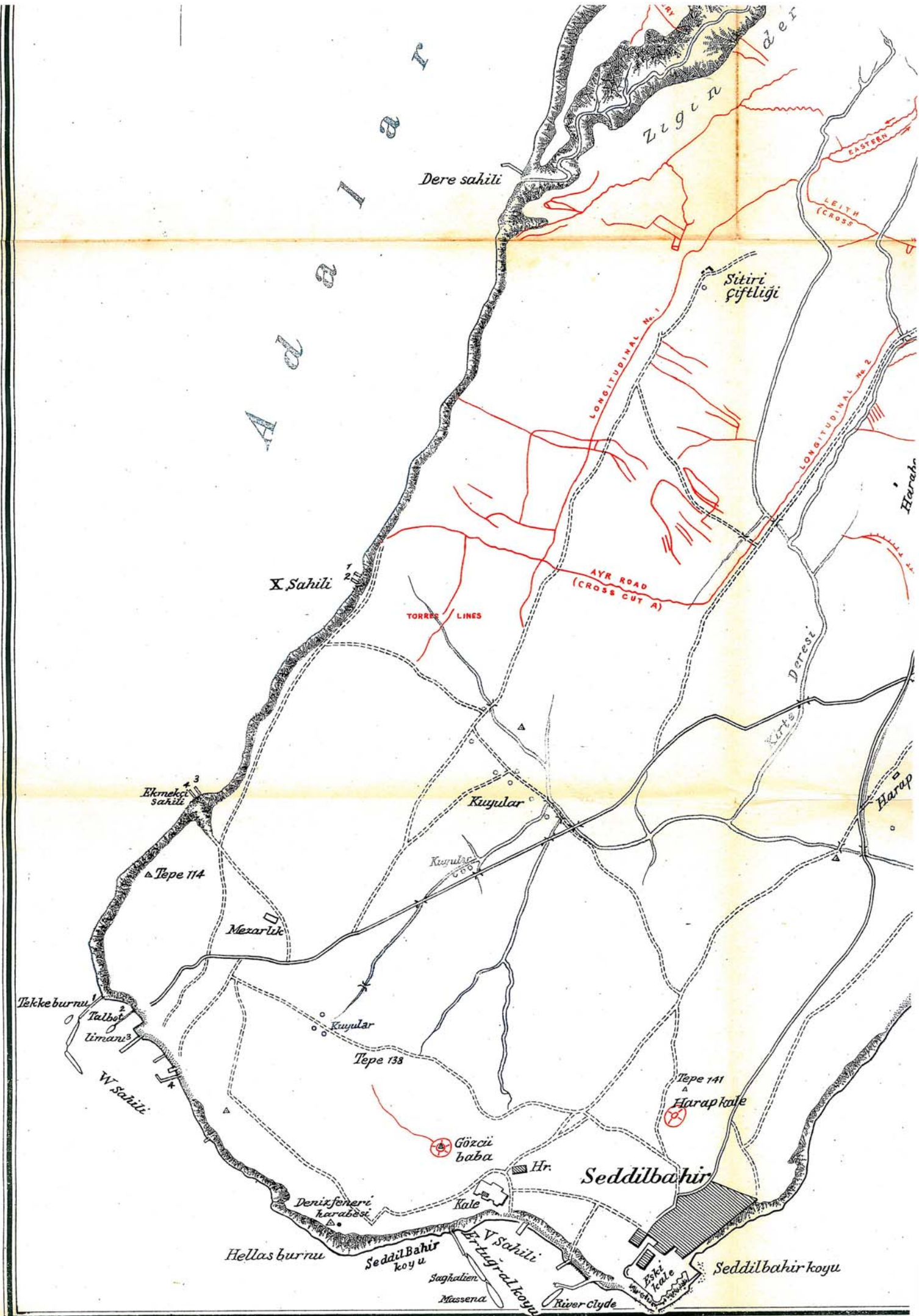
Yarda 500 1000

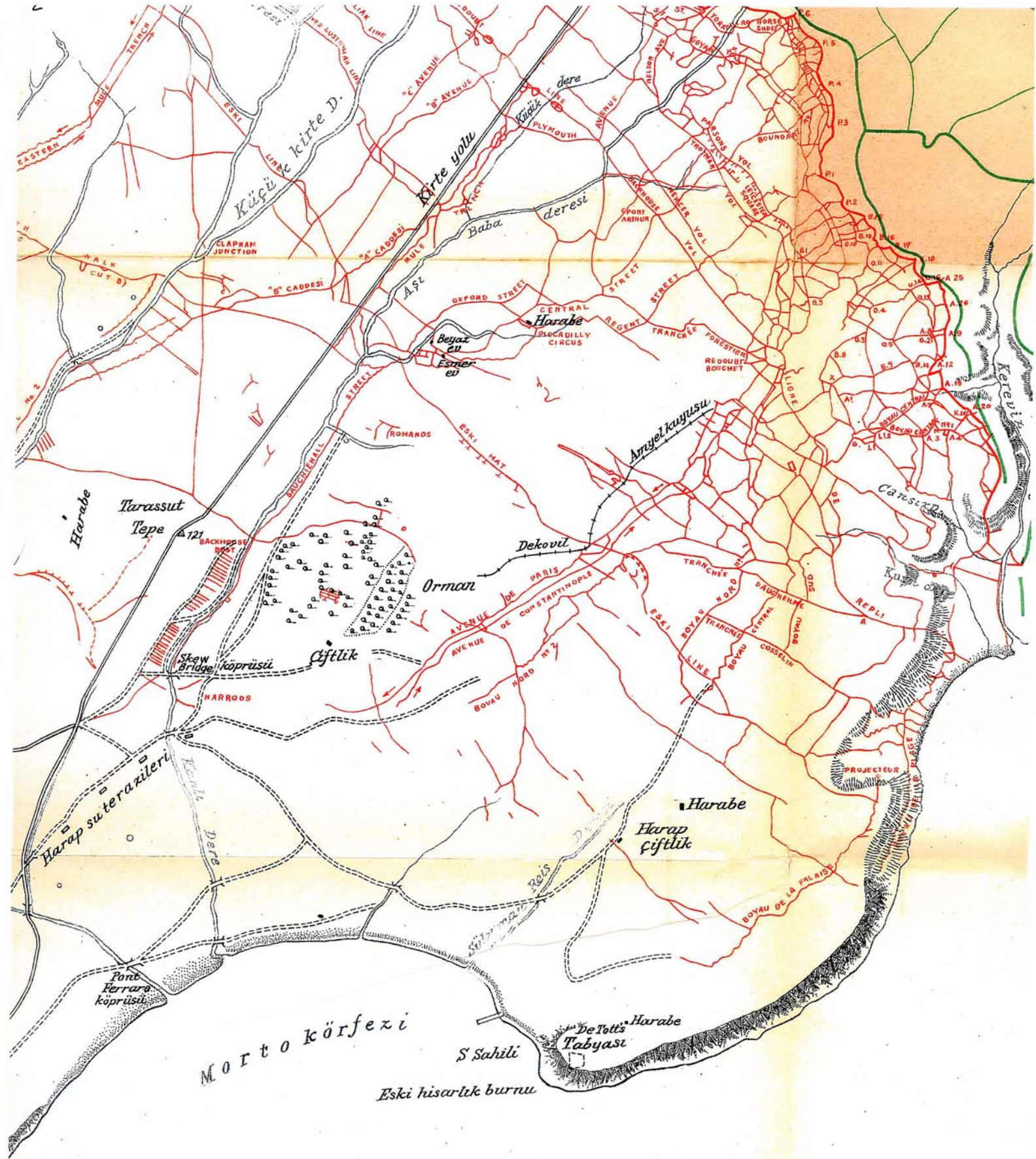
HELLES

Mukabil siperler II. kânun 1916

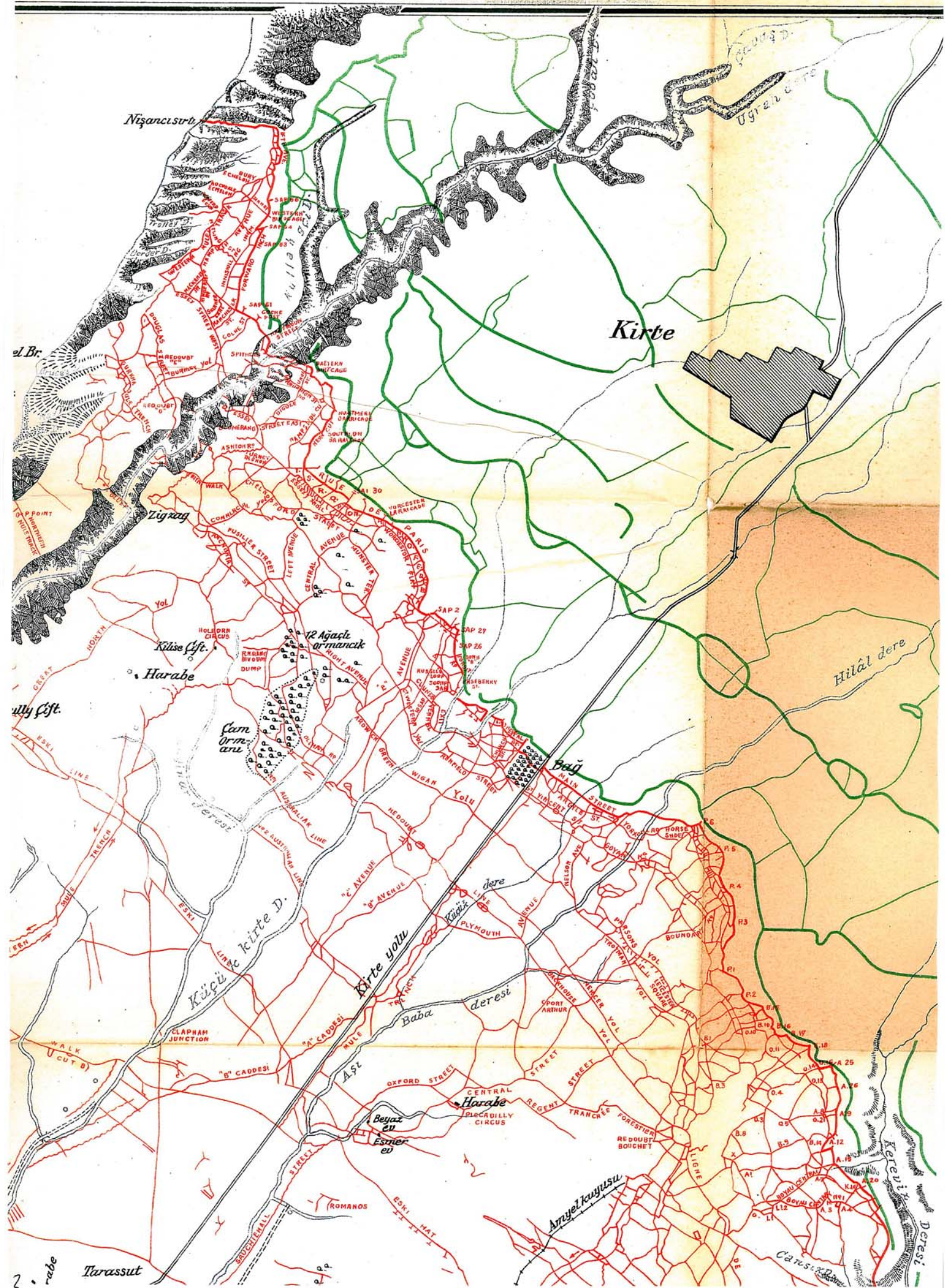
(Yalnız Ana Türk hatları gösterilmiştir)

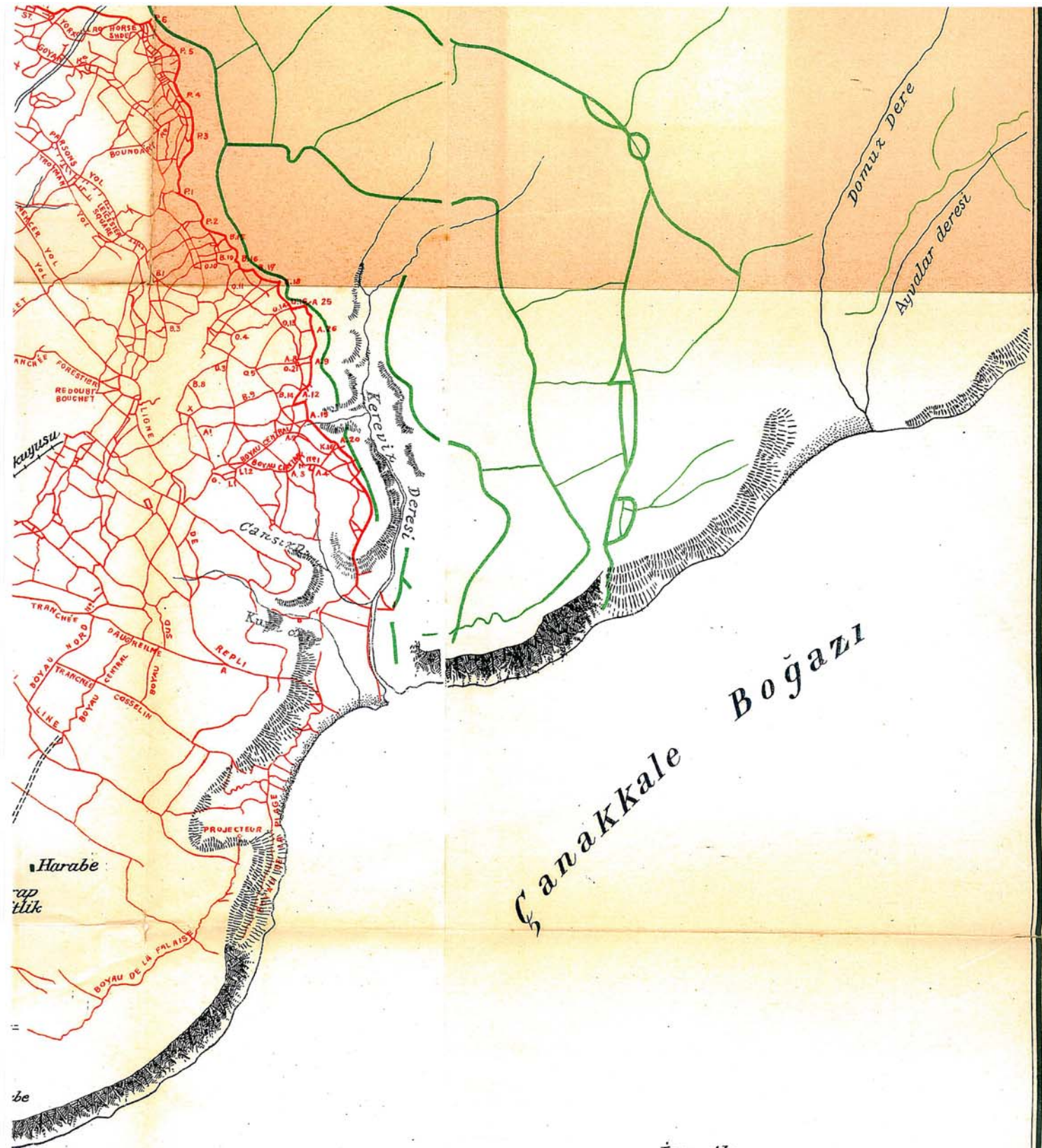

1 3/4 1/2 1/4 0 Mil mikeyası
Kadem olarak irtifa

Çanakkale Boğazı

İşaretler

- Uçurum
- Dikbayır
- Nirenği noktası
- Kuzular

Mil mikyası

1/4 0 1
Kadem olarak irtifa

Tarih encümeni (Askerî kısıım) tarafından yapılmıştır.

Gelibolu askeri harekâtı II. cilt
Bir deniz heyeti tarafından dilimize çevrilmiştir.

SUVLA VE ANZAK

